Пралетары ўсіх краёў, злучайцеся!

Савецкая Беларусь

Орган Цэнтральн[ага Выкана]ўчага Камітэту Саветаў БССР.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ: МЕНСК, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса (2-гі Дом Саветаў).

ТЭЛЕФОНЫ: Рэдакцыі—№ 478. Рэдактара—№ 769.

Матар'ял прымаецца—з 9-й да 3½ гадз. Невыкарыстаныя рукапісы назад аўтарам не вяртаюцца.

КАНТОРА: Менск, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса. Тэлефон № 244. (2-гі Дом Саветаў).

ПАДПІСНАЯ ПЛАТА: На 1 месяц — 60 к.; „ 3 „ — 1 р. 70 к.; „ 6 „ — 3 р. — к.; „ 1 год — 6 р. — к. Зьмена адрасу: іншагародніх — 20 к.; мясцовых — 10 к.

ПЛАТА ЗА АБВЕСТКІ: За радок нанпарэлі пасьля тэксту — р. 50 к. За радок нанпарэлі наперад тэксту 1 р. — к. За радок нанпарэлі поруч тэкстам 1 р. 50 к. Сьвяшчэнны на 50 проц. даражэй. Зьнізка тарыфу бярэцца 10 проц. ільготу.

ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫІ: За 1 дакумант 35 кап. За кожны дадатковы 15 „ Беспрацоўныя і чырвонаармейцы: за дакумант 15 „ За кожны дадатковы 5 „ Публікацыі ЗАГС'у—3 руб.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА ў канторы газэты, ва ўсіх аддзяленьнях Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва і ва ўсіх пашт.-тэл. канторах. АБВЕСТКІ ПРЫМАЮЦЦА канторай газэты: Менск, рог Ленінскай і Карла Маркса (2-гі дом Саветаў).

КОШТ НУМАРУ 5 кап.

10 год выданьня. — ШТОДЗЁННАЯ ГАЗЭТА. — № 107 (2596) Серада, 15-га мая 1929 г.

р. „Савецкая Беларусь“
[Б]СА, Пастэра, 12
[Дзяржаўн]. Публічн. бібліят.
. сьнежань ... ед. н. эгз.

IX УСЕБЕЛАРУСКІ ЗЬЕЗД САВЕТАЎ.

5-гадовы плян народна-гаспадарчага і культурнага будаўніцтва Беларускай ССР.

ДАКЛАД тав. КАРКЛІНА*).

...ьскае будаўніцтва павінна моцна ...іцца ў бок больш капітальнага, ...аграмаджвае вёску. Саламяныя ...і павінны шпаркім тэмпам замя... чарапічнымі; драўляныя будын... ...гнятрывальнымі пабудовамі. Анты... ...рныя стайні і гнаёвыя кучы па... знаходзіцца ад жылых памяш... ...яў на адпаведнай адлегласьці. ...эта будзе дапамагаць узьняцьцю ...ічэ большую ступень здароўя ...кага насельніцтва і яго праца... ...асьці.

І нарэшце, над усімі гэтымі ...прыёмствамі рашаючым і вы... ...аючым посьпехі ўсіх іншых ...энтаў зьяўляецца рост інду... ...і Беларусі, якая сваім ростам ня ...і паляпшае тэхніку працы, паляг... вытворчыя працэсы ў народнай ...дарцы, але і павялічвае магчы... ...ць уцягнуць усё больш і больш у ...етарскую працу насельніцтва, г. зн. ...ую арганізаваную працу, якая ...самую вялікую эфэктыўнасьць.

...ост прамысловага будаўніцтва ...магчымасьць запраэктаваць рост ...ых па рэспубліканскай прамысло... ...і на 134 проц., ці каля 50 тыс. ...ек, па буйнай прамысловасьці ў ...ліку—на 142 проц., ці каля ...ысяч чалавек. Гэта, бясспрэчна, выўляецца і тым шляхам, якім толькі магчыма дасягнуць сацыялізму. Бяз індустрыялізацыі немагчыма было-б пабудаваць сацыялізм.

Гэтыя намечаныя да пабудовы за пяць год звыш 130 новых прадпрыёмстваў-заводаў па рэспубліканскай прамысловасьці і гэтыя 100 заводаў па акруговай прамысловасьці, гэтыя новыя 90 электрастанцый рознага разьмеру, раскіданыя па ўсёй Беларусі, і каля 675 — 700 прадпрыёмстваў па сельска-гаспадарчай індустрыялізацыі ў самой вёсцы, саўгасе і калгасе, прычым усе яны ў пераважнай большасьці сваёй будуць працаваць ужо ў гэтую пяцігодку,—зьяўляецца тымі культурнымі, галоўнымі сацыялістычнымі рычагамі, якія вызначаюць і пэрспэктывы ня толькі цэламу калектыву працоўных і асобным часткам яго, але і асобным індывідуалам, якімі высокімі якасьцямі яны ні ўладалі-б.

Цяпер разгледзім тэмп прыросту і зьмены складу насельніцтва ў Беларусі ў параўнаньні з іншымі раёнамі Савецкага Саюзу і нават капіталістычных краін.

У эўрапейскай часьці СССР на 1.000 чалавек насельніцтва памерла:

Годы	РСФСР	УССР	БССР	СССР
1924	24,2	17,6	15,8	22,0
1925	25,2	19,2	18,9	22,9
1926	21,5	18,1	14,9	19,9
1927	22,7	17,7	14,2	—
1928	(няма	вестак)	14,1	(няма вест.)

Тое-ж самае па сьмяротнасьці грудных дзяцей на 100 нар. да 1 году.

Годы	РСФСР	УССР	БССР
1924	24,4	12,8	9,9
1925	22,3	14,8	12,5
1926	19,1	14,3	10,2
1927	18,4 (21,5)	14,1	9,9
1928	(няма	вестак)	9,4

...ое-ж самае па натуральнаму прыросту на 1,000 чалавек:

Годы	РСФСР	УССР	БССР	СССР
1924	19,4	24,2	24,2	20,9
1925	20,4	22,9	22,9	21,3
1926	22,8	24,0	26,4	23,6
1927	21,0	22,5	24,9	
1928	(няма	вестак)	24,3	(няма вест.)

...лей мы бачым, калі параўнаем ...я БССР 1926 году з капіталістычнымі краінамі, то лічбы атрым... ...оцца яшчэ больш станоўчыя.

...прыклад, калі па 24 дзяржавах ...ы **нараджальнасьць** хістаецца ...6,9 (Швэцыя), да 36,2 (Партугалія), па Нямеччыне 19,4, Францыі ..., Польшчы 33,5, дык у **БССР**— ... на 1000 чалавек.

...**сьмяротнасьці** на 1000 чала... ...насельніцтва там хістаецца ад 11,8 ...9,5: па Нямеччыне—11,7, Фран... ...—17,5, Польшчы—19,4, а ў нас, ...**еларусі—толькі 14,9 проц.**

...**натуральнаму прыросту** на ... чалавек насельніцтва там—ад ... (Францыя) да 16,7 (Польшча), ...чына—8, Партугалія—12,8 Швэ... ...—5,8, а **ў нас 26,4 проц.**

...**дзіцячай сьмяротнасьці** на ...нараджэньняў там хістаецца ад ...(Швэйцарыя) да 16,8 (Вэнгрыя), ...ччына, 10,2, Францыя 9,7, Данія ... Латвія 8,4, Нарвэгія 5 і г. д., ...с 10,2.

...ё гэта дае нам права запраэкта... ...што прырост насельніцтва за ... год можна чакаць сьмела з ...3 тыс. да 5.758 тыс., ці на 12,9 ..., г. зн. каля 2,5 проц. у год.

...гэтым пытаньні посьпеху мы ...як быццам і сур'ёзныя супярэч... ...ці, г. зн., за аднаго боку, ёсьць ...дабрабыту насельніцтва, які вы... ...ае нараджальнасьць, зьмяншае сьмя... ...асьць і павялічвае колькасьць ...ельніцтва мацней, чымся ў іншых ...ах. А з другога боку—пры на... ...і так ужо аграрнай перанаселе... ...і ў краіне будзем, дзякуючы гэ... ..., меншым тэмпам ліквідаваць бес... ...цоўе і жыльлёвы крызіс пры на... ...абмежаваных сродках.

...к-жа пацігадовы плян разьвязвае ...я супярэчнасьці?

...апершае, большае скарыстаньне ...цоўных рэсурсаў, г. зн. ліку заня... ...самадзейных узьнімаецца так: у ...мысловасьці з 107,7 тыс. да 165,5 ...+57,8, ці 53,7 проц., у сельскай ...адарцы (наёмная праца) з 2743,0 тыс. ...755,0 тыс.+11,7, ці 0,4%, у тран... ...це—з 35,1 тыс. да 40,3 тыс.+ ... ці 14,8 проц., у будаўніцтве—з ... тыс. да 45,1 тыс.+18,7 ці ...3 проц.

...адругое, шляхам плянавага пера... ...ньня вясковага насельніцтва ў ...ыя раёны Савецкага Саюзу—каля ... тыс. едакоў—і да іх неарганіза... ...ым парадкам далучыцца яшчэ каля ...тыс.

...начыць, пры гэтых умовах насель... ...ва фактычна павялічыцца з 5.103 т. ...5.405 тыс., г. зн. на 5,9 проц. ...ым ліку гарадзкое—з 879 тыс. да ... тыс. чалавек, ці на 13 проц; сель... ...—з 4.223 тыс. чал да 4.411 тыс. ..., ці рост на 4,4 проц. Прычым ...касьць рабочага насельніцтва ў ...чым узросьце павялічваецца на ... тыс. чал., ці на 8,7 проц., г. зн. ...469 тыс. да 2.677 тыс. чалавек.

...ншым словам прырост наёмнага пэр... ...у за пяцігодзьдзе можна чакаць каля 122 тыс. чалавек, ці на 49—50 проц. росту, г. зн. давесьці да 366 тыс. чалавек, а бяз сельска-гаспадарчых рабочых—на 107 тыс., ці 50-51 проц. прыросту насельніцтва на 12,8 проц., а з улічэньнем перасяленьня—на 5,9 проц.

Такім чынам, мы бачым рост удзельнае вагі пралетарскай працы ў наёмным пэрсанале, які ўзьнімаецца з 22 проц. да 28,6 проц. Лік занятых асоб у прамысловасьці ў процантах да ўсяго насельніцтва ўзрастае з 3,6 проц. да 5 проц.

У выніку агульны балянс працы, у параўнаньні з 1926-27 годам, дае наступныя зьмены: рост наёмнай працы павялічваецца на 53 проц., зьмяншэньне батракоў—на 18 проц., рост непралетарскай працы (саматужнікі, сель. гасп. і іншыя)—на 3,1 проц., зьмяншэньне беспрацоўных—на 14 проц., рост дзяржаўных утрыманцаў—на 26 проц., зьмяншэньне дэклясаванага элемэнту (жабракоў і бяспрытульных)—на 39 проц., зьмяншэньне буржуазеі—на 14 проц.

Такім чынам, увесь балянс працы намячае наступныя дасягненьні: сапраўднае аздараўленьне балянсу працы; узмоцнены рост наёмнай працы; мацнейшае адставаньне па тэмпу і асаблівасьцях росту непралетарскай працы; значнае зьмяншэньне дэклясаваных элемэнтаў і буржуазнае часткі насельніцтва і, нарэшце, зьмяншэньне беспрацоўя.

Гэта апошняе зьявішча, што беспрацоўе толькі зьмяншаецца, а не ліквідуецца, прымушае і ў пляне прадбачыць значныя мерапрыёмствы па далейшаму зьмякчэньню беспрацоўя праз арганізацыю працоўных калектываў, грамадзкіх работ, сацыяльнай дапамогі па беспрацоўю і г. д., а таксама і на **100 проц. ахапіць гаспадарчым упарадкаваньнем мястэчак**—замест пачатковых 18 давесьці да 56 мястэчак, і разгарнуць саматужна-прамысловыя галіны, асабліва зьвярнуўшы ўвагу на ўкараненьне і большае скарыстаньне працы ў сельскай гаспадарцы пры аднвчасовым узмацненьні тэмпу індустрыялізацыі яе і разьвіцьцю таварнасьці на 300 проц., пры павялічэньні валавай прадукцыі на 60—61 проц.

Такім чынам, уся сыстэма эканамічнае палітыкі савецкае ўлады па ўзмоцненаму разьвіцьцю прамысловасьці, разьвіцьцю сельскае гаспадаркі, калектывізацыі, росту дабрабыту бяднейшага сялянства, гаспадарчаму ўпарадкаваньню мястэчковае беднаты і г. д.—вядзе да паступовага зжываньня аграрнай перанаселенасьці.

Вось у асноўным як пасьлядоўна і крок за крокам пяцігадовы плян у гэты пэрыяд часу вырашае такое вялізарнае пытаньне, як праблема працы пры разгорнутым сацыялістычным наступе на прыватна-капіталістычныя элементы гораду і вёскі.

*) Працяг. Гл. „Сав. Бел.“ № 106.

VI. Праблема індустрыялізацыі краіны і праблема таваразвароту і транспарту.

Народная гаспадарка ў цэлым пад уплывам росту індустрыялізацыі краіны і сацыялістычнай рэканструкцыі ва ўсім сваім абхваце атрымлівае асаблівы рост па частцы таваразвароту і транспартных патрэб.

Прыкладна **валавая прадукцыя ўсёй цэнзавай прамысловасьці** ў нязьменных цэнах 26-27 г. узьнімаецца з 177 млн. руб. да 765 млн. руб., ці рост на 331 проц., прычым галоўная частка з іх накіравана на шырокі рынак попыту рабочых і сялян, асабліва па тэкстылю, скуры і скураных таварах (абутак з 2.700 тыс. пар да 6,5 млн. пар); харчовай прадукцыі, сельска-гаспадарчых машынах (плугі з 80 тысяч да 225 тысяч, веялкі—з 18 тысяч да 80 тысяч, сячкарні з 6 тысяч да 55 тысяч і г. д.); па цэманту да 500 тысяч бочак, па цэгле—з 80 млн. штук да 314 млн. штук, шклу—з 4 тыс. да 15 тыс. тон, вапне—з 6 тыс. да 45 тыс. тон, па сярнічках—з 1 млн. скрынак да 2 з пал. млн. скрынак. Дошкі і наогул лясны матар'ял і г. д.

Наогул, рост удзельнае вагі валавай прадукцыі прамысловасьці ва ўсёй народнай гаспадарцы ўзьнімаецца з 25,8 проц. да 43 проц.

Валавая прадукцыя па сельскай гаспадарцы за гэты час узрастае з 795 млн. руб. да 1229 млн. руб.—з разьліку па фактычнаму ўраджаю 1927-28 году ці на 54,5 проц.; таварная-ж частка сельскай гаспадаркі ўзрастае з 102 млн. руб. да 246 млн. руб., ці на 140,2 проц. Прычым галоўны прырост таварнасьці ідзе за конт забесьпячэньня прамысловасьцю шырокага попыту рынку. Пры гэтым таварная частка ў паасобных культурах расьце так; па тэхнічных культурах—на 572 проц.; па жывёлагадоўлі—на 210 проц.; па рыбаводзтву і паляваньню—на 174 проц.; у прыватнасьці на лёну-валакну—на 488 пр.; па масланасеньні—на 447 проц.; бульбе—на 500 проц.; па буйных скурах—на 30 проц. і па дробных скурах—на 81 проц.

Дробная прамысловасьць дае крыху меншы рост: па валавай прадукцыі яна ўзрастае з 100 млн. руб. да 168 млн. руб., ці на 68,8 проц.

І, урэшце, **прадукцыя будаўніцтва**, у нярухомых цэнах 1926-27 г., узрастае з 101 млн. руб. да 253 млн. руб., ці на 150 проц.

Усё гэта дае рост **усёй валавай прадукцыі** (без сыравіны заказчыка) з 1117 млн. руб. да 2416 млн. руб., ці рост на 125,3 проц. Такім чынам, тэмп індустрыялізацыі краіны ў цэлым і ў прыватнасьці—пасьпяховы рост прамысловасьці, рашучы ўздым сельскай гаспадаркі, рашучае ўзьняцьце ўраджаю на 45 проц. і тэхнічных культур на 50 проц., узьняцьце прадукцыйнасьці працы на 100 проц., дастаўка сельскім гаспадаркам машын і ўгнаеньняў ад 50 т. да 900 т. тон да канца пяцігодзьдзя і ўзмоцненая дастаўка заводам і фабрыкам машын лепшай тэхнікі, рост рабочае клясы, рост дабрабыту насельніцтва і г. д.—усё гэта павінна будзе выклікаць ажыўленьне таваразвароту і грузазвароту краіны, што і відаць з наступных паказальнікаў;

Агульны грузазварот па чыгуначных і водных шляхох (дзяржаўных) узрастае з 6276 тыс. тон да 9938 тыс. тон, ці на 58,3 проц.; прычым па чыгунках ён расьце на 54,9 проц., а па водных шляхох—на 113,1 проц. Адным словам, водныя шляхі атрымліваюць значнае разьвіцьцё як па тэмпу, так і па абхвату. Моцна павінна запрацаваць Бярэзіна, Дняпро, Прыпяць і Сож, прычым вялікае значэньне будзе адыгрываць старая запушчаная Бярэзінская сыстэма, якая павінна быць капітальна пераабсталявана, каб ажывіць заснуўшыя месцы і нявыкарыстаныя водныя артэрыі, што мелі некалі вялікае значэньне ў эканоміцы краіны.

Аднвчасова са значнай работай па чыгуначнаму і воднаму транспарту **асаблівае значэньне набываюць шосы, грунтавыя і мясцовыя гужавыя дарогі.** Тут, папершае, вялікае месца павінна заняць палепшаньне тэхнікі ўсёй справы—арганізацыі і ўтварэньня культурнай аховы.

Нашы дарогі, па падліках розных арганізацый, учыняюць вялікую шкоду ня толькі гандлёвым і прамысловым арганізацыям, але і асабліва самому сялянству—каля 7-9 млн. руб. (гэта недалёка ад гадавога сельска-гаспадарчага падатку) і гэта толькі таму, што яны непраезджыя ў шмат якіх выпадках і асабліва ў асобныя часы году (вясна і восень).

Закон па гужпрацоўнай павіннасьці (6 дзён у год) і закон па самаабкладаньні тут могуць даць аграмадную дапамогу. Пяцігодка ў максымальным разьмеры гэта ўлічвае і заклікае сялянства, «Аўтадор» і іншыя арганізацыі ў поўным разьмеры наладзіць працу так, каб менш было недагаворанасьці ў гэтай справе, больш прыцягненьня вёскі, грамадзкасьці.

Дзякуючы гэтым мерам і каля 150 млн. руб. дзяржаўных укладаньняў асноўныя сельскія дарогі да канца пяцігодкі павінны быць абавязкова ўпарадкаваны. Усе грунтавыя дарогі і шосы павінны быць у такім стане, каб вольна мог курсаваць аўтагужрух. Масты, як правіла, па штандару ў залежнасьці ад прызначэньня дарогі павінны быць у поўным парадку.

Толькі тады мы здолеем ажыцьцёвіць тое, аб чым мы ўвесь час гаворым, што неабходна рацыяналізаваць і рэканструктаваць перакідкі грузаў па гужавых дарогах праз аўтамабільныя зносіны і гэтым яшчэ больш зьнізіць накладныя выдаткі ў гандлі.

Пры гэтым трэба памятаць і тое, што **аўтамабіль мае і іншыя карысныя якасьці,** як: павялічвае цягавую сілу, паскарае і паляпшае гандлёвы зварот паміж горадам і вёскай, зьмяншае колькасьць коняй (асабліва ў гарадох), зьмяншае гэтым неабходны фуражны попыт і дае магчымасьць замяніць яго больш выгоднымі культурамі; прычым трактар і аўто зьяўляюцца прыцелямі ня толькі па форме абслугоўваньня іх, але і па сваім эканамічным прызначэньні.

Такім чынам, калі мы шчыльна падыйдзем да таварапасрэдніцкага звароту, дык мы ўбачым, што, дзякуючы росту народнай гаспадаркі і пакупецкай здольнасьці насельніцтва, аптовы таваразварот узрастае з 265 міліёнаў руб. да 1.098 міл. руб., а розьнічны—з 271 міл. руб. да 510 міл. руб., ці ўсяго з 537 міл. руб. да 1.608 міл. руб.—на 199 проц.

Прычым у канцы пяцігодкі за прыватным сэктарам будзе захавана на аптовым гандлі ..., а на розьніцы—каля 12-13 проц.

Гэта ўсё не магло ня ўскласьці і асаблівых абавязкаў на дзяржаўны і каапэрацыйны гандаль.

Ад гібкага рэгуляваньня, утварэньня запасаў, правядзеньня загатовак, добрага абслугоўваньня пакупцоў, патаненьня апарату залежыць зараз шмат. Гэта дае магчымасьць больш лёгка перамагчы часовыя цяжкасьці, утварыць зваротныя фонды і г. д. Дзякуючы чаму пяцігодка прадугледжвае і значнае палепшаньне звароту, павялічэньне капіталаў і новых капітальных прац па гандлёвым будаўніцтву, чаго раней ня было. Сума гэта на будаўніцтву вызначаецца каля 28 млн. руб., галоўным чынам, на халадзільнікі і лёднікі (каля 15 шт.); на заводы мясныя, каўбасныя, кансэрвовыя і іншыя; на новыя буйныя сталовыя (каля 12 шт.); на склады хаваньня гароднiны (каля 500 шт.); на склады яек і г. д. Усё гэта павінна значна палепшыць і патаніць рэканструкцыю гандлёвай справы і асабліва па харчаваньні. Згодна даных нашай статыстыкі і нядаўна агалошанага артыкулу тав. Архангельскага ў часопісі Дзяржпляну—„Савецкае Будаўніцтва“ № 4, мы бачым, як паступова з году ў год адбывалася рэканструкцыя ў харчаваньні насельніцтва; так, напрыклад: хлеб і бульба ў харчовым рацыёне пасьлядоўна зьмяншаюцца, норма ўжываньня ў 1927 годзе адносна 1921 г. у процантах вызначаецца ў наступным выглядзе:

	Сельск. нас.	Гарадзк. нас.
Хлебныя прадукты	89,2	71,9
Бульба	72,1	37,6
Мясныя прадукты	206,3	280,4
Малочныя прадукты	166,9	235,6

Прычым гэтыя зьмены ў зьмесьце харчаваньня адбываюцца не адразу, а паступова з аднвчасовым павялічэньнем агульнай калёрыйнасьці харчаваньня. Гэта неабходна зараз значна ўлічыць нашым народна-гаспадарчым і гандлёва-харчовым арганізацыям і ня трэба дзівіцца вялікаму попыту на тлушчы і малочныя прадукты.

Такім чынам, найшчыльнейшым парадкам на аснове росту індустрыялізацыі і ўсёй народнай гаспадаркі і тэй рэканструкцыі, якая ўжо адбылася і павінна будзе адбыцца, намечан і рост платаздольнага попыту насельніцтва на 87 проц., у прыватнасьці, па землеробчаму насельніцтву—на 118 проц., а няземляробчаму—на 71 проц., г. зн. мы маем рост самага інтэнсыўнага попыту з боку сялянскага рынку, прычым на 164 проц. расьце попыт на прамтавары пры стабільнасьці на сельска-гаспадарчыя прадукты. З боку-ж неземляробчага насельніцтва попыт на прамтавары запраэктаваны на 73 пр., а на сельска-гаспадарчыя прадукты—на 69 проц.

Адгэтуль і наша прамысловасьць як усесаюзная, так і БССР абавязана была ў сваіх разьліках гэта ўлічыць пры балянсыроўцы попыту і прапановы, бо за пяцігодзьдзе будзе павялічэньне попыту ўсяго насельніцтва на прамтавары ў 133 проц., а на сельска-гаспадарчыя прадукты ў 40 проц.

Як-жа, нарэшце, балянсуецца гэты вялізарны попыт з нашымі прамысловымі таварнымі фондамі?

На гэтаму пытаньню Дзяржплян Саюзу (пяцігодка) дае нам наступны адказ: у першы год ёсьць недахват таварнага фонду на 1,3 проц., у другі—на 0,7 проц.; у трэці год здавальненьне попыту без лішку; у чацьверты год ёсьць ужо павялічэньне попыту на 1,0 проц., у пяты год—на 1,2 проц. і ў пачатку шостага—на 2,0 пр. перавышэньня.

Такім чынам, балянс попыту і прапановы здавальняецца ў сэнсе значнага зьмякчэньня таварнага голаду, але на працягу некаторага часу ён усё яшчэ будзе мець месца па прамысловых таварах. Што-ж датычыцца сельска-гаспадарчых прадуктаў, то тут пры запраэктаваным росьце нормаў харчаваньня сельскага насельніцтва на 30 проц., а гарадзкога насельніцтва на 49 проц.—выкананьне гэтай часткі залежыць выключна ад таго, як мы выканаем нашы сацыялістычныя заданьні па сельскай гаспадарцы, у тым ліку і па тавараабмену, як узьняць разьмер загатовак сельска-гаспадарчай сыравіны і прадуктаў па сацыялістычным сэктары з 36 да 80 проц.; шырокае правядзеньне генэральных дагавораў на завоз ад заводу непасрэдна ў вёску ў краму, мець авансавыя заказы на прамтавары і сельска-гаспадарчыя машыны ад прамысловасьці праз каапэрацыю; пашырэньне кантрактацыі сельска-гаспадарчых прадуктаў—з цяперашніх 5-7 млн. руб, давесьці да 20 млн. руб. у апошні год; арганізаваць шырокае сацыялістычнае выпрацоўваньне сярод сялянства па правядзеньні мерапрыёмстваў для ўзьняцьця ўраджайнасьці, кантрактацыі, авансавых заказаў, здачы сыравіны і прадуктаў цэлымі вёскамі і г. д.

І, нарэшце, усе мерапрыемствы па тавараабмену павінны згрупоўвацца яшчэ і на пытаньні ўзмацненьня, **павялічэньня экспартнай долі** (якая расьце на 231 проц.) і **правядзеньня палітыкі цэн,** якія павінны даць нам магчымасьць, з аднаго боку, пашырыць экспарт і ўзьняць залаты фонд краіны, а з другога боку—дабіцца зьніжэньня індэксу, г. зн. зьніжэньня кошту набору прадуктаў, асабліва па рабочым харчаваньні, прынамсі на 10-15 проц. Гэтага можна дасягнуць пры правільнай палітыцы цэн і манэўраваньні рэсурсамі. Неарганізаванасьць рынку ні ў якім выпадку недапушчальна. Неабходна змагацца супроць рыначнага ажыятажу і спэкуляцыі. Змагацца супроць жаданьня кулака скарыстаць рынак. Лепшая арганізацыя справы загатовак. Узмацніць у максымальным разьмеры сацыялістычны сэктар гандлю.

Неажыцьцяўленьне гэтага—значыць ударыць па рэальным узроўні заработнай платы, якая, у сваю чаргу, адаб'ецца і на іншых элемэнтах: прадукцыйнасьці працы і зьніжэньні адпускных цэн, якое намечана на 24 проц. Адным словам, мы павінны адкрыта сказаць, што гандлёвая справа—гэта адзін з самых сур'ёзных вучасткаў работы. Прычым ён пакуль менш усяго наладжан і мае яшчэ шмат недахопаў.

Транспартная сувязь,—якая абслугоўвае яго,—таксама працуе ўсё яшчэ недастаткова.

Вось чаму ўсё гэта трэба было зьвязаць разам і з аднолькавай важкасьцю і сілаю вырашыць. Тут на гэтым фронце асабліва моцную сутычку будзе мець сацыялістычны сэктар з капіталістычным. Тут асабліва будуць мець месца ўсякія хістаньні і няўвер'е.

На гэта мы павінны адказаць арганізаванасьцю, прастатою дзеяньня і дамагацца вынікаў з уласьцівай ленінскай вытрыманасьцю, да якой нас заклікае камуністычная партыя.

VII. Праблема фінансаў.

Праблема фінансаў, ці фінансавы плян зьяўляецца арганічнай часткай усяго пляну народнай гаспадаркі. Ён павінен цалкам адпавядаць намечаным гаспадарчым пэрспэктывам і магчымасьцям, а таксама цалкам адбіваць і ўсе сацыяльныя ўстаноўкі, пакладзеныя ў аснову адзінага пляну народнай гаспадаркі і культуры, які павінен інструяваць у пэўнай частцы рэальнасьць пляну.

Ці ўдалося ў пяцігодцы ўлічыць усе сродкі-фінансы народнай гаспадаркі? Не.

Мы маглі толькі ахапіць нашым магчымым плянам тое, што ўцягваецца ў каналы аграмаджаньня—у тую частку прыватнага сэктару, якая міма волі ўцягваецца ў каналы аграмаджаньня.

Такім чынам, мы маем фінансавы плян, які ўпяршыню ахапляе куды шырэй, чым бюджэт і крэдыт, г. зн., бюджэт дзяржаўны і мясцовы; крэдытную сыстэму; дзяржаўнае і сацыяльнае страхаваньне; уласныя сродкі вытворчых арганізацый; прыцягнутыя сродкі (пазычанапеньне, самаабкладаньне, уклады і інш.); іншыя сродкі (прафсаюз, ФУБР і г. д.).

Рэшту прыходзіцца ўлічваць больш умоўна і з меншай дакладнасьцю.

Гэты фінансавы плян прадстаўлен пры такой разьбіўцы процантаў:

Свод бюджэтаў (дзярж. і мясц.)	815,2 м. р.	удз. в. 47,9	проц.
Крэдытная сыстэма	236,1 «	« « 13,8	«
Уласныя сродкі выт. арг.	238,9 «	« « 14,0	«
Дзярж. і сац. стракаваньне	157,6 «	« « 9,3	«
Прыцягнутыя сродкі (апрача дзярж. пазыкі 60 млн. р.)	91,6 «	« « 5,4	«
Іншыя крыніцы	164,4 «	« « 9,6	«
	1703,8 м. р.	уд. в. 100,0	проц.

Што гэты плян не зьяўляецца малым, аб гэтым гаворыць параўнаньне яго з мінулым пяцігодзьдзем. Так, свод бюджэтаў (дзяржаўны і мясцовы) складаў у разьмеры 270 млн. р., цяпер жа запраэктаваны рост на 815 млн. руб. (без дадатковага бюджэту ў 10 млн. руб., зацьверджанага дадаткова гэтымі днямі для першага году пяцігодкі). Прычым усе капітальныя ўкладаньні (без насельніцтва) вызначаліся на мінулае пяцігодзьдзе ў разьмеры 184 млн. р., а цяпер запраэктаваны ў 816 млн. р.

На што і па якіх каналах у выніку намячаецца накіраваць сродкі?

На кіраўніцтва, суд і ахову бяспечнасьці—71,4 млн. р., ці 4,2 процанта, на сацыяльна-культурныя выдаткі—489 млн. руб., ці 28,7 проц., выдаткі на сельскую гаспадарку і фінансаваньне яе—334 млн. руб., ці 19,7 проц., фінансаваньне прамысловасьці і электрафікацыі—432 млн. руб., ці 25,3 проц., іншыя галіны гаспадаркі—18,4 проц., розныя выдаткі—64 млн. р., ці 3,7 проц.; у агульным свод бюджэтаў збалянсаваны ў суме 1.703,8 млн. р.

На гадох фінансаваны плян павінен будзе расьці такім чынам: 1927-28 г.—179 млн. р. (акругленьне); 1928-29 г.—213 млн. р. (без дадатковых 10 млн. р.); 1929-30 г.—302 млн. руб.; 30-31 г.—349 млн. руб.; 1931-32 г.—406 млн. р. і 1932-33 г.—433 млн. р.

У прыватнасьці на капітальнае будаўніцтва па рэспубліканскай прамысловасьці ў тысячах руб.:

	Усяго:	Новае будаўн.	Пашыр. і рэканстр.
1926-27 г.	9.359	2.958	5.363
1927-28 „	15.430	6.769	7.727
1928-29 „	29.183	19.141	8.726
1929-30 „	43.195	30.875	10.444
1930-31 „	48.161	36.210	8.364
1931-32 „	51.530	40.224	8.702
1932-33 „	59.119	49.564	5.226
За 5 год	231.188	176.014	41.464

Звыш гэтага павінна быць сабрана працоўным удзелам насельніцтва па працоўнай гужавой павіннасьці каля 20,8 млн. р. і па самаабкладаньні—5,2 млн. р.

Гэта фінансавае напружаньне вызначаецца тымі заданьнямі, які патрабуе па сутнасьці наш народна-гаспадарчы плян. Але мы ня можам плянаваць без адпаведнага напружаньня. Наша ўсё яшчэ адсталасьць прымушае ня толькі арыентавацца на агульныя сярэднія ліміты і тэмпы пяцігодкі Савецкага Саюзу, але і па некаторых галінах куды вышэй, асабліва па прамысловасьці, кватэрнаму будаўніцтву, культурнай працы, сельскай гаспадарцы і г. д. Адгэтуль мы бачым, што агульная сума капітальных выдаткаў вызначана ў разьмеры каля 816 млн. руб., г. зн. 292,1 млн. руб. на прамысловыя прадпрыёмствы, якіх будуецца больш 230 з прыблізным ахопам на 50 тысяч рабочых; 59,3 млн. руб. на электрыфікацыю; 220 млн. руб. на сельскую гаспадарку, у прыватнасьці на індустрыялізацыю, дзе мяркуецца пабудаваць значную колькасьць—каля 675-700 прадпрыёмстваў—па перапрацоўцы сельска-гаспадарчых прадуктаў (з іх па лесу 13,9 млн. руб., па гандлі—19,5 млн. руб., на камунальнае і кватэрнае будаўніцтва—108,3 млн. руб., на мясцовае дарожнае будаўніцтва—19,6 млн. руб., на сацыяльна-культурнае будаўніцтва—68,2 млн. руб., на адміністрацыйнае будаўніцтва — 15,9 млн. руб.)

Такім чынам, каля 47,9 проц. з сродкаў фінпляну накіравана на капітальныя выдаткі. Гэта зьяўляецца вялізарным дасягненьнем. Гэта зьяўляецца тым, што можна назваць здаровым крокам па шляху рэканструкцыі і пашырэньня.

Але ёсьць і адпаведнае „але“, аб якім прыходзіцца гаварыць з вялікім жалем, а ня з радасьцю; гэта тое, што як мясцовы, так і дзяржаўны бюджэты застаюцца дэфіцытнымі і даволі ў вялікім разьмеры. Так, па дзяржаўнаму бюджэту—на 181 млн. руб. за пяцігодзьдзе, па мясцоваму бюджэту—на 45,7 млн. руб., як спэцыяльная датацыя на сацыяльна-культурныя патрэбы, што складае каля 11,8 проц. усяго бюджэту. Праўда, магчыма было-б зьменшыць дэфіцыт дзяржаўнага бюджэту, вызваліўшы яго на 36 млн. р., прызначаных для мясцовага бюджэту (субвэнцыя), якое намечана па пляну, але гэта ўсё-ж такі ня вызваліла-б ад бюджэтнага дэфіцыту, а толькі зьменшыла-б, але пры гэтым яшчэ больш пагоршыўся-б стан мясцовага бюджэту, што абсалютна немагчыма.

Чаму мы ўсё-ж-такі лічым магчымым найсьці на такі фінплян?

Дзякуючы таму становішчу, якое мы займаем у эканоміцы, ня кажучы ўжо аб палітыцы, як савецкага фарпосту на рубяжы рэакцыйнага капіталістычнага заходу, мы займаем цяпер 0,6 проц. усёй тэрыторыі СССР, а па насельніцтву—3,4 проц.; валавая прадукцыя цэнзавай прамысловасьці дае толькі крыху болей 1 проц. пры больш высокай вазе сельскай гаспадаркі, а менавіта—4,5 проц.; па асноўных капіталах удзельная вага буйнае прамысловасьці вызначаецца прыкладна ў 0,8 проц., а сельская гаспадарка—у 3,6 проц.; рабочыя па СССР складаюць 6,77 проц., а па БССР 4,05 па перапісу 1926 г.; самадзейнае насельніцтва ў фабрычна-заводзкай прамысловасьці складала ў Савецкім Саюзе 3,38 проц., а ў нас—1,27 проц.; у саматужна-рамесьніцкай прамысловасьці самадзейнае насельніцтва складае ў нас 2,10 проц., а ў Савецкім Саюзе—2,27 проц.; у будаўніцтве ў нас—0,29 проц., а ў Савецкім Саюзе—0,44 проц.; у сельскай гаспадарцы ў нас 91,16 проц., а ў Савецкім Саюзе—86,72 проц.

Таварная частка сельскай гаспадаркі па ўсёй валавай прадукцыі вызначаецца ў нас у 9 проц. у той час, калі ў Савецкім Саюзе складае 21 проц.

Лішак рабочае сілы ў нас у сельскай гаспадарцы вызначаецца ў разьмеры каля 18,5 проц.

Па пісьменнасьці ва ўзросьце вышэй 8 год вызначаецца 52,3 проц.—супроць 55,8 проц. па эўрапейскай частцы РСФСР.

Вось абгрунтаваньне, чаму мы высоўваем такія тэмпы, ня гледзячы на моцны рост, які мы маем па ўсіх лініях народнай гаспадаркі і культуры цяпер, ня гледзячы на тое, што пераважную большасьць даваенных паказальнікаў мы даўно пакінулі ззаду,—мы павінны дамагацца больш узмоцненага тэмпу росту, які і адбіты ў нашым пяцігадовым пляне, з тым разьлікам, каб не адставаць ад агульнага росту Савецкага Саюзу па цэнтральнай эўрапейскай частцы.

Апрача таго, і Савецкі Саюз і пяцігодка Дзяржпляну Саюзу прызнала, што шэраг мерапрыёмстваў мы можам ажыцьцявіць толькі пры дапамозе Савецкага Саюзу, у прыватнасьці, па сацыяльна-культурнаму сэктару—па народнай асьвеце, для якога мы высоўваем спэцыяльныя патрабаваньні больш, чым на 45 млн. руб. спэцыяльнай датацыі.

І нарэшце, мы ўпэўнены і ў тым, што калі запатрабуецца яшчэ больш напружыць розум, арганізаванасьць, адданасьць для сацыялістычнага будаўніцтва звыш тых напружаных лімітаў, дык працоўныя Савецкай Беларусі пойдуць на гэта.

Для прыкладу, што магло-б даць тое, калі-б мы пашлі вышэй па некаторых якасных і дырэктыўных паказальніках (мы ўжо зараз па некаторых маем перавышэньне ў параўнаньні са ўсім Савецкім Саюзам, хоць-бы па ўраджаю): зьніжэньне сабекошту хоць-бы па прамысловасьці ВСНГ не на 32 проц., а на 35 проц. дало-б дадатковыя сродкі за апошні год пяцігодкі ў 7—10 млн. руб., зьніжэньне будаўнічага індэксу не на 35 проц., а на 50 проц. дало-б дадатковых сродкаў прыблізна па ўсім будаўніцтве ў 70—80 млн. руб. (у прыватнасьці па кватэрным каля 18 млн. руб., па ВСНГБ каля 14 млн. руб.); узьняцьце прадукцыйнасьці працы не на 100 пр. а на 110 проц. хоць-бы па ВСНГБ дало-б дадатковых сродкаў 3 млн. руб. (якія ўлічаны ў зьніжэньні сабекошту); але гэта выкліча і рост заработнай платы не на 50 проц. рэальна, а на 68 пр. пры зьніжэньні індэксу на 15 проц. Гэта патрабуе сродкаў у ВСНГ каля 7 млн. руб.

(КАНЕЦ ДАКЛАДУ У НАСТУПНЫМ НУМАРЫ).

IX УСЕБЕЛАРУСКІ ЗЬЕЗД САВЕТАЎ.

Пяцігадовы плян прамысловасьці БССР.

ДАКЛАД тав. КАРПА.

Асноўныя задачы прамысловасьці БССР.

Агульныя задачы па індустрыялізацыі Савецкага Саюзу стаяць з такой жа вострасьцю для Савецкай Беларусі. Асноўныя задачы, якія мы ставім перад прамысловым пляням БССР, наступныя:

Для перамогі гаспадарчых цяжкасьцяй і прамысловай адсталасьці нам неабходна больш фарсыраваць тэмп прамысловага будаўніцтва, тэмп індустрыялізацыі нашай краіны. Нам неабходна павялічыць і значна павялічыць удзельную вагу прамысловасьці ў народнай гаспадарцы Беларусі.

Улічваючы пераважны сельска-гаспадарчы характар народнай гаспадаркі БССР і сельскую аграрную перанаселенасьць, асноўнымі лініямі нашага пляну зьяўляюца: большая ўвязка нашага прамысловага пляну з сельскай гаспадаркай як у сэнсе большай выпрацоўкі сродкаў вытворчасьці для сельскай гаспадаркі, так і 100 проц. перапрацоўка сельска-гаспадарчай і ўсёй той мясцовай сыравіны, якая ёсьць у Беларусі. Пытаньне ўвязкі прамысловасьці з сельскай гаспадаркай зьяўляецца адным з асноўных элемэнтаў нашага 5-гадовага пляну.

Мы вызначаем па нашаму 5-гадоваму пляну цэлы шэраг мерапрыемстваў, якія павінны павесьці да стымуляваньня ўздыму сельскай гаспадаркі і яго таварнай часткі, мацней павялічыць у нашым 5-гадовым пляне выпрацоўку сельска-гаспадарчага інвэнтару, сельска-гаспадарчых машын і ўгнаеньня, а таксама ў большай ступені наш 5-гадовы плян ахапляе таварную прадукцыю сельскай гаспадаркі для яе прамысловай перапрацоўкі.

Мы таксама ў нашым 5-гадовым пляне прадугледзелі выпуск большай колькасьці тавараў для абслугоўваньня нашых мясцовых рынкаў, як гарадзкога, так асабліва сялянскага.

Праблема аграрнай перанаселенасьці, агромністы лішак рабочае сілы, пытаньне вострага беспрацоў'я і абмежаванасьць нашых сыравінных рэсурсаў ставяць перад намі на ўсю шырыню праблему аб тым, што мы побач з разгортваньнем у Беларусі прамысловасьці па перапрацоўцы мясцовай сельска-гаспадарчай, лясной і мінэральнай сыравіны адначасова абавязаны насадзіць у Беларусі цэлы шэраг вытворчасьцяў, новых прадпрыемстваў па перапрацоўцы вывознай транспартабельнай сыравіны, паўфабрыкатаў. Разгортваючы прамысловасьць і на прывознай сыравіне, мы таксама маем магчымасьць паслабіць тое беспрацоў'е і лішкі рабочае сілы, якія ёсьць у нас у рэспубліцы.

Асноўныя задачы, якія ставіць сабе наш прамысловы 5-гадовы плян, мы можам зьвесьці да наступных момантаў: даць краіне больш прамысловых тавараў, лепшай якасьці і больш танных. Вось гэтыя асноўныя моманты зьяўляюцца асновай нашага 5-гадовага пляну.

Зусім ясна, што разгортваючы прамысловасьць і індустрыялізацыю Беларусі, нам у першую чаргу неабходна базавацца на нашых асноўных, вельмі багатых рэсурсах, якія ёсьць у Беларусі. Разгортваньне нашай прамысловасьці мы абгрунтоўваем на тых энэргетычных магчымасьцях, якія ў нас ёсьць. Нам прыходзіцца вельмі сур'ёзна ўлічваць агромністыя залежы торфу, якія ў нас ёсьць і якія ў сучасны момант яшчэ не скарыстоўваюцца.

Нашы тарфяныя запасы прадстаўляюць такое багацьце, якое можа даць нам апал у 17 раз больш ад нашага дравянога апалу. Мы ў торфе маем багацьце ў 17 раз большае, чым у нашых лясасеках.

Такім чынам, пытаньне электрафікацыі, пытаньне скарыстаньня асноўных энэргетычных рэсурсаў—торфу—зьяўляецца адной з важнейшых праблем нашага 5-гадовага пляну.

Стан беларускай прамысловасьці да рэвалюцыі.

Дзеля таго, каб мы цалкам маглі ацаніць 5-гадовы плян беларускай прамысловасьці, мне неабходна будзе ў некалькіх словах спыніцца на становішчы беларускай прамысловасьці ў нядаўным мінулым—у дарэвалюцыйны час, а таксама на становішчы беларускай прамысловасьці ў 1928-29 годзе.

У беларускай прамысловасьці ў 13 годзе працавала 22 тыс. рабочых, якія давалі прадукцыі на 47 міл. у даваенных рублёх. Калі гэтыя рублі пераводзяць на чырвоныя, атрымаецца 95 міл. рублёў. Усе асноўныя капіталы, якія былі ўкладзены капіталістычным строем у нашы прадпрыемствы, дасяглі ўсяго 30 міл. р., што ў па заводзе на нашы чырвоныя рублі—каля 60 міл. рублёў. За пэрыяд імпэрыялістычнай і грамадзянскай вайны наша прамысловасьць вельмі моцна пацярпела, і рабочай клясе прыйшлося пачаць будаваць сваю гаспадарку амаль што нанова.

Я прывяду лічбы, якія ілюструюць вялікае разбурэньне прамысловасьці. За пэрыяд з 13 году да пачатку пэрыяду мірнага гаспадарчага будаўніцтва ў Беларусі было разбурана каля 483 прадпрыемстваў, з якіх 312 падаюць на невялічкія прадпрыемствы харчовай прамысловасьці. Большасьць з іх прыпадае на вінакурныя заводы, якіх было разбурана 112, эгарэла шмат фабрык і заводаў, у тым ліку запалкавых і розных іншых: эвакуіравана ў часе вайны 26 прадпрыемстваў.

Такім чынам, мы фактычна атрымалі ў спадчыну надзвычайна разбураную прамысловую гаспадарку. Наогул, прамысловасьць у Беларусі заўсёды адрозьнівалася сваёй адсталасьцю. Прамысловы даход на душу насельніцтва ў Беларусі ў дарэвалюцыйны час дасягаў усяго 14,2 р., у той час як у Эўрапейскай Расеі гэты прамысловы даход раўняўся 23 рублям.

Пралетарыяту ў Беларусі ў царскай Расеі было на 1000 жыхароў 5,7 чал., тады як у Эўрапейскай Расеі лічылася 14,3.

Яшчэ зусім нядаўна мы займалі ў Савецкім Саюзе па лініі валавай прадукцыі ўсяго 1,16 проц., а па нашых асноўных капіталах, укладзеных у прамысловасьць, мелі ўсяго 1/2 проц.

Неабходна таксама адзначыць надзвычайна рамесьніцкі характар нашай даваеннай прамысловасьці. У агульнай валавай прадукцыі прамысловасьці Беларусі фабрычна-заводзкая прамысловасьць у даваенны час займала ўсяго 28 проц., прыкладна 1/4 частку, тады як у іншых раёнах Эўрапейскай Расеі фабрычна-заводзкая прамысловасьць у даваенны час займала ўжо 64,9 проц.

Рост беларускай прамысловасьці пры дыктатуры пралетарыяту.

За апошнія гады пры дыктатуры пралетарыяту мы маем вялікі зьдзьвіг у галіне беларускай прамысловасьці. За апошні год мы бачым гіганцкі крок на шляху гаспадарчага аднаўленьня.

У бягучым гаспадарчым годзе будзе ўкладзена ў новае капітальнае будаўніцтва прамысловасьці Беларусі каля 40 міл. руб. Каб ацаніць тую суму, якая зараз укладаецца ў капітальнае будаўніцтва прамысловасьці, я вам напомню што на 1 кастрычніка 26 году ўвесь асноўны капітал прамысловасьці раўняўся 33 міл р. Такім чынам, у бягучым годзе рабочая кляса Беларусі і працоўнае сялянства ўкладаюць больш сродкаў у капітальнае прамысловае будаўніцтва, чым мы атрымалі ў спадчыну ад сотні гадоў гаспадараньня капіталізму.

Зусім ясна, што гэта зьяўляецца гіганцкім крокам наперад.

Я хачу яшчэ ўказаць на наступнае: у 1928-29 г., у першым годзе пяцігодкі, мы маем ужо наступныя вынікі нашай работы: калі ў 1913 г. у прамысловасьці Беларусі рабочых было толькі 22 тыс., то ў 1928-29 годзе мы ўжо маем рабочых 55.400. Такім чынам, у цэнзавай прамысловасьці БССР зараз у паўтара разы больш рабочых, чым гэта было ў 1913 годзе.

Калі лічыць прадукцыю выпрацоўкі даваеннага часу ў чырвоных рублёх у 95 млн. рублёў, то ў наступным годзе валавая прадукцыя нашай прамысловасьці дасягне 257 млн. р., прыкладна на 250 пр. больш, чым у 1913 годзе. Асноўныя капіталы на 1-Х—28 г. у нашай прамысловасьці мы мелі ў суме 71 млн. руб., а на 1-Х—29 г. мы будзем мець асноўныя капіталы ў нашай прамысловасьці ў суме звыш 100 млн. руб.

Пэрыяд рэканструкцыі адчыняе перад намі вялізарныя магчымасьці ў сэнсе далейшага сельска-гаспадарчага будаўніцтва і далейшага пасоўваньня наперад.

Вы памятаеце, што два гады таму назад—у 1926-27 годзе—мы пабудавалі першы варыянт нашай пяцігодкі і тады мы намячалі разгортваньне прамысловасьці на многа меншыя сумы, як і ўсёй народнай гаспадаркі. Мы тады яшчэ мелі менш матар'яльных магчымасьцяй. Вы памятаеце, што на VIII зьезьдзе саветаў мне прыходзілася дакладваць таксама пэрспэктывы па пяцігадоваму пляну прамысловасьці, якія намячаліся два гады таму назад.

Я павінен рапартаваць Зьезду, што прамысловасьць ужо даўно абагнала той варыянт пяцігодкі, які быў намечан у тыя гады. Калі тады па праэкту на 27-28 год намячалася павялічэньне валавай прадукцыі ў 94 млн. р., то я магу паведаміць Зьезду, што ў мінулым годзе яна дала нам не 94 млн. руб., а 116 млн., і калі па гэтай пяцігодцы намячалася на 28-29 год валавай прадукцыі ў разьмеры 107 млн. руб., то 28-29 год дае нам далёка большы рост супроць таго праэктаваньня: мы атрымаем у наступным годзе ня 107 млн. руб., як намячалі, але 179 млн. руб.

Такім чынам, жыцьцё абагнала той пяцігадовы плян, які мы дакладвалі на мінулым зьезьдзе.

Што намячаецца 5-цігадовым плянам.

Асноўныя моманты, якія намячаюцца па прамысловасьці пяцігадовым плянам, характарызуюцца наступнымі лічбамі: па ўсёй прамысловасьці мы намячаем капітальных затрат 312 млн. руб., у тым ліку па цэнзавай прамысловасьці намячаецца затраціць 285 млн. руб.

Па лініі ВСНГ намячаецца затраціць 231 млн. руб. Асноўныя капіталы нашай беларускай прамысловасьці за гэтыя пяць год павінны ўзрасьці ў 5 раз супроць таго, што мы маем у сучасны момант. Мы намячаем дабіцца прадукцыі к канцу пяцігодкі ад усёй прамысловасьці БССР на 981 млн. руб. У тым ліку: па лініі цэнзавай прамысловасьці—765 млн. руб. і па лініі прамысловасьці ВСНГ—564 млн. руб.

Такім чынам, цэнзавая прамысловасьць павінна нам даць рост прадукцыі на 432 проц.

Рост рабочых к канцу пяцігодкі намячаецца да 233840 чалавек, па лініі цэнзавай прамысловасьці—117800 чалавек. Такім чынам, па 5-годцы намячаецца рост рабочых на 167 проц.

Мы намячаем па пяцігодцы зьніжэньне сабекошту на 32 проц., якое павінна ісьці за кошт рацыяналізацыі працэсаў вытворчасьці, за кошт палепшаньня працэсаў працы на прадпрыемствах, за кошт ліквідацыі ўсіх элемэнтаў безгаспадарчасьці і разгільдзяйства, якія яшчэ маюць месца. Вытворчасьць працы павінна быць павышана ў выніку рацыяналізацыі мерапрыемстваў, новага капітальнага будаўніцтва, мэханізацыі вытворчасьці, а таксама ў выніку інтэнсыфікацыі працы—на 100 пр.

Цэнтральнае пытаньне ўсяго нашага пяцігадовага пляну і ўсёй нашай прамысловасьці—зьніжэньне сабекошту.

У якім напрамку ідзе ў нас разгортваньне прамысловасьці? Тут я хачу ўказаць на наступнае: мы ў першую чаргу імкнёмся да таго, каб ахапіць мясцовую сыравіну, а таксама даць больш сродкаў вытворчасьці для сельскай гаспадаркі.

Разгортваньне прамысловасьці ў працягу пяці год характарызуецца наступным: у 1926-27 годзе мы здабылі толькі 61 тыс. тон торфу, у наступным годзе—238 тыс. тон, а к канцу пяцігодзьдзя намячаецца здабыча торфу ў разьмеры 974 тыс. тон, ці 60 млн. пуд.

Што датычыцца сельска-гаспадарчых машын і прыладаў—малацілак, веялак, сячкарняў, то калі ў 24-25 годзе іх было выпушчана толькі 8 тыс. штук, у наступным годзе—43 тыс. штук, а ў 1932-33 годзе намячаецца давядзеньне гэтай вытворчасьці да 159 тыс. штук. Плугоў у 1926 г. мы выпусьцілі 66 тыс. штук, у наступным годзе 145 тыс. штук, а к канцу пяцігодзьдзя давядзём выпрацоўку да 225 тыс. штук.

Надзвычайна характэрным таксама зьяўляецца ў нас разгортваньне тэкстыльнай прамысловасьці. У наступным годзе мы выпрацуем толькі каля 6.600 тыс. мэтраў баваўнянай тканіны, а к канцу пяцігодзьдзя давядзём выраб яе да 26.600 тыс. мэтраў.

Па лініі будаўнічых матар'ялаў—у нас наступае становішча. Перш за ўсё па лініі цэглы: у 1925-26 г. мы выпрацоўвалі цэглы ўсяго 14.700 тыс. шт., у бягучым годзе мы выпрацуем каля 90 млн., а ў канцы 5-годкі будзем выпрацоўваць 212 млн. штук. Такім чынам, мы ствараем базу для разгортваньня таго будаўніцтва, якое вызначаецца ў нашай 5-годцы. Таксама вельмі моцна разгортваецца ў нас будаўніцтва па вырабу ваконнага шкла, цэмэнту, чарапіцы і цэлага шэрагу іншых будаўнічых матар'ялаў.

Па лініі пілаваных матар'ялаў, лясных матар'ялаў, у нас наступны малюнак: з бягучага году мы маем 726 тыс. куб. мэтр. пілаваных матар'ялаў, а ў апошнім годзе 5-годкі будзем мець 712 тыс. кубамэтраў. Выходзіць як быццам некаторае зьніжэньне вырабу гэтых матар'ялаў. Фактычна мы маем па лініі выпрацоўкі драўніны стабілізацыю на працягу 5 год. Але гэта, галоўным чынам, тлумачыцца тым, што мы ставім перад сабою праблему на працягу гэтага 5-годзьдзя ня гнацца за перапрацоўкай лесу ў дошкі і паўфабрыкаты а, наадварот, арганізаваць нашу гаспадарку такім чынам, каб мы наш лес перапрацоўвалі ў гатовы фабрыкат.

Мы вызначаем таксама значнае разгортваньне на працягу 5-гадзьдзя нашай папяровай, шкляной, скуранай, абутковай і запалкавай прамысловасьці.

Сыравінная база прамысловасьці.

Зараз я пераходжу да асноўнай сыравіннай базы, на якой мы будуем усю нашу прамысловасьць. У 1928-29 г. [illegible] мясцовай сыравіны [illegible] 153 млн. [illegible] 67,6 проц. [illegible]

[illegible]

Капітальныя работы і раёны будаўніцтва.

[illegible]

Мясцовая прамысловасьць БССР.

[illegible]

Пяцігадовы плян сацыяльна-культурнага будаўніцтва

ДАКЛАД т. БАЛІЦКАГА.

Сацыяльна-культурнае будаўніцтва, аб якім я буду рабіць даклад, уключае ў сябе пытаньні народнае асьветы, аховы здароўя, аховы працы і сацыяльнага забесьпячэньня.

У зьвязку з тым, што пытаньні гэтыя надзвычайна шырокія, а я абмежаваны часам, я спынюся толькі на найбольш важных, найбольш актуальных праблемах, якія высунуты 5-гадовым плянам разьвіцьця гаспадаркі і культуры.

Значэньне праблем сацыяльна-культурнага будаўніцтва ня меншае, чым значэньне гаспадарчых праблем, бо яны ставяць пытаньне аб чалавеку, як аб арганізатары гаспадаркі і жыцьця, аб чалавеку, які перамагае прыроду і падпарадкавае яе сябе, прылагае сваю жывую энэргію ў працэсе працы да ім жа сканструіраваных машын, да ім жа пабудаваных фабрык і заводаў, да ім жа заваёваных вялізарных абшараў зямлі; аб чалавеку, які арганізуе волю міліёнаў сабе падобных якія пры належным самасазнаньні вызваляюць ад эксплёатацыі чалавека чалавекам, накіроўваюць свае магутныя калектыўныя сілы на арганізацыю і стварэньня лепшага жыцьця.

Таму выхаваньне чалавека, прыстасаваньне яго да працы, падрыхтоўка чалавека да актыўнага жыцьця і творчасьці, да навуковага пранікненьня ў тайны прыроды дзеля падпарадкаваньня яе да сучаснага рэвалюцыйнага сьветапогляду, накіраванага на рэвалюцыйную перабудову ўсяго сьвету, клопаты аб здароўі гэтага чалавека, для найбольшага скарыстаньня яго жывой творчай энэргіі, ахова працы чалавека, сацыяльнае забясьпечаньне гэтага чалавека, калі ён страціць працаздольнасьць, усе гэта мае ня меншае значэньне, чым пытаньні гаспадарчага будаўніцтва.

Асаблівае значэньне ў сучасным этапе сацыялістычнага будаўніцтва набывае асьвета. Усе важнейшыя задачы гаспадарчыя, палітычныя, вайсковыя ўпіраюцца ў трэці фронт, у фронт культурнага будаўніцтва. Сацыялістычнае будаўніцтва патрабуе шырокіх кадраў кваліфікаваных рабочых і спэцыялістаў. Мэханізаваная прамысловасьць патрабуе больш культурных рабочых; перабудова сельскай гаспадаркі: яе калектывызацыя, каапэраваньне патрабуе больш культурных сялян; барацьба з бюракратызмам, чыстка савецкага апарату—патрабуе падрыхтоўкі новых кадраў работнікаў з рабочых, бяднейшага і серадняцкага сялянства.

Цэлы шэраг адмоўных зьявішч у нашым быту, абломаўшчына, прагулы, забабоны, вера ў бога,—усе гэта ўпіраецца ў недахоп культуры.

Найбольш важнымі праблемамі культурнага будаўніцтва зьяўляюцца: усеагульнае абавязковае навучаньне, ліквідацыя няпісьменнасьці сярод дарослых і пераросткаў, падрыхтоўка кваліфікаванай рабочай сілы і спэцыялістаў, навукова-дасьледчая праца і масавыя формы палітасьветнай працы.

Усеагульнае абавязковае навучаньне.

Мы зараз ставім так пытаньне: дагнаць і перагнаць капіталістычныя краіны ў гаспадарчых і культурных адносінах. Каб гэта пытаньне вырашыць, мы павінны, прынамсі, дабіцца таго, каб у бліжэйшыя гады ўсе дзеці вучыліся ў школах. А дабіцца гэтага цяжка, бо за намі спадчына мінулага, за намі вялікая цемра царызму, якая дае сябе адчуваць на кожным кроку. Мы маем на 1000 душ насельніцтва такія лічбы вучняў у пачатковых школах у розных краінах: у Амэрыцы—206, у Англіі—187, Японіі—148, Баўгарыі—118, Грэцыі—90, а ў Савецкім Саюзе—усяго 67 чалавек. Так што мы адстаём у гэтых адносінах ад капіталістычных краін, і толькі Румынія і Партугалія маюць менш вучняў пачатковых школ, чым маем мы.

Вось чаму пытаньне ўсеагульнага абавязковага навучаньня, пытаньне, каб даць магчымасьць усім дзецям Рэспублікі вучыцца ў школах, зараз зьяўляецца найбольш важным, найбольш актуальным пытаньнем у 5-гадовым пляне культурнага будаўніцтва.

У БССР сетка пачатковых школ некалькі большая, чым у іншых савецкіх рэспубліках. Мы ідзём тут наперадзе: на 1000 душ насельніцтва ў РСФСР прыпадае дзяцей ад 8 да 11 год, якія вучацца ў школе,—67, на Украіне—72, а ў БССР—85. Такім чынам мы ідзём некалькі наперадзе ў пачатковай асьвеце, чым іншыя рэспублікі, але і ў нас яшчэ значная частка дзяцей застаецца па-за школай. Пяцігадовы плян прадугледжвае поўны ахоп дзяцей пачатковай школаю; ён прадугледжвае, што ў канцы 5-годкі ўсе дзеці ад 8 да 11 год будуць вучыцца ў школах на 100 проц. Ясна, каб даць магчымасьць усім дзецям вучыцца ў школах, трэба затраціць вялізарныя сродкі.

Нам прыходзіцца адчыняць шмат новых школ, новых камплектаў. Мы думаем колькасьць школ [illegible] на 68 проц. на працягу 5 [illegible] таго, каб па-першае, даць ма[illegible] усім дзецям вучыцца, а па-д[illegible] разгрузіць настаўніка, бо нас[illegible] раз займаецца з большым лік[illegible] чым гэта патрэбна. У зьвяз[illegible] прадукцыя, якую выпуска[illegible] аказваецца нездавальняючай.

Аб палепшаньні якасьці працы школ.

На працягу правядзеньня пляну ўсеагульнага абавязковага навучаньня мы думаем паставіць пытаньне аб палепшаньні і якасьці працы саміх школ. Каштоўнасьць утрыманьня аднаго вучня ў пачатковай школе зараз складае 18 руб. 40 кап., мы думаем у канцы пяцігодкі давесьці колькасьць грошай, адпускаемых на вучня, да 36 р. 80 к. Павялічаем, як вы бачыце, у два разы. Але самыя вялікія выдаткі патрэбны на пабудову новых школьных будынкаў. У нас школы забясьпечаны будынкамі слаба, працуюць яны ў наёмных хатах. Гэтыя наёмныя хаты не прыстасаваны, школы таксама слаба абсталяваны. Мы думаем на працягу пяцігодкі пабудаваць для 80 проц. новых школ новыя будынкі, такім чынам толькі 20 проц. новых школ будзе ў наёмных памяшканьнях.

За ўсё пяцігодзьдзе мы думаем пабудаваць звыш 2289 школ. Вядомая справа, што пабудова гэтых школ дасьць сябе адчуваць у палепшаньні якасьці працы самой школы.

Мы мяркуем надаць нашым школам больш сельска-гаспадарчы ўхіл. Але нашы настаўнікі па сельска-гаспадарчых ведах зусім не адукаваны, таму галоўны напор прыдзецца зрабіць на адукаваньне кадраў настаўнікаў у галіне сельскай гаспадаркі.

Вядомая справа, што 4-хгадовая працоўная школа на працягу пяцігодзьдзя будуецца намі так, каб дзеці адпаведных нацыянальнасьцяй вучыліся ў школах на сваёй роднай мове. Да таго мы і прыстасоўваем выпускі нашых пэдагагічных тэхнікумаў.

Затраты на правядзеньне ўсеагульнага абавязковага навучаньня вялізарныя. На гэтую справу прадугледжана пяцігадовым плянам 105,5 млн. руб. Вядомая справа, што затраты тут вялікія. Мы гэтыя затраты зможам пакрыць толькі тады, калі Саюзны ўрад з агульна-саюзных сродкаў дапаможа нам у такой вялікай справе, як правядзеньне ўсеагульнага абавязковага навучаньня. Мы праэктуем па пяцігадоваму пляну на правядзеньне ўсеагульнага абавязковага навучаньня прасіць датацыю ў Саюзнага ўраду 45 млн. р. з саюзных сродкаў.

Мы будзем праводзіць усеагульнае абавязковае навучаньне на базе чатырохгодкі. Гэта асьвета надзвычайна нізкая. Я скажу толькі адно: Нямеччына праводзіць усеагульнае [illegible] вае навучаньне на базе 8-год[illegible] ны немец канчае 8-гадовую [illegible] апрача таго, абавязковыя 2[illegible] прафэсыйныя курсы. А мы [illegible] базе 4-х-годкі. Асьвета гэта [illegible] невялікая, але ў далейшым [illegible] ма мысьлім правядзеньне ўсе[illegible] абавязковага навучаньня на [illegible] годкі.

Вось чаму ўжо ў нас [illegible] сетка сямігадовых школ [illegible] Мы ў адносінах сеткі сямігадо[illegible] таксама ідзём вышэй, чым ін[illegible] публікі. У нас параўнальна сетка[illegible] Так: у БССР на 1 тыс. душ нас[illegible] прыпадае вучняў 7-гадовых ш[illegible] чал., а ў РСФСР—9,6, у УСС[illegible] а ў Закаўкаскай Савецкай Р[illegible]

Але калі ўзяць горад і вёс[illegible] у нас вёска адстае. Сетка на[illegible] лоўным чынам раскінута ў га[illegible] адносінах вёскі мы ніжэй, чы[illegible] рэспублікі. Мы маем на вёсцы[illegible] тысячу душ насельніцтва [illegible] вучня, у той час, калі РСФС[illegible] на Украіне—5, Закаўкаскіх [illegible] ках—6,2 а ў сярэднім па Са[illegible] У РСФСР так як у нас.

Такім чынам, сетка нашых [illegible] довых школ большая, чым па[illegible] але адстае ў сялянскім разр[illegible] тут маем культурныя ножніц[illegible] горадам і вёскай. Задача пяці[illegible] ключаецца ў тым, каб гэтыя кул[illegible] ножніцы зблізіць. Новыя 7-гадо[illegible] лы мы адчыняем, галоўным чы[illegible] сялянскіх мясцовасьцях. Па [illegible] гадоваму пляну мы запраэкта[illegible] будаваць 108 новых сямігадов[illegible] і пабудаваць для 100 школ [illegible] новыя будынкі.

Паколькі ў нас 7-годкі я[illegible] ахапляюць усіх вучняў, пытан[illegible] савага адбору ў 7-гадовыя [illegible] зьяўляецца надзвычайна важны[illegible] таньне аб тым, каб у 7-[illegible] школы ў першую чаргу набір[illegible] бочых, дзяцей батракоў, бе[illegible] серадняkоў,—гэта пытаньне ст[illegible] актуальным. Рабочы, бядняк і [illegible] зможа вучыцца толькі ў тым в[illegible] калі мы зробім інтэрнаты пры [illegible] ках, калі мы будзем даваць х[illegible] вялікія стыпэндыі.

Мы запраэктавалі на стыпэн[illegible] 7-гадовых школ на пяцігадова[illegible] з 50 тыс. рублёў у гэтым го[illegible] 80 тыс. рублёў у канцы пяці[illegible]

Плян ліквідацыі няпісьменнасьці.

Другое надзвычайна важнае пытаньне пры пяцігадовым пляне—гэта ліквідацыя няпісьменнасьці сярод дарослых і пераросткаў. Беларусь у адносінах пісьменнасьці была самай адсталай краінай. За часы Савецкай улады мы пасоўваемся больш шпаркім тэмпам, чым іншыя рэспублікі.

Па дэмаграфічнай перапісі 1926 г. устаноўлена, што пісьменнасьць у Беларусі падвысілася на 26 проц. з 1920 па 1926 год, у Еўрапейскай частцы РСФСР яна падвысілася на 18 проц. Мы ідзём шпарчэй, але ўсё-ж такі, ня гледзячы на больш шпаркі наш рост, мы ў адносінах пісьменнасьці адстаём ад РСФСР і ад іншых саюзных рэспублік. Так, пісьменнасьць у Беларусі па таму-ж перапісу складае зараз 40,7 проц., а ў РСФСР—44,1 проц. ад усяго насельніцтва.

Калі адкінуць дзяцей да 8 гадоў, якія наогул няпісьменныя дык, пісьменных у БССР налічвалася ў 1926 г. 52,3 проц.

Але тут ёсьць адна справа, на якую трэба зьвярнуць асаблівую ўвагу. Аказваецца, у нас жаночая пісьменнасьць ідзе надавычайна слаба: сярод [illegible] мы маем толькі 28 проц. пісь[illegible] а ў сялянскіх мясцовасьцях 24[illegible] А калі ўзяць беларусаў—ас[illegible] масу насельніцтва, дык мы ту[illegible] менных жанчын маем усяго 2[illegible] Гэта надзвычайна нізкі проца[illegible] які трэба зьвярнуць асаблівую [illegible]

Пяцігадовы плян прадбачыць [illegible] ную ліквідацыю няпісьменнасьц[illegible] дарослых да 35 год і падлетка[illegible] запраэктавалі, каб у апошнім [illegible] пяцігодкі ня мець ніводнага няп[illegible] нага ад 35 год, прычым дарослы[illegible] дуць канчаць звычайны ліквіда[illegible] пункт 5-ці месячны, а падлеткі [illegible] 15 год будуць канчаць 2-х [illegible] школу; з імі будзе праходзіцца [illegible] павышаны курс ліквідацыі няп[illegible] насьці.

Для таго, каб пісьменнасьць, [illegible] дарослыя дабудуць праз ліквід[illegible] ныя пункты, замацаваць, мы [illegible] туем пашырэньне сеткі школ д[illegible] рослых: вячэрнія школы для ма[illegible] менных. Прыкладна, у 5-ці-га[illegible] пляне на два сельсаветы праэк[illegible] арганізацыя аднэй школы для дар[illegible]

Падрыхтоўка кваліфікаванай сілы і навукова-дасьледчая справа.

Трэцяя надзвычайна важная праблема, якая стаіць перад намі, перад усёй нашай гаспадаркай, перад ўсёй прамысловасьцю — гэта падрыхтоўка кваліфікаванай працоўнай сілы.

Кваліфікаваных рабочых у прамысловасьці ВСНГ БССР лічыцца 38 проц. а па Саюзу—47,3, а ў Нямеччыне—62. Яшчэ большая адсталасьць у інжынэрах і тэхніках. На 1000 рабочых прыходзіцца інжынэраў і тэхнікаў па [illegible] юзу 1,8 а ў нас у Беларусі 0,8; [illegible] чым у два разы адстаём.

Пяцігадовы плян разьвіцьця [illegible] турнага будаўніцтва прадбачыць [illegible] нае пашырэньне прафэсыйнай ас[illegible] Так, колькасьць прафэсыйных ш[illegible] 34 мы думаем давесьці да 53; [illegible] у нас павялічыцца больш чым [illegible] разы; фабзавучаў—з 13 да 35; [illegible] няў у іх павялічыцца больш чым [illegible] разы; колькасьць вучэбна-практы[illegible] майстэрняў мы думаем павялічы[illegible] чатыры разы; колькасьць прафэсы[illegible] курсаў па розных спэцыяльнасьц[illegible] думаем павялічыць з 39 да 303.

Асаблівае значэньне маюць тут [illegible] падарчыя курсы на вёсцы. Зараз [illegible] мы ставім пытаньне рэарганізац[illegible] поўнай перабудовы нашай сел[illegible] гаспадаркі на калектыўных пача[illegible] калі мы ставім пытаньне ўз[illegible] ураджайнасьці на 45 проц., дык [illegible] нізацыя сельска-гаспадарчых ку[illegible] зьяўляецца аднэй з важнейшых [illegible] на вёсцы. Праз гэтыя курсы м[illegible] маем прапусьціць каля 20 тыс. [illegible]

Тэхнікумаў зараз у нас 30, мы [illegible] маем давесьці іх да 37, гэта зн[illegible] чыніць новых 7 тэхнікумаў, а ву[illegible] у тэхнікумах павялічыць больш [illegible] у 3½ разы. Зрабіць уплатненьне [illegible] ганізаваць раўналежныя клясы і [illegible] чынам падрыхтаваць спэцыялістаў [illegible] рэдняй кваліфікацыі.

Вузаў у нас 4, у канцы пяці[illegible] мы думаем адчыніць яшчэ адзін, [illegible] студэнтаў таксама павялічыцца[illegible]

(ПРАЦЯГ НА 3-Й СТАР.)

працкалектываў складае ўсяго 1.186 тыс. руб., а к канцу пяцігодзьдзя вырасьце да 3.295 тыс.

Пытаньне палепшаньня матар'яльнага бытавога становішча рабочае клясы ў нашай прамысловасьці зьяўляецца аднэй з цэнтральных задач усёй нашай пяцігодкі, бо асноўная мэта, якую ставіць перад сабою Кампартыя, асноўны шлях, па якім мы павінны ісьці да сацыялізму, патрабуе ад нас, у першую чаргу, палепшаньня матар'яльна-культурнага становішча працоўных мас, і ў гэтых адносінах пытаньні быту набываюць агромністае значэньне.

У пяцігадовым пляне намячаецца рост зарплаты больш, чым на 50 проц. Фонд зарплаты ў гэтым годзе складае 38.830 тыс. руб., а к канцу пяцігодзьдзя фонд зарплаты па прамысловасьці вырасьце да 97 млн. руб.

На жыльлёвае будаўніцтва толькі па аднэй прамысловасьці ВСНГ намячаецца затраціць 23 млн. руб. Зусім зразумела, што мы гэтымі сродкамі ня зможам зьнішчыць яшчэ жыльлёвы крызіс, які ў нас мае месца, але гэта дасьць некаторае палепшаньне ў сэнсе абслугоўваньня рабочага насельніцтва ў зьвязку з ростам прамысловага будаўніцтва.

Наш 5-гадовы плян мы можам выканаць толькі пры вялізарным напружаньні сіл і энэргіі ўсяе рабочае клясы. Толькі тады мы даб'ёмся буйных вынікаў у зьніжэньні сабекошту, будаўнічага індэксу, рацыяналізацыі працэсаў вытворчасьці, лепшай арганізацыі працы. Толькі пры разгортваньні актыўнасьці ўсяе рабочае клясы мы зможам разгарнуць самую энэргічную барацьбу супроць зьявішч безгаспадарчасьці і разгільдзяйства, якія мы маем зараз.

Толькі нядаўна ў нас разгарнуліся сацыялістычныя спаборніцтвы, і я магу ўжо паведаміць зьезду некаторыя вынікі, якія мы маем у працы прамысловасьці ў выніку гэтых спаборніцтваў. Мы атрымалі паведамленьні больш, чым ад 50 пр. прадпрыемстваў. Красавік месяц даў нам павялічэньне валавай прадукцыі супроць красавіка па асобных прадпрыемствах на 18,4 проц. Напрыклад Дабруская фабрыка ў красавіку мінулага году давала толькі 34 тоны паперы ў дзень, а сёлета ў красавіку—47 тон; „Чырвоны Мэталіст" павялічыў сваю прадукцыю ў красавіку на 44,1 проц. вытворчасьць працы—на 34,3 проц. завод „Энэргія" павялічыў прадукцыю на 90 проц. Мы ўсюды бачым вялізарнейшы ўздым энэргіі ініцыятыву рабочае клясы, якая сапраўды робіць цуды ў сэнсе ўздыму свае вытворчасьці. Але мы бальшавікі, ніколі не застанаўляемся на тым, што маем. Нам трэба яшчэ больш напружаньня, яшчэ больш вынікаў, і мы гэтага даб'ёмся.

IX УСЕБЕЛАРУСКІ ЗЬЕЗД САВЕТАЎ.

ДАКЛАД тав. БАЛІЦКАГА. (Гл. 2-ую стар).

дзячы на такое пашырэньне сеткі фэсыйнай асьветы, мы ня зможам анцы пяцігодзьдзя задаволіць цал патрэбаў нашай гаспадаркі спэ лістымі і кваліфікаванымі рабо і, выпушчаемымі з нашых на альных установаў.

сабліва недахоп у нас будзе ў ынэрах-будаўнікох, хэміках і мэха х. Нам неабходна на пяцігодзьдзе 3 інжынэраў-будаўнікоў. Нам пат на за пяцігодзьдзе 153 хэмікі, нам рэбны 120 мэханікаў з кваліфіка й вышэйшых спэцыялістых. Мы зім пытаньне аб тым, каб з гэтага арганізаваць пры ВДУ хэміка ічны факультэт з такім разьлікам, у канцы пяцігодзьдзя ён рэаргані ўся ў Втуз—вышэйшую тэхнічную вучальную ўстанову.

еларусь да гэтага часу пад тавала ў сваіх вышэйшых на альных установах галоўным нам працаўнікоў культуры і ьскай гаспадаркі, кадраў тэх най інтэлігенцыі з вышэйшай аліфікацыяй беларускія вышэй я навучальныя ўстановы не тавалі. З арганізацыяй хіміка- налёгічнага факультэту робіцца арот у напрамку разьвіцьця ышэйшай Асьветы. Усё роўна, Беларуская Рэспубліка з аг най краіны ў канцы пяцігодзь робіцца краінай аграрна-пра словай, мяняецца напрамак яе падаркі, так і ў адносінах Вы йшай Асьветы Беларуская Рэс ліка з краіны, падрыхтоўваю у сваіх вышэйшых навучаль установах галоўным чынам льтурнікаў, павінна пасттпова айсьці ў краіну, падрыхтоў вочую кадры тэхнічнай інтэлі цыі з вышэйшай кваліфікацыяй, абходныя для стварэньня сацы стычнай прамысловасьці; паві зьмяніцца напрамак раз ьцця яе Вышэйшай Асьветы.

лян падрыхтоўкі спэцыялістых па ьскай гаспадарцы ўвязваецца з па бамі калектывізацыі, савгаснага бу ніцтва і індустрыялізацыі сельскай падаркі. Мы прадугледжваем адпа ныя ўхілы, адпаведныя факультэты дзяленьні ў нашых сельска-гаспа чых навуковых установах, каб яны рыхтоўвалі працаўнікоў агрaмадска а сэктару сельскай гаспадаркі.

авт у адносінах педагагічнай ась ы мы будзем у першыя гады мець таторы недахоп. Праўда, настаўні і з вышэйшай кваліфікацыяй мы бу м забясьпечаны амаль што поўнасьцю на 93,6 проц. Гэта набліжаецца нормы, але тэхнікумы дадуць толькі проц. неабходнай нам прадукцыі у, што праводзіцца ўсеагульнае навучаньне патрабуюцца тысячы новых настаўнікаў. Мы іх будзем выпушчаць з каротка-тэрміновых курсаў.

У першыя гады ў нас будзе вялікая цяжкасьць з камплектаваньнем школ. Так, у 1929-30 годзе у нас будзе нехапаць 1743 настаўнікі па Беларусі. У 1930-31—478. Вось дзеля гэтага прыдзецца падрыхтоўваць настаўнікаў на каротка-тэрміновых курсах, каб не сарваць плян усеагульнага навучаньня.

Такім чынам, таварышы, ня гледзячы на значнае разгортваньне прафэсыйна-тэхнічнай асьветы, мы будзем мець у канцы пяцігодзьдзя недахоп кваліфікаваных працаўнікоў і рабочых. Выйсьці з гэтага мы можам толькі шляхам кантрактацыі спэцыялістых з іншых саюзных рэспублік. На гэтты шлях мы ўжо сталі і гэты шлях мы прадугледжваем у пяцігадовым пляне. Мы будзем прызначаць стыпэндыі студэнтам апошняга ці прадапошняга курсаў--якія вучацца ў розных Вузах Саюзу, і браць ад іх абавязак, каб яны па скончаньні навучальных устаноў зьвярнуліся да нас на працу.

З буйных пабудоў па прафтэхнічнай асьвеце, якія мы запраэктавалі ў 5-гадовым пляне, зьяўляецца пабудова будынкаў ВДУ і іх скончаньне, пабудова акадэмічнага корпусу Акадэміі, 20 будынкаў прафшкол, 2 пэдтэхнікумаў і цэлы шэраг іншых нувучальных устаноў.

У галіне навукова-дасьледчай работы мы запраэктавалі колькаснае і якаснае разгортваньне навукова-дасьледчай работы.

Сетка навукова-дасьледчых устаноў да канца 5-годзьдзя намі запраэктавана наступная: Акадэмія Навук, якая існуе зараз, Інстытут Сельскай і Лясной гаспадаркі імя Леніна, Інстытут прамысловасьці, -- новая навукова-дасьледчая ўстанова, якая будзе распрацоўваць навуковыя праблемы, зьвязаныя з разьвіцьцём нашай прамысловасьці, Інстытут экпэрымэнтальнай мэдыцыны, які фактычна новым ня будзе, бо мы зьвядзём у адзін інстытут усе раскіданыя інстытуты НК Аховы Здароў'я, Інстытут Аховы працы ёсьць і арганізоўваем новы пэдалёга-пэдагагічны істытут, які будзе распрацоўваць праблемы пэдагогікі, праблемы выхаваньня чалавека.

Апрача таго, за пяць год значна пашыраецца навукова-дасьледчая работа вышэйшых навучальных устаноў. Галоўнейшым у нашай навукова-дасьледчай рабоце зьяўляецца, апрача распрацоўкі навуковых праблем, падрыхтоўка навуковых працаўнікоў, тых кадраў, на якія мы павінны апірацца ў навукова-дасьледчай рабоце. Мы думаем давесьці лік асьпірантаў ад 120 чал., якія зараз у нас ёсьць, да 360.

Масавая палітасьветная праца.

асавая палітасьветная работа так а ў Беларусі адстае ад Савецкага юзу. У Савецкім Саюзе на адну у-чытальню прыпадае 6.000 чала і на адну бібліятэку таксама 600 чалавек, а ў нас у Беларусіі ыпадае 8.000 чалавек, а на бібліа у 18.000 чалавек.

а працягу 5 год мы прадбачым, ыніць новых 190 хат-чытален, пашы ыць сетку хат-чытален на 50 проц. акім разьлікам, каб прыкладна на сельсаветы прыходзілася адна хата- тальня.

Мы ставім пытаньне і аб пабуда ньні будынкаў для хат-чытален. Па ну запраэктавана пабудаваць каля) новых будынкаў на хаты-чы ьні. Сетка бібліятэк таксама пады ца на 9,1 проц. Растуць клюбы— ыя галоўнейшыя апорныя пункты авай палітасьветнай работы на прад ыемстве. Сетка іх пашыраецца на 7 проц. Будуецца новых 15 клюбаў. а працягу 5 год мы пабудуем 3 тэатры, бо у нас тэатральная работа ня можа належным чынам разгарнуцца з-за адсутнічаньня будынкаў.

Шпаркім тэмпам разгортваецца партыйная асьвета. На партыйнай асьвеце асыгноўваецца на працягу 5 год 11.689 тыс. руб.

Выдаткі на асьвету павялічваюцца на працягу пяцігодкі на 168 проц. Бюджэт па народнай асьвеце з 30 міл. руб., які быў у мінулым 27-28 годзе расьце да 81 міл. руб. у апошні год. Усяго па 5-гадоваму пляну прадбачыцца адпусьціць 327 міл. рублёў. Ня гледзячы на такія вялізарныя выдаткі і затраты, усё-такі з пункту погляду поўнага задаволеньня запатрабаваньняў асьветы мы будзем мець значныя недахопы.

Заработак настаўнікаў чатырохгодак і дашкольных устаноў, хат-чытален расьце на 61 проц., заработак настаўніка тэхнікуму і рабфаку—на55 проц. а навуковых працаўнікоў—на 24 проц.

Ахова здароўя.

хова здароўя асноўнай устаноўкай ваім 5-гадовым пляне мае набл ньне мэдыка-санітарнай сеткі да ельніцтва і палепшаньне якасьці оты мэдыцынскага абслугоўваньня. ліжэньне да насельніцтва мэдыка- ітарнай сеткі праэктуецца як у адох, так і ў сялянскіх мясцо ьцях.

У гарадох праэктуецца арганізацыя шай мэдыцынскай дапамогі на прад ыемствах. Усе прадпрыемствы, якія уць мець ня менш ста рабочых уць мець адзін пункт першай мэ ынскай дапамогі тут-жа на прад ыемстве. Вось чаму для гэтых ме рыемстваў сетка аховы здароўя па чваецца на 60 проц.

авялічваюцца выдаткі на абслу ваньне рабочых і працоўнага на ьніцтва гораду на даму. З гэтаю аю мы праводзім у 5-гадовым пля павялічэньне на 25 проц.

Павялічваецца лік амбулаторый, ро ца правільнае раёнаваньне гарадоў тым, каб ахапіць найбольш поўна ацоўнае насельніцтва гарадоў.

У акруговых бальніцах, у зьвязку тым, што яны абслугоўваюць і ся янскія мясцовасьці, павялічваецца ложкаў на 23 проц. На вёсцы ксама асноўнай устаноўкай зьяўляец набліжэньне мэдычнай сеткі да на ьніцтва. На вёсцы павялічваецца лькасьць сялянскіх урачэбных амбуляторый, якія будуць аказваць мэдычную дапамогу. Гэта павялічэньне праэктуецца плянам на 29,5 проц. Павялічваецца лік бальнічных ложкаў у раённых больніцах, а самыя раённыя больніцы рэарганізуюцца з такім разьлікам, каб там былі лепшыя спэцыялістыя. Пры кожнай раённай бальніцы будзе ўстаноўлена і амбуляторыя і лябараторыя, якія змогуць дасьледваць хворага.

Фэльчары будуць замяняцца ўрачамі. На працягу 5 год лік фэльчароў памяншаецца напалову.

5-гадовы плян праводзіць пашырэньне акушэрскіх пунктаў, якія будуць аказваць радзільную дапамогу жанчынам.

Сетка прадбачыць абслугоўваньне калгасаў. У гэтых адносінах калгасы прыраўніваюцца да фабрычна-заводзкіх прадпрыемстваў. У калгасах, дзе ня менш 100 чал. дарослага насельніцтва, будуць арганізаваны спэцыяльныя мэдпункты.

Па НК Ах. Здароўя прадбачыцца пашырэньне дзіцячых кансультацый на 50 проц., пашырэньне яслаў на 75 проц., а па лініі НК Асьветы—пашырэньне дзіцячых садоў.

Бюджэт па ахове здароўя павялічваецца на 96 проц. На ўсю ахову здароўя прадбачыцца затраціць 88.211 тыс. руб. Заработак доктара павялічыцца на 64 проц.

Барацьба з беспрацоўем.

Перабудова нашай гаспадаркі, пабу за новых фабрык і заводаў ужо адбачыць палепшаньне ўмоў працы прадпрыемствах. 7-гадзінны рабочы ень, які мы ўводзім на працягу 5 , ужо значна паляпшае ўмовы пра ы. Павялічэньне працоўных наогул я толькі рабочых) прадугледжваецца 225 тыс. да 366 тысяч чал. аль на 149 проц.

Але, ня гледзячы на гэта, беспра ўе яшчэ ў канцы 5-годзьдзя заста а. Яно, праўда, зьменшыцца, але яшчэ будзе, бо беспрацоўе, якое ёсьць на Беларусі, выклікаецца спэцыфічнымі ўмовамі, перш за ўсё аграрнай перанаселенасьцю.

Мястэчка, якое зараз разбураецца, таксама дае значныя кадры беспрацоўных. Вось пагэтаму беспрацоўе на Беларусі зьяўляецца спэцыфічным беспрацоўем. Яно выклікаецца ня крызісам нашай гаспадаркі, ня крызісам наогул, што зьяўляецца прычынаю беспрацоўя ў капіталістычных краінах, а тым, што мы даём работу вялікаму [illegible]

Сацстрахаваньне і сацзабясьпека.

[illegible]

(Воплескі)

СПРЭЧКІ ПА ДАКЛАДУ тав. ГАЛАДЗЕДА (працяг).

Прамова тав. Нікольскага.

[illegible]

Прамова тав. Кудзельскага.

[illegible]

Прамова тав. Герына.

[illegible]

Прамова тав. Паўлюкевіча.

[illegible]

Прамова тав. Барсукова.

[illegible] тыі аб культурнай рэвалюцыі, бязумоўна, павінна зьяўляцца таксама і будаўніцтва аховы здароўя. За апошнія два гады мы можам бачыць, як палепшылася гэта найважнейшая галіна народнай гаспадаркі і культуры.

Уся ахова здароўя ішла пад пунктам погляду найбольшага набліжэньня мэдыцынскага абслугоўваньня да рабочых і сялян, узмацненьня санітарнай арганізацыі і барацьбы з сацыяльнымі хваробамі.

Савецкая мэдыцына, у адзнаку ад мэдыцыны буржуазнай, ёсьць мэдыцына здаровага быту, мэдыцына здаровага чалавека, а ня толькі хворага.

Вось чаму мы так многа ўвагі аддаём санітарнай арганізацыі, бо яна павінна тварыць новы здаровы быт і здаровых работнікаў. Калі мы паглядзім, якія галоўнейшыя мерапрыёмствы былі ажыцьцёўлены па лініі аховы здароўя, то мы павінны будзем адзначыць наступнае: перш за ўсе мы ўзмацнілі нашу навуковую работу тым, што пабудавалі так званы навуковы Мэдыцынскі Інстытут, якога ніколі яшчэ ня было на Беларусі. Мы стварылі навуковы цэнтр па парацьбе з сацыяльнымі хваробамі, асабліва з сухотамі. Мы арганізавалі навуковы цэнтр па дабрабыту, так званы Інстытут Санітарнай Гігіены, задача якога—дапамагчы нашым органам, камунальнай гаспадарцы лепш будаваць наша жыльлё,—наша вадазабесьпячэньне. Мы зрабілі цэнтр па арганізацыі нашай зубаўрачэбнай дапамогі. Мы стварылі так званы Одонтолёгічны Інстытут, які павінен кіраваць зубаўрачэбнай дапамогаю ва ўсёй нашай рэспубліцы.

Санітарная арганізацыя пастаупова з агруговага цэнтру ўсё больш і больш пашыраецца на раёны. Мы ўжо маем зараз у нас у раёнах звыш 18 санітарных дактароў, задачы якіх—дапамагчы нашым сялянам будаваць бані, студні, дапамагаць органам земляробства ў мэліарацыйнай працы і г. д.

Таксама санітарная арганізацыя за апошнія два гады шмат зрабіла ў пытаньні барацьбы з шаленствам, якое ў нас у Беларусі займае досыць значнае мейсца.

Зараз мы маем ужо амаль пры кожнай нашай больніцы такія пункты, якія пазбаўляюць ад гэтай страшэннай хваробы.

Далей вельмі шмат зроблена ў ахове мацярынства і младзенства.

Тут, бязумоўна, ёсьць шмат недахопаў у тым сэнсе, што мы яшчэ ня можам задаволіць у поўным сэнсе ўсю нашу сельскую гаспадарку, асабліва сацыяльны сэктар. А калі мы паглядзім на лічбы, якія маюцца ў галіне аховы кацярынства і младзенства, то ўбачым, што за апошнія два гады замест 200 ледьляў ранейшых мы маем ужо звыш 300.

Ахова здароўя дзяцей і рабочых падросткаў, а таксама мэдычны кантроль за фізычным выхаваньнем працоўных мас значна пашырылася. Мы маем зараз ва ўсіх нашых акруговых цэнтрах так званыя дзіцячыя дыспансэры, якія павінны аздараўляць нашых вучняў, а таксама павінны сачыць і за фізычным выхаваньнем нашых працоўных мас.

Значна ўзмацнілася аптэчная справа.

Узрасьлі капітальныя ўкладаньні ў справу аховы здароўя.

Галоўныя задачы, якія стаяць перад усёй масай рабочых і сялян і перад урадам у далейшым наступныя: перш за ўсё—справа барацьбы з эпідэмічнасьцю.

Нам таксама трэба палепшыць акушэрскую дапамогу. У гэтай справе надта мала зроблена ў нашых вёсках, трэба ўзмацніць, трэба павесьці рашучую барацьбу з знахаркамі, бабкамі.

Прамова тав. Арнольдава.

У справаздачным дакладзе ўраду роля транспарту за пэрыяд ад мінулага зьезду да сучаснага, напэўна, па недахопу часу ня была высьветлена. Між тым работа за гэты справаздачны пэрыяд па транспарту ва ўсіх яго відах: чыгуначным, водным і шосаваґрунтавым зроблена немалая, і ўдзельная вага яго на колькасьці рабочых Беларусі ня меншая, як колькасьць рабочых ва ўсёй прамысловасьці.

Ва ўсіх галінах транспарту, у галіне аховы працы і палепшаньня працы, а таксама ў справе ўздыму культурнасьці мы маем вялікія дасягненьні,

У галіне транспарту, у сэнсе працы абслугоўваньня інтарэсаў народнай гаспадаркі Беларусі, вынік можна зрабіць такі. Рост народнай гаспадаркі, нарастаньне тэмпу, якія намі вызначаюцца ўжо пры пераходзе ад адбудовы да рэканструкцыі ў прыватнасьці ў прамысловасьці, рост сельскай гаспадаркі, рост ураджайнасьці і г. д.—у частцы чыгуначных перавозак, бязумоўна, не выклікаюць цяжкасьцяй.

Прамова тав. М. Савоста.

У той час, калі тут вельмі шмат спыняліся на калгасах, па маёй думцы зусім мала застанаўліваліся на адным з важнейшых пытаньняў—на пытаньні аб пасеўнай кампаніі.

Бяз культуры, без спэцыялістых нам вельмі цяжка разьвіваць нашу гаспадарку. Нам, вяковым працаўнікам, прыходзіцца, як кажуць, варыцца ў сваім уласным саку. Нашы спэцыялісты ня хочуць ехаць працаваць на вёску, і ім паехаць на вёску працаваць—гэта ўсё роўна, што ссылка, як яны кажуць. І калі прыедзе аграном на вёску працаваць, ён паедзе на раён, папрацуе там два тыдні, а потым уцякае адтуль. Куды ж ён ідзе? Ён ідзе ў горад, запішацца на біржы працы і чакае да тэй пары, пакуль яму дадуць раён больш блізкі да гораду.

Мая думка такая: неабходна нашаму ўраду зьвярнуць увагу на нашых спэцыялістых і гэтых спэцыялістых працэнць праз сіта на біржы працы.

Прамова тав. Хандогі.

Тав. Галадзед у сваім дакладзе зварочваў увагу зьезду на тое, што па пяцігадоваму пляну вельмі вялікую суму вызначаюць на капітальнае будаўніцтва.

Я хацеў зьвярнуць увагу зьезду на адно балючае і вельмі важнае пытаньне аб будаўнічым лясным матар'яле, на пытаньне аб лесе. Лес у нашым будаўніцтве займае не апошняе месца, лесаматар'ял у нашым будаўніцтве адыгрывае яшчэ вялікую ролю. Як наша буйнае прамысловае будаўніцтва, так і наша дробнае будаўніцтва на сёнешні дзень яшчэ карыстаецца сьвежым, сырым, нядобраякасным лесаматар'ялам.

У выніку нашы новыя пабудовы праз некалькі месяцаў, праз год прыходзіцца перакраіваць, папраўляць і яшчэ раз прыходзіцца рабіць лішнія выдаткі.

Тут палучаецца вельмі арыгінальна: з аднаго боку мы зьяўляемся ляснoй краінай, якая вывозіць свой лесаматар'ял на Украіну, у Крым у РСФСР, а з другога боку мы ня маем неабходных рэзэрваў для таго, каб забясьпечыць наша будаўніцтва неабходнай колькасьцю добрага лесаматар'яду.

Каб дабіцца значнага патаненьня каштоўнасьці ляснoга матар'ялу, а таксама палепшаньня іх якасьці, неабходна стварыць таварныя і лясныя рэзэрвы.

Трэба забясьпечыць такі парадак, каб адводзілі лес лесазагатаўцелям ня ў сьнежні, або студзені, а не пазьней жніўня, верасьня месяцаў. Трэба зрабіць, каб лясныя загатаўцелі мелі магчымасьць пачынаць сваю работу ў пачатку восені і весьці лесазагатоўкі больш-менш плянава. Гэтым з аднаго боку значна патаньнім работы, а з другога боку зможам дабіцца зьніжэньня сабекошту па загатоўках і вывазцы, а гэта будзе ўжо адбівацца на зьніжэньні сабекошту нашай гатовай лесазатоўчай прадукцыі, гатовых лесаматар'ялаў.

Прамова тав. Давідовіча.

Ад імя Астрашыцка - Гарадзецкага раёну вітаю IX Зьезд Саветаў.

Я хачу спыніцца на некаторых момантах. Тут адна жанчына гаварыла, што мы перажываем у сучасны момант цяжкасьці з хлебам. Я думаю, што ні адзін з нас, сялян, ні адзін з рабочых, ні адзін з служачых ня скажа, што мы знаходзімся зараз бяз хлеба. Мы бачылі на Зьезьдзе сялян, якія прывезьлі абозы па 1000 пудоў і якія абяцалі яшчэ прывезьці. Шмат хлеба і на нашых рынках.

Я хачу спыніцца на нашым шляхавым будаўніцтве. У параўнаньні з 1914 г. нашы шляхі палепшыліся, але трэба сказаць, што ў тых раёнах, якія ня зьвязаны з чыгункамі, як напрыклад, Плешчаніцкі і Лагойскі, яшчэ трэба палепшыць шляхі, трэба пабудаваць шасу для гэтых раёнаў.

Пра недахопы, якія ёсьць у нашых сельсаветах. Я сам працую другі год у сельсавеце і падкрэсьліваю, што на нашы сельсаветы цяпер ускладзена шмат працы.

Сакратары сельсаветаў атрымоўваюць малую пэнсію, і ў нас няма добрых сакратароў у сельсаветах.

Прамова тав. Рудзіна.

Выявіцелю волі мільёнаў працоўных Беларусі — IX Усебеларускаму Зьезду Саветаў ад байцоў Самарскай імя ангельскага пралетарыяту кавалерыйскай дывізіі „лихое“ кавалерыйскае прывітаньне.

Праз некалькі дзён Самарская дывізія сьвяткуе X год свайго існаваньня. 10 год Самарская дыв. была ў першых шэрагах, забараняючы з аружжам у руках у пэрыяд грамадзянскай вайны дзяржаву дыктатуры пралетарыяту. Дзесяць гадоў Самарская дывізія выхоўвала грамадзкіх працаўнікоў для вёскі і гораду. Тысячы дэмабілізаваных чырвонаармейцаў зараз актыўна працуюць у вёсках, у сельсаветах, у каапэрацыі і г. д.

У дзень X годзьдзя свайго існаваньня Самарская яшчэ раз практычна пакажа, што яна ў сваіх шэрагах выхоўвае сапраўдных чырвонаармейцаў, грамадзкіх дзеячоў, выхоўвае чырвонаармейцаў-культурнікаў, якія ня толькі ў арміі, а і потым дома змогуць праводзіць культурную рэвалюцыю, змогуць праводзіць грамадзкую работу.

Самарская ў патрэбны час дакажа, што яна зможа прыняць і вытрымаць удары, якія будуць на яе накіраваны.

Няхай жыве IX Зьезд Беларусі! Няхай жыве ўзброены кулак дыктатуры пралетарыяту—клясавая Чырвоная армія!

Прамова тав. Фарботкі.

Ад імя калектыву рабочых чырвонаштандартнага заводу «Энэргія» вітаю IX Усебеларускі Зьезд Саветаў. Рабочыя просяць перадаць, што яны выкапаюць усе дырэктывы зьезду. Адпаведна ленінскім заветам, мы ажыцьцяўляем змычку рабочых з сялянствам. Мы ў гэтым годзе правялі на вёсцы вялікую працу: поўнасьцю ўпарадкавалі 60 двароў; у далейшым мы таксама будзем акуратна выконваць заказы сялян на патрэбныя ім рэчы. Рабочыя просяць перадаць таксама, што зьезд спаткае актыўнае падтрыманьне з боку нашага калектыву ў выкананьні тых дырэктыў, якія вы вынесеце.

Няхай жыве IX Усебеларускі Зьезд Саветаў!

Прамова тав. Цалко.

У справаздачы старшыні СНК мы чулі цэлы шэраг лічбаў аб уздыме нашай прамысловасьці, сельскай гаспадаркі, аб уздыме культурнага ўзроўню. Мы гэтыя лічбы ведаем ня толькі з дакладу,—мы бачым дасягненьні ў нашай штодзённай працы на мясцох—і ў вёсцы, і ў горадзе.

Некаторыя таварышы тут гаварылі, што да 70 проц. нашых спэцаў, якія атрымоўваюць асьвету ў нашых навучальных установах, на якіх мы трацім шмат грошай, выяжджаюць з Беларусі ў іншыя рэспублікі, у той час, калі ў нас гэтыя сілы вельмі патрабуюцца.

Гэта—ненармальнае становішча, і ў далейшым прыдзецца працу накіраваць так, каб усе спэцы, якія праходзяць праз нашы навучальныя ўстановы, заставаліся на Беларусі.

Далей мы наглядаем, што некаторыя працаўнікі ня хочуць ісьці на працу ў вёску.

Гэта таксама ненармальнае зьявішча. У далейшым нам прыдзецца нашыя навуковыя ўстановы камлектаваць такімі, хто не баіцца паху гною ці фабрычнага дыму, г. зн. такімі, якія самі прышлі ад гэтага фабрычнага дыму, ці ад гэтага гною, і якія з ахвотаю вернуцца туды, адкуль прышлі, каб праводзіць культурную працу.

Прамова тав. Старавойтавай.

— Я хачу сказаць адносна барацьбы на вёсцы. У нас насельніцтва падзялілася на два лягеры, лягер батракоў, беднякоў і незаможных серадзякоў і лягер кулакоў і падкулачнікаў. Гэтыя кулакі перашкаджаюць усёй арганізацыі беднякоў. Яны перашкаджаюць у перавыбарах сельсаветаў, яны рабілі перашкоды і ў перавыбарах каапэрацыі.

Наша беднята ўявіла, што трэба павялічыць пай, што трэба пашырыць каапэрацыю, трэба палепшыць свой быт, сваё жыцьцё, а кулакі былі супроць павялічэньня паю.

Я думаю, што IX Зьезд Саветаў і наш урад зьверне на гэта належную ўвагу.

Некалькі слоў аб працы жанчын. Тут некаторыя гаварылі аб тым, што яшчэ вельмі мала жанчын уцягнута ў працу, і гэта праўда. Але трэба як найбольш уцягнуць жанчын у працу, бо яны вельмі добра працуюць.

Раней мы былі цёмныя, адсталыя; мы толькі заўсёды чулі пагаворку, што „курыца ня птица, а баба не чалавек“. Кастрычнікавая рэвалюцыя і савецкая ўлада паставілі жанчыну нараўне з мужчынай. І мы бачым зараз нашых жанчын і на перавыбарах сельскіх саветаў, і на зьездах саветаў, і старшынямі ў сельсаветах, і народнымі судзьдзямі, і засядацелямі.

Але гэтага яшчэ мала. Трэба дапамагчы жанчыне, каб яна працавала яшчэ лепей.

Прамова тав. Анішчанка.

Рост нашай сельскай гаспадаркі, у параўнаньні з ростам прамысловасьці, адстае, бо пасьля Кастрычніка мы не маглі адразу разьмеркаваць зямлю правільна.

Тав. Галадзед гаварыў, што зямля давалася і папам, і гандлярам і г. д. Нам трэбя зрабіць так, каб адабраць гэтую зямлю.

У нас ёсьць маленькія калектыўныя гаспадаркі і камуны; гэта таму, што калектывы арганізуюцца на тых землях, якія зараз ёсьць у сялян.

У нас паступаюць заявы ад жадаючых уступіць у калектывы, але мы ня можам прыняць, бо няма зямлі.

Нам трэба зьвярнуць больш увагі на калектыўныя гаспадаркі, як на тыя, што ўжо існуюць, так і на тыя, якія зараз будуюцца.

Я думаю, што IX Зьезд Саветаў зьверне найбольш увагі на нашу адсталую Мазыршчыну.

Нарада беспартыйных рабочых, сялян і чырвонаармейцаў--дэлегатаў зьезду.

Учора а 6 гадзіне ўвечары пад старшынствам тав. **А. Г. Чарвякова** ў залі пасяджэньняў Менскага гарадзкога савету адбылася нарада беспартыйных рабочых, сялян і чырвонаармейцаў—дэлегатаў IX Усебеларускага Зьезду Саветаў.

Нарада абрала прэзыдыум з 15 асоб, у склад якіх увайшлі: т. т. **Чарвякоў, Галадзед, Рачыцкі, Якуб Колас, Янка Купала і інш.**

Тав. **Рачыцкі** зрабіў даклад аб задачах кампаніі па ўзьняцьці ўраджайнасьці.

Даклад выклікаў вялікую зацікаўленасьць з боку дэлегатаў зьезду—удзельнікаў нарады. У спрэчках запісаліся 63 асобы, з якіх пасьпела выказацца 25.

Выступаўшыя ў спрэчках дэлегаты, галоўным чынам, застанаўліваліся на практычных пытаньнях—правядзеньні вясеньняй пасяўной кампаніі, на мерапрыёмствах па ўзьняцьці ўраджайнасьці, земляўпарадкаваньні, калгасным будаўніцтве, па пытаньнях кантрактацыі і інш.

Дзеньнік зьезду

На ранішнім пасяджэньні 14 мая працяг спрэчак па дакладу камандуючага войскамі Беларускай вайсков. акругі т. Ягорава аб становішчы Чырвонай арміі. Пасьля спрэчак т. Ягораў выступіў з заключным словам.

З 12 гадзін раніцы адбыліся пасяджэньні камісій па распрацоўцы праэктаў рэзалюцый па дакладах, якія былі заслуханы на IX Усебеларускім Зьезьде Саветаў.

А 2 гадзіне адбылося пасяджэньне сеньорэн канвэнту зьезду.

ЗМАГАНЬНЕ У КІТАІ.

Становішча Кантону.

ШАНХАЙ, 13-5. Становішча Кантону застаецца няпэўным. Флёт, які выступіў супроць гуандунцаў, схаваўся пад абаронай ангельскіх, японскіх і францускіх зьнішчыцеляў у Шаміне. Баючыся, як відаць, „інцыдэнту“ з чужаземцамі, гуандунцы вядуць перамовы з флётам аб спыненьні выступленьняў супроць Кантону. Водлуг вестак з кітайскіх крыніц, некаторыя суды перайшлі назад на бок Кантону. Згодна паведамленьняў агенцтва Тохо, у Гонконг прыбылі на ангельскім судне ўханскія генэралы, якія «дамагаюцца аднаўленьня свайго ўплыву і ўлады».

НАСТУП ХУНАНЬСКАГА ВОЙСКА.

ШАНХАЙ, 13-5. Хунаньскае войска, якое ўвайшло ў Гуансі чатырма калёнамі, захапіла Чжаньчжоу, пагражаючы Ніплё і рыхтуючыся да наступу на Гуэйлін.

Варожыя ўчынкі супроць Фынь-Юй-Сяна.

ПЭЙПІН, 11-5. Як паведамляе „Чын-Бао“, камандуючы нанкінскім войскам у Шандуні паведаміў нанкінскаму ўраду, што ён затрымаў некалькі цягнікоў збожжа, якое павінна быць перавезена ў правінцыю Шынань. Збожжа гэта было закуплена фынь-юй-сянаўскім генэралам Сун-Ян-Чэнам. «Шун-Цян-Шу-Бао» паведамляе, што пад Пэйпінам затрыман яшчэ адзін цягнік з хлебным грузам для войска Фынь-Юй-Сяна.

Ці будзе Фынь-Юй-сян ваяваць.

ШАНХАЙ, 12-5. Ня гледзячы на ўсе заявы нанкінскіх дзеячоў аб адсутнасьці разгалосьсяў паміж імі і Фынь-Юй-сянам, з Ханькоу ня спыняюць паступаць паведамленьні аб варожых намерах Фынь-Юй-сяна ў адносінах да Нанкіну. Фынь-Юй-сян тэрмінова заканчвае мабілізацыю ў раёне Лухайскай чыгункі. Вайсковая ўлада Хубэю, з свайго боку, ужывае ўсе абарончыя меры; накіравана дывізія для абароны паўночнае часткі правінцыі Хубэй; значныя сілы перакідаюцца таксама ў Хэнаньскім напрамку.

Наскок на японскіх паліцэйскіх.

ХАРБІН, 14-5. Водлуг газэтных паведамленьняў, некалькі кітайцаў учынілі наскок на японскіх паліцэйскіх, якія ахоўваюць уладаньні японскае кампаніі „Кангіё-Кунсу“ ў Манчжурыі. Двое японскіх паліцэйскіх паранена, адзін забіты. Японская паліцыя паслала на месца здарэньня буйны атрад. Японскі консул заявіў мукдэнскай уладзе пратэст.

БАРАЦЬБА Ў АЎГАНІСТАНЕ.

Ангельская чыннасьць у Аўганістане.

КУШКА, 13-5. Тут атрыманы весткі, што ангельскія агенты разгарнулі шырокую працу па разлажэньні пляменьняў усходняй і паўднёвай вобласьцяў Аўганістану, якія рыхтуюцца да паходу на Кабул. Асаблівую актыўнасьць тут выказвае мула Нагібараб з Багдаду, адзін з найбольш вопытных ангельскіх шпіёнаў.

Пры дапамозе Англіі.

ТЭРМЭЗ. Водлуг атрыманых тут вестак, хан Баджауру перайшоў аўгана-індускую мяжу і захапіў частку ўсходняе вобласьці з горадам Асмарам. У сучасны момант Баджаур зьяўляецца фэадальным ханствам, галава якога атрымлівае дапамогу ад ангельцаў. Перадаюць, што пасьля боек у раёне Джалалабаду ангельскі консул выехаў у маёнтак аднаго ўплывовага мулы племя хугмані, дзе абсталёвана авіёпляцоўка для пасадак ангельскіх самалётаў, якія ляцяць з Пэшавара. Консул праводзіць праз сваіх агентаў агітацыю за адлучэньне ад Аўганістану ўсходняе і паўднёвае правінцыі.

Становішча Бачэ-Сакао робіцца ўсё больш крытычным.

ТЭРМЭЗ, 13-5. Ва ўсіх раёнах паўночнай правінцыі Аўганістану ажывілася чыннасьць прыхільнікаў Аманулы. Загнаныя ў падпольле тэрорам Бачэ-Сакао прыхільнікі Аманулы выказваюць усё большую актыўнасьць, падрыхтоўваючы перавароты ў яго карысьць. Гарадзкое насельніцтва, якое церпіць розныя пакуты ад грамадзянскай вайны і парушэньня гандлёвай сувязі з Савецкім Саюзам, адкрыта выказвае незадаволеньне існуючым рэжымам. Адзначаецца таксама вострая зьмена адносін да кабульскага ўраду з боку сялянства, якое вельмі пакутуе ад рабаўнічых наскокаў і разгулу басмацкіх шаек. Мясцовая ўлада ў зьвязку з гэтым узмацняе тэрор.

Англія перад выбарамі.

Агітацыйная кампанія ў разгары.

ЛЁНДАН, 13-V. Агенцтва Рэйтар паведамляе: „Прадвыбарчая кампанія ў поўным разгары. Лідэры партыі, у тым ліку і прэм'ер Бальдвін, аб'яджаюць краіну, выступаючы з прамовамі. Цэнтральная тэма прамоў—пытаньне аб беспрацоўі. Бальдвін у звароце да выбаршчыкаў, падтрымліваючых кансэрватыўную партыю, заяўляе што ён адчыняе выбарчую кампанію з упэўненасьцю ў перамозе. Лёйд Джордж, выступіўшы сёньня на сходзе 250 лібэральных кандыдатаў і арганізатараў прадвыбарчай кампаніі, заявіў, што ён зьяўляецца прыхільнікам ня толькі захаваньня схэмы экспартных крэдытаў, але і пашырэньня яе. Адной з вялікіх памылак было выключэньне Расеі з ліку краін, на якія распаўсюджваюцца гэтыя крэдыты. Можна,—заявіў Лёйд-Джордж—весьці значны гандаль з Расеяй з упэўненасьцю, што грошы будуць зьвернуты“.

Паражэньне ўраду ў Аўстраліі.

ЛЁНДАН, 13-5. На парляманцкіх выбарах у Квінслендзе (Аўстралія) урад рабочае партыі пацярпеў паражэньне і ўпяршыню за 15 гадоў не сабраў большасьці; гэта тлумачыцца непаразуменьнямі ў яе ўласных шэрагах.

СПРАВАЗДАЧА АБ ПАДАРОЖЖЫ АНГЕЛЬСКАЕ ДЭЛЕГАЦЫІ Ў СССР.

ЛЁНДАН, 43-5. Агенцтва Рэйтэра паведамляе: «Англа-расейскі камітэт, складзены ангельскімі гаспадарчымі коламі, агаласіў паведамленьне аб тым, што ён заняты падрыхтоўкаю падрабязнае справаздачы аб падарожжы ангельскае прамысловае дэлегацыі ў СССР. Як зазначаецца далей, камітэт ня лічыць, што неадкладна могуць быць атрыманы Англіяй савецкія заказы, але перакананы, што варункі значна палепшыліся і што ў выніку будуць аднаўлены здавальняючыя дзелавыя ўзаемадачыненьні між Англіяй і СССР.

БАРАЦЬБА НАВАКОЛ НАФТЫ.

ВАШЫНГТОН, 18-5. Нядаўнія паведамленьні „Нью-Ёрк Геральт Трыбун“, што ангельскія і амэрыканскія нафтапрамыслоўцы Вэнецуэлы пагадзіліся паміж сабою абмежаваць здобыч нафты, не пацьвярджаецца.

Водлуг пэўных вестак, узмоцненая здобыч нафты ў Вэнецуэле ня спыняецца. Амэрыканцы пашыраюць вытворчыя магчымасьці і пагражаюць павялічыць канкурэнцыю проці Дэтэрдынга. Таксама перавялічаны паведамленьні, што амэрыканцы дабраахвотна абмяжоўваюць здобыч нафты Злучаных Штатаў. Наогул-жа здобыч нафты Злучаных Штатаў перавялічвае леташні.

Паліцэйскі тэрор у Югаславіі.

ВЕНА. Як паведамляюць з Белграду, паліцэйскі тэрор у Югаславіі набыў асабліва шырокі характар у Харватыі, а таксама ў Загрэбе. Поруч з масавымі вобыскамі ня толькі ў кватэрах, але і ў цэлых рабочых раёнах паліцыя ўчыняе ў апошні час масавыя вобыскі на прадпрыемствах. Так, у чыгуначныя майстэрні, дзе занята блізка 1200 рабочых, зьявіўся нарад паліцыі і жандараў, якія зачынілі выхад з майстэрняў і пачалі асабовы вобыск усіх рабочых. Такое-ж здарэньне мела месца і ў іншых прадпрыемствах, напрыклад, на гарбарным заводзе ў Загрэбе. Цікава, што масавыя вобыскі ўчыняюцца таксама ў казармах, бо дыктатура баіцца распаўсюджаньня «рэвалюцыйнае заразы» сярод салдат.

Я—ні я, і хата не мая.

БЭРЛІН. 13-V. У адказе на запытаньне камуністычнага дэпутата Штэкера нямецкі міністр унутраных спраў Зэвэрынг заявіў на пасяджэньні бюджэтнае камісіі: „Ні нямецкі ўрад, ні міністр унутраных спраў не падтрымліваў ніякае сувязі з Арловым ці кім-небудзь з яго людзей. Гэтая група не атрымала ні капейкі з урадавых сродкаў. Што датычыцца завярэньня, што камісарыят грамадзкага парадку падтрымліваў сувязь з людзьмі Арлова, дык я сам не магу да гэтага часу выразна сабе ўявіць усіх разгаліненьняў групы Арлова, а затым на гэтае запытаньне не магу даць адказу“.

Швэдзкія рабочыя проці рэфармістаў.

СТАКГОЛЬМ, 13-5. Саюз мэталёўцаў у Гедэборзе (адна з самых буйных рабочых арганізацый Швэцыі) большасьцю галасоў адхіліў перадзьездаўскі абежнік рэфармісцкае цэнтральнае рады прафсаюзаў, як раскольніцкі, і будзе паранейшаму падтрымліваць камітэт адзінства. Такія-ж рэзалюцыі ўхвалены аднагалосна стакгольмскім саюзам будаўнікоў і саюзам горнарабочых у Кіруне. Дэлегацыя на надыходзячы зьезд, абраная кірунскім саюзам, складаецца толькі з камуністаў.

Водгукі першага мая ў Бэрліне

„Віна за пралітую першага мая кроў ускладаецца на сацыял-дэмакратаў“.

Бурныя сцэны ў прускім ляндтазе.

БЭРЛІН, 13-5. Сёньня ў прускім ляндтазе здарыліся бурныя сцэны. Абмяркоўвалася прапанова, пададзеная камуністамі пасьля першамайскіх падзей, аб звальненьні з пасады бэрлінскага паліцэй-прэзыдэнта Цэргібеля і вінаватых у праліцьці крыві паліцэйскіх афіцэраў і чыноўнікаў, аб адмене вулічных дэманстрацый і забароне „Ротэ Фанэ“. Выхад прускага міністра ўнутраных спраў, сацыял-дэмакрата Гржэзінскага, камуністычныя дэпутаты спаткалі выгукамі: „крывапіўца“, «паліцэйская сабака».

З абгрунтаваньнем камуністычнае прапановы выступіў Касьпэр. У сваёй прамове ён заявіў: „ВІНА ЗА КРОЎ, ПРАЛІТУЮ НА ВУЛІЦАХ БЭРЛІНУ 1-ГА МАЯ, УСКЛАДАЕЦЦА НА САЦЫЯЛ-ДЭМАКРАТАЎ І РЭФАРМІСЦКІХ ЛІДЭРАЎ ПРАФЭСЫЯНАЛЬНЫХ САЮЗАЎ, ЯКІЯ ЗАЙМАЛІСЯ ЗАЦКОЎВАНЬНЕМ. ПАЛІЦЫЯ ТРЫМАЛА СЯБЕ ТАК, НІБЫТА ЯНА ЗНАХОДЗІЛАСЯ Ў ВАРОЖАЙ КРАІНЕ. ДОВАДЫ НА КАРЫСЬЦЬ ЗАБАРОНЫ ВУЛІЧНЫХ ДЭМАНСТРАЦЫЙ У ДЗЕНЬ 1-ГА МАЯ БЫЛІ ПРЫДУМАНЫ, КАБ ПАШКОДЗІЦЬ КАМУНІЗМУ, САЦЫЯЛ-ДЭМАКРАТЫЯЙ З-ЗА БОЯЗЬНІ ПЕРАД СТРАТАЮ СВАЙГО ПРЭСТЫЖУ І ПЕРАД НАРАСТАНЬНЕМ КАМУНІСТЫЧНАГА РУХУ. БЭРЛІНСКАЕ ВЫСТУПЛЕНЬНЕ САЦЫЯЛ-ДЭМАКРАТЫІ ЗЬЯЎЛЯЕЦЦА МОМАНТАМ НАСТУПУ РЭАКЦЫІ НА КАМУНІЗМ У МІЖНАРОДНЫМ АБХВАЦЕ. САЦЫЯЛ-ДЭМАКРАТАМ НЯ ЎДАСЦА ЎХІЛІЦЦА АД АДКАЗНАСЬЦІ ЗА КРЫВАВЫЯ ПАДЗЕІ Ў ПЕРШЫЯ ДНІ МАЯ. Фальшывыя паведамленьні сацыял-дэмакратычнага друку напамінаюць горшыя ўзоры прапаганды ў часе вайны. Бэрлінская паліцыя запляміла сябе крывёю людзей, якія ня бралі ніякага ўдзелу ў першамайскіх падзеях. Сапраўдныя вінаўнікі праліцьця крыві зараз знаходзяцца ў міністэрстве ўнутраных спраў, у паліцэй-прэзыдыуме і ў цэнтральным камітэце сацыял-дэмакратычнае партыі. Нямецкая сацыял-дэмакратыя трымае стрымяно для фашызму, каб дапамагчы яму сесьці ў сядло“.

Калі на трыбуну вышаў Гржэзінскі, дык у залі пачуліся выгукі абурэньня, якія ня спыняліся на працягу хвілін 10-ці. Як ні супакойваў прысутных старшыня, але Гржэзінскі ня здолеў распачаць сваёй прамовы. Камуністычныя дэпутаты стоўпіліся каля трыбуны і на працягу гадзіны ня спынялі перарываць Гржэзінскага выгукамі пратэсту. Старшыня тройчы абвяшчаў пасяджэньне зачыненым і дарэмна заклікаў камуністычных дэпутатаў да парадку, а ўрэшце выключыў двух лідэраў прускага аддзелу чырвонага саюзу франтавікоў: Эндрэцкага на 20 пасяджэньняў і Абэньдзіка на 8 пасяджэньняў.

Гржэзінскі здолеў распачаць сваю прамову толькі пасьля таго, як камуністычны дэпутат Абаль прапанаваў камуністычным дэпутатам пакінуць залю пасяджэньняў у знак салідарнасьці з ахвярамі паліцэйскае расправы. Апроч самых прамоўцаў, камуністычная фракцыя вышла поўнасьцю пры сьпевах „Інтэрнацыяналу“.

Гржэзінскі салідарны з паліцыяй. 12 камуністаў выключана з ляндтагу.

БЭРЛІН, 14-5 На пасяджэньні ляндтагу ў зьвязку са спрэчкамі па пытаньні аб майскіх падзеях 12 камуністаў выключана з пасяджэньняў, з іх 7 на 8 пасяджэньняў. Прускі міністр унутраных спраў заявіў, што прускі ўрад адхіляе ўсякую адказнасьць за забойствы ў першамайскія дні. „У пальчатках,—заявіў Гржэзінскі,—такіх боек нельга весьці. Паліцыя заслугоўвае ўдзячнасьці за яе паводзіны“. Нарэшце Гржэзінскі выступае за забарону „Ротэ Фанэ“ і чырвонага саюзу франтавікоў і катэгарычна падкрэсьлівае, што забарона чырвонага саюзу франтавікоў застанецца праваможнаю.

Прадстаўнікі сацыял-дэмакратаў і ўсіх буржуазных партый, якія выступалі ў спрэчках, адобрылі паводзіны Цэргібеля і Гржэзінскага. Прадстаўнік нацыяналістаў са здаволеньнем падкрэсьліў, што іменна сацыял-дэмакратычны міністр унутраных спраў і сацыял-дэмакратычны начальнік паліцыі прымушаны былі змагацца проці ідэй, якія сацыял-дэмакратыя абараняла на працягу стагодзьдзяў. Прадстаўнік народнае партыі раіць ужываць у будучым пры прыдушэньні масавых выступленьняў газы, якія выклікаюць слёзы. Прадстаўнік сацыял-дэмакратаў заяўляе, што „дзяржава мае права забараняць арганізацыі, якія сьвядома падрыхтоўваюць пераварот“.

Збор чырвоных франтавікоў—19-га мая.

БЭРЛІН, 13-5. Акруговыя камітэты арганізацыі нямецкае кампартыі ў вобласьцях Ніжняга Рэйну, сярэдняга Рэйну і Рурскай вобласьці заклікаюць рабочых заходняй Нямеччыны ўзяць удзел у зборы чырвоных франтавікоў, які адбудзецца ў Эсэне 19-га мая. Як ужо паведамлялася, збор чырвоных франтавікоў паўднёва-нямецкіх акруг адбудзецца ў Штутгарце. Апрача таго, у тыя-ж дні—19-20-га мая—дэманстрацыі адбудуцца ў Хэмніцы. (Саксонія—акруга Эрцгебірге-Фогтлянд).

Лік ахвяр бэрлінскіх падзей.

БЭРЛІН, 12-5. Водлуг вестак «Вэльт ам Абэнд», лік ахвяр бэрлінскіх падзей дасягае 127.

Далейшая забарона саюзу франтавікоў.

БЭРЛІН, 14-5. Агенцтва Вольфа паведамляе: «Урад Вюртэмбэргу і сэнат Любэку распусьцілі і забаранілі чырвоны саюз франтавікоў. Маемасьць саюзу канфіскавана“

Перамога камуністаў на муніцыпальных выбарах у Францыі

ПАРЫЖ, 13-5. Перагаласаваньне на муніцыпальных выбарах дало новыя посьпехі камуністам, якія заваявалі пры перагаласаваньні яшчэ 5 месц у муніцыпалітэтах, не зважаючы на тое, што ў большасьці выпадкаў ім давялося змагацца з антыкамуністычнымі кааліцыямі буржуазных партый, часта ў гэтых кааліцыях удзельнічалі сацыялісты. Для сацыялістаў вынік перагаласаваньня даў новыя значныя страты. Камуністычная партыя, захаваўшы свае пазіцыі ў Парыжы (дзе яна атрымала, як і раней, 9 мандатаў), мае новыя посьпехі ў парыскіх наваколіцах (заваяваўшы муніцыпалітэты ў 2-х новых наваколіцах), а таксама ў прамысловых акругах у правінцыі, асабліва ў вугольных раёнах дэпартамантаў Па-Дэ-Кале і паўночнага, у рыбнапрамысловым цэнтры Канкарно, у дэпартамантах Верхняе В'енны, Об. Карэз. і г. д.

У Парыжы пры перагаласаваньні колькасьць галасоў, пададзеных за камуністаў павялічылася на 1.365 у параўнаньні з першым турам. Выбары ў Ілезансэ вельмі характэрны для выбарчае тактыкі сацыялістаў. У гэтым вучастку пры першым туры выбараў камуністычны кандыдат атрымаў 4.814 галасоў, сацыяліст—4.349, кандыдат правага «рэспубліканска-дэмакратычнага саюзу»—3.884, другі правы кандыдат—2.348. Не зважаючы на тое, што першае месца заняў камуніст, не зважаючы на магчымасьць перамогі рэакцыянэраў, сацыялісты ня зьнялі пры перагаласаваньні свайго кандыдата. Аднак, некаторыя выбаршчыкі, якія галасавалі ў першым туры за сацыялістаў, здолелі зразумець становішча і аддалі свае галасы камуністу, які атрымаў пры перагаласаваньні 6.028 галасоў, у той час, як правы кандыдат атрымаў 5.303, а сацыяліст 3.873.

Выбарчая перамога камуністычнае партыі набывае асаблівае значэньне пры наяўнасьці амаль што ўсюды адзінага буржуазна-„сацыялістычнага“ фронту, накіраванага проці яе. У палітычных колах зазначаюць, што тактыка „кляса проці клясы“, якая на леташніх парляманцкіх выбарах выклікала ня мала ваганьняў у радох рабочае клясы, на гэты раз была правільна зразумета рабочымі масамі. Трэба зазначыць таксама, што гэтая тактыка праводзілася камуністычнай партыяй яшчэ больш паступова, чымся на парляманцкіх выбарах; пры сучасных выбарах партыя не дапушчала ніякіх заключэньняў пры правядзеньні гэтае тактыкі.

* *

ПАРЫЖ, 13-5. У Алюэне муніцыпалітэт зноў заваяваны камуністамі.

* *

ПАРЫЖ, 13-5. Муніцыпалітэты прыгарадаў Парыжу, якія знаходзяцца ў руках камуністаў, засталіся за камуністамі. Нанова заваяваны камуністамі два муніцыпалітэты, дзе камуністы атрымалі перамогу над буржуазнымі партыямі ці кааліцыямі буржуазных партый і сацыялістаў. У раёне Плезанс, у Парыжы, абраньне камуністычнага кандыдата было адзначана шматлюднай маніфэстацыяй перад будынкам мэрыі і сьпевамі Інтэрнацыяналу. Водлуг паведамленьняў „Юманітэ“, паліцыя, якая прыехала на грузавіках, распыліла маніфэстантаў, дзейнічаючы гумовымі кіямі. Адна жанчына паранена; арыштавана 3 рабочыя. У прыгарадзе Малахаў пасьля агалашэньня вынікаў выбараў адбылася магутная дэманстрацыя з чырвонымі сьцягамі і сьпевамі Інтэрнацыяналу, прычым чуліся выгукі: «Прэч вайну»! Паліцыя два разы разганяла дэманстрацыю. У выніку сутычкі паміж паліцыяй і дэманстрантамі адбылося некалькі арыштаў.

* *

ПАРЫЖ, 12-V. Агенцтва Гаваса паведамляе: „Пасьля сканчанага ўчора перагаласаваньня канчатковыя вынікі перавыбараў парыскага муніцыпалітэту далі такі малюнак: кансэрватары атрымалі 4 мандаты (як і ў ранейшым складзе), рэспубліканцы—19 мандатаў (выйгралі 3), рэспубліканская левая—22 (як і ў ранейшым складзе), незалежныя радыкалы—5 (выйгралі 1 мандат), радыкалы і радыкал-сацыялісты—6 (выйгралі 1 мандат), рэспубліканскія сацыялісты і незалежныя сацыялісты—4 (страцілі 2 мандаты), сацыялісты—11 (страцілі 3 мандаты) і камуністы—9 (як і ў ранейшым складзе муніцыпалітэту).

Мэханіка ангельскіх парляманцкіх перавыбараў.

Партыйныя апараты кансэрватараў, лібэралаў і макданальдаўцаў, дапасаваныя для патрэб выбарчай кампаніі, прытрымліваюцца ў асноўным аднае і тае-ж працэдуры, якая з цягам часу зрабілася стэрэатыпнай. Ядро выбарчай арганізацыі існуе стала, але перад выбарамі штаты некаторых яе аддзелаў значна пашыраюцца.

На чале выбарчай машыны стаіць генэральны агент. Ён зьяўляецца палітычным экспэртам, і ў пытаньнях тактыкі яго думка—закон. Генэральны агент у шмат чым падобны да сталага кіраўніка якога-небудзь міністэрства: амаль невядомы „чалавеку вуліцы“ ён у рашаючыя моманты мае большую ўладу, чымся адпаведны палітычны дзеяч, імя якога ва ўсіх на вуснах. Трукі палітычных дзеячоў прыдуманы генэральным агентам.

Генэральнаму агенту падначалены аддзелы: выбарчых акруг, агітацыйнай літаратуры, друку і інш. У кожнай акрузе ёсьць мясцовы агент, які вядзе кампанію ў карысьць данага кандыдата, падтрымліваючы сталы кантакт з штабкватэрай генэральнага агента. Прадвыбарчая кампанія ў акругах рэдка застаецца ў межах пытаньняў, выкладзеных у партыйнай плятформе. Да канца кампаніі, як правіла, пачынаюць пераважаць пытаньні мясцовага значэньня. Вельмі часта акруговы агент ня можа справіцца з імі ўласнымі сіламі, і штабкватэра прыходзіць яму на дапамогу.

Напрыклад, утварылася такое становішча, што патрабуецца справка аб усіх вотумах данага дэпутата на працягу тэрміну паўнамоцтваў парляманту ці за поўную сэсію. Штабкватэра неадкладна вышле неабходную справку. Ці калі спрэчкі на мітынгу набудуць небясьпечны зварот і выклічуць непажаданыя гутаркі: у гэтым выпадку штабкватэра тэрмінова дастаўляе акруговаму агенту лічбы і факты, якія пакладуць канец розным плёткам.

Генэральны агент мае «лятучую брыгаду“ прамоўцаў, якіх можна перакідаць на пагражаемыя вучасткі прадвыбарчага фронту. Весткі прыходзяць да яго з усіх куткоў краіны. На карце выбарчых акруг ён штодзень адзначае суадносіны сіл партый, якія змагаюцца. Адзнакі бываюць 3-х відаў: верныя шансы, пэўныя і няпэўныя.

На акругі з адзнакаю „безнадзейныя“ ўвага зварочваецца пастолькі, паколькі там неабходна весьці паказальную барацьбу, каб адцягнуць сілы і ня даць яму магчымасьці выкарыстаць іх з вялікай выгадай.

Арэнай сапраўднай і суровай барацьбы робяцца акругі з пэўнымі і няпэўнымі шансамі. Гэта зусім зразумела, бо акруга няпэўная для аднэй партыі ёсьць у той жа час акруга пэўнага посьпеху для другой. У такія акругі генэральны агент кідае падмацаваньні.

На надыходзячых выбарах аднэй з акруг дзе адбудзецца суровая барацьба, абяцае зрабіцца Бірмінгам, гістарычная цьвярдыня кансэрватыўнай партыі. Чатыры міністры габінэту Бальдвіна прайшлі ў 1924 г. ад Бірмінгаму, але тады-ж рабочая партыя адваявала сабе адзін з дванаццаці мандатаў, якія кансэрватары заўсёды мелі ў гэтым прамысловым цэнтры. На гэты раз кансэрватары хочуць вярнуць страчаны мандат, а макданальдаўцы спадзяюцца ня толькі захаваць яго, але і дадаць да яго яшчэ некалькі.

У працягу ўсёй кампаніі генэральны агент павінен аддаваць самую пільную ўвагу друку. Задача гэта нялёгкая, калі прыняць пад увагу сотні правінцыяльных газэт. Яны-ж і ствараюць галоўную перашкоду, паколькі на выпады сталічных газэт палітычныя дзеячы адказваюць зараз жа, не чакаючы дапамогі генэральн. агента. Агляды правінцыяльнага друку генэральным агентам робяцца па гарадох і вобласьцях, і вішто цікавае для выбарчай кампаніі не ўцякае з-пад яго ўвагі. Ад паўночнай часткі Шатляндыі да Карнуэля (паўднёва-заходняя канцовасьць Англіі) каля тысячы міль, але паміж выпадам ворага ў мытным друку і контр-ударам, які наносіць генэральны агент, праходзіць усяго некалькі гадзін.

Як гэта ня дзіўна, але генэральныя агенты чакаюць вялікіх неспадзянак не ад ворага, а ад палітычных дзеячоў уласнай партыі, аб выступленьнях і заявах, аб якіх яны вельмі часта нявысокай думкі. Пра генэральнага агента рабочай партыі Эджэртова Уэка гавораць, што ён рваў на сабе валасы, калі даведаўся, у якое канфузнае становішча паставіў сябе Макданальд з вядомым «лістом Зіноўева».

У ПАНСКАЙ ПОЛЬШЧЫ

Непаразуменьні ў лягеры пілсудчы

ВАРШАВА, 13-5. У нядзелю ў Варшаве адбыўся зьезд самае буйнае вайсковае арганізацыі пілсудчыкаў „Стралец“, якая гуртуе 300 тысяч чалавек.

Гэты зьезд зьяўляецца вельмі характэрным для ўзаемадачыненьняў у лягеры пілсудчыкаў пасьля майскага перавароту. Палкоўніцкая група яшчэ да зьезду ўжывала ўсе захады, каб захапіць „Стралец“ у свае рукі. Дзеля гэтага палкоўніцкая група ўсімі сіламі дамагалася звальненьня старшыні галоўнага праўленьня Длускага і галоўнага камэнданта „Стральца“ Кяжкоўскага. Як Длускі, так і Кяжкоўскі далучаюцца да так званае дэмакратычнае групы пілсудчыкаў. На апошнім пасяджэньні галоўнага праўленьня „Стральца“ прышоў генэрал Рыдз-Сьміглы, які ад імя Пілсудзкага заявіў, што Длускі і Кяжкоўскі не павінны быць абранымі. Ня так лёгка, аднак, было ажыцьцявіць гэта на зьезьдзе. Зьезд меў вельмі бурны характар. Большасьць дэлегатаў зазначала, што яны разглядаюць прапанову палкоўніцкае групы, як карную экспэдыцыю проці „Стральца“. Далей дэлегаты падкрэсьлівалі, што проці Кяжкоўскага выс прымазаныя да пілсудчыкаў удз брыгады. У зьвязку з усімі гэтым камі, прэзыдэнт рэспублікі а ўдзельнічаць у зьезьдзе. Не зважа нажым, большасьць зьезду ўхвалі люцыю з выказам давер'я Кяжко прапанову да яго застацца на май пасадзе. Тады выступіў Рыд лы і адкрыта заявіў, што Пілсудзк дае бачыць на гэтай пасадзе Кяж га і высоўвае ў акасьці кандыдат тую пасаду ранейшага камэндант шавы генэрала Рожэна. Кандыд на пасаду старшыні галоўнага пра прапануецца Серашэўскі. Пытаньн перададзена ў камісію, якая ўхвал панову рабіць выбары адкрытым ваньнем. Гэты мэтад даў пажадан шасьць для кандыдатаў, высунуты Сьміглым. Пасьля выбараў пачуліс ні: „Вы сябе прадалі“. Некаторыя нікі зьезду кідаліся на іншых з к Усё-ж такі ў выніку палкоўніцкая дамаглася свайго.

Новыя масавыя звальненьні рабоч

ВАРШАВА, 13-V. Скарачэньне працы ў тэкстыльнай прамысловасьці адбываецца поўным ходам. У Чэнстахове зволена 1200 рабочых, у Бялхатаве 2 фабрыкі спынілі працу. У Пабяніцах і Зьвержы фабрыкі працуюць 3-4 дні на тыдзень. Скарачэньне працы ў тэкстыльнай прамысловасьці а ня толькі Лодзінскі раён, іншыя. У Бельску (Верхняя зія) скарочана 2 тысячы ра Зарэгістравана 2 новых в самазабойствы на грунце го беспрацоўя.

„Прэч ваенную авантуру“!

ВАРШАВА, 13-V. У часе антынямецкага мітынгу ў Вацлаўцы беспрацоўныя наладзілі сваю дэманстрацыю пад лёзунгам: „Прэч ваенную авантуру, дайце нам хлеба і працы“. Нечаканае выступленьне беспра пазбавіла антынямецкі мітын „ўрачыстага“ характару.

У Саюзе ССР.

НА XIV УСЕРАСЕЙСКІМ ЗЬЕЗЬДЗЕ САВЕТА

МАСКВА. На вячэрнім пасяджэньні 13-мая адбываліся далей спрэчкі па дакладах аб пяцігадовым пляне народнае гаспадаркі РСФСР. У спрэчках выступіла за дзень 28 дэлегатаў. Прамоўцы адобрылі індустрыялізацыю ўсходніх раёнаў, рашуча намечаную плянам. Абмеркаваньне разьвінулася, галоўным чынам, з пункту гледжаньня эканамічных інтарэсаў, асабліва акраін нацыянальных рэспублік. Дэлегаты выказалі ўпэўненасьць, што праграма разьвіцьця калгаснага руху будзе поўнасьцю выканана. Калгасы бясспрэчна дадуць да канца 5-годкі 16 міліёнаў цэнтнэраў таварнага хлеба. Ужо на той год яны даставяць дзяржаве ня менш 10-ці млн. цэнтнэраў таварнага хлеба. Зараз унутры калгасаў утвараецца паварот ад дробнага да буйнага земляробства. Гэтае зьявішча трэба вітаць і пашыраць. Але пры ўсім гэтым калгаснае будаўніцтва сустракае дзьве буйныя перашкоды: слабую забясьпеку трактарамі і падрыхтаванымі кадрамі працаўнікоў. Вось чаму ведныя галіны пяцігадовага пля ба ўзмацніць.

— Навука і тэхніка і падр ныя кадры робяць калгасы ма сілай перабудовы і аграмад сельскае гаспадаркі,—кажа т менскі.

З вялікім уздымам зьезд с выступленьне прафэсара Руднё ад імя вялікай арміі сельска-га чых спэцыялістаў выказаў насьць у пасьпяховым ажыцьця ні пяцігодкі.

— Мы павінны даказаць усям ту, што разьняволеная праца, думка і навука, у шчыльным це, пераможуць усе перашкоды. ныя ганарацца, што на іх лёс ла вялікае шчасьце пад кіраўн кампартыі будаваць сацыяліст грамаду,—кажа тав. Руднёў па ныя воплескі. Сёньня раніцою— шыя спрэчкі па дакладах аб довым пляне народнае гаспадаркі

Зачыніўся 5-ты Закаўкаскі Зьезд Савета

ТЫФЛІС, 13-V. Зачыніўся 5-ты Закаўкаскі Зьезд Саветаў. На заключным пасяджэньні зацьверджаны дэкрэты і пастановы, ухваленыя ўрадам ЗССР між 4-м і 5-м зьездамі, а таксама і рэзалюцыі па дакладах. На Ўсесаюзны зьезд абрана 72 дэлегаты з правам рашаючага голасу і 27—з правам дарадчага. Пасьля зачыненьня зьезду адбылася першая сэсія каскага ЦВК. Старшынямі Зак скага ЦВК абраны т.т. Цхакая, лы-Оглы і Касьян. У прэзыдыу каўкаскага ЦВК абрана 29 ся 13 кандыдатаў, сярод іх 2 беспа ныя рабочыя і 1 селянін. Стар СНК—Эліава.

Чыстка павінна палепшыць і ўзмацн шэрагі вясковых партарганізацый.

МАСКВА, 13-5. Водлуг даных інфармацыйнага аддзелу ЦК УсеКП(б), на вёсцы партыйная сетка надзвычайна слабая. У сярэднім вясковай ячэйцы даводзіцца абслугоўваць па 3-4 сельсаветы. Ёсьць шмат выпадкаў, калі ячэйка ў 5-6 сяброў, да таго-ж раскіданых на 5-10 кілёмэтраў адзін ад аднаго, павінна кіраваць 7-мю і больш сельсаветамі пры 70-ці насельных пунктах. Не адпавядае і якасны склад вясковых партыйных арганізацый. Вясковыя ячэйкі ў значнай частцы складаюцца з працаўнікоў савецкага і каапэрацыйнага апарату. У той час, як заможныя элемэнты вёскі шмат дзе складаюць даволі значны процант вясковых партарганізацый, батрацка-беднацкія гушчы вельмі слабыя. Партыйна-выхаваўчая праца вясковых ячэек далёка адстае ад патрэб моманту.

Ёсьць выпадкі, што ячэйкі не водзяць партыйнага напрамку кі таму, што ня ведаюць яго. Па ныя пастановы прапрацоўваюцц мясцох з вялікім спазьненьнем, на 5-8 месяцаў. Адначасова наг ецца ажыўленьне кулацкіх „агі паў“.

Кіраваньне працаю вясковых з боку вышэйшых партыйных к таў мае выключна папяровы х тар. Чыстка партыі і вярбоўка няцка-батрацкага актыву, пашыр партыйна-выхаваўчае працы, па чэньне якасьці кіраваньня вяско ячэйкамі ўтвораць неабходныя ў каб абярнуць вясковыя ячэйкі ў тыю сапраўдных застрэльшчыкаў цыялістычнае перабудовы вёскі.

Урал будзе новым нафтавым раён

МАСКВА. ВСНГ СССР атрымаў з Уралу тэлеграму аб тым, што пры дапамозе ручнога тартанія здабыта ўжо з выкрытых на Урале нафтавых месцародаў звыш паўтары тоны нафты (100 пудоў). Водлуг паведамленьня «Главгортопу», можна лічыць устаноўленым прамысловы характар уральскіх нафтавых месцародаў. Ужываюцца тэрміновыя захады да арганізацыі здабычы нафты машынным мэтадам. Зусім магчыма, што пры арганізацыі хуткай качкі нафты заб'е фантан

* *

ПЕРМ, 14-5. Сёньня а 10-й гадз. раніцы ў Чусоўскіх гарадкох забіў газавы нафтавы фантан. За некалькі гадзін, дзякуючы выхаду нафты на паверхню, сабрана блізка 3-х тон. Нажым газы дасягае 5-ці атмасфэр. Чакаецца фантан вадкае нафты. Падрыхтоўваецца тара для прыёмкі нафты.

* *

МАСКВА, 14-5. Ў гутарцы з працаўнікам РОСТА намесьнік д тара ўсесаюзнага гэалёгічнага ка ту т. Ганчукоў паведаміў: «У к красавіка мы атрымалі паведамл ад начальніка паўднёвага атраду камскае партыі геалёгічнага кам аб праходцы шчыліны на гл 325-330 мэтраў. Пры далейшым рэньні шчыльны да 935 мэтраў лі наказвацца першыя адзнакі на Мы наслалі на месца працы інжы спэцыяліста, а таксама неабходнае сталяваньне для спробы. Пры пер бурэньні атрымана больш, чымся тары тоны нафты.

Можна напэўна гаварыць аб неньні новага нафтавага раёну. І надзея, што ўжо ў пачатку буд году мы распачнем прамысловае карыстаньне гэтага новага і пр першага месцароду нафты на Ура

Лёдавыя горы на Чорным моры.

РАСТОЎ-ДОН. На Азоўскім моры заўважана нябывалае зьявішча: зьявіліся айсбэргі (плывучыя лёдавыя горы) разьмерам у 2-3 разы большыя за параходы. Параход «Дзяржынскі», які прыплыў у Растоў, паведаміў, што 10-га мая каля Керчанскае пратокі ён спаткаў вялікія айсбэргі, абкружаныя туманам. Айсбэргі рухаліся масаю да Арабацкай сьценкі. У зьвязку з гэтым параход павінен быў зьм курс. Паходжаньне айсбэргаў спэ лісты тлумачаць прамярзаньнем там, дзе ня вельмі глыбока, да са дна ў выніку суровае і зацяжнае мы. Зараз лёдавыя глыбы аддзіра ад дна і ўсплываюць. Усім парахо якія знаходзяцца ў Азоўскім моры, гадана ўжыць усе захады перасьця каб ня стыкнуцца з айсбэргамі.

Тав. Літвінаў вярнуўся ў Маскву.

У нядзелю, 12-га мая, у Маскву вярнуўся з Жэневы старшыня савецкай дэлегацыі падрыхтоўчай камісіі да канфэрэнцыі па разбраеньні т. М. Літвінаў.

БЯЗЬЛІТАСНАЯ І ШТОДЗЕННАЯ БАРАЦЬБА БЮРАКРАТЫЗМУ, ВАЛАКІЦЕ, БЕЗГАСПАДАРЧАСЬЦІ!

Фэльетон.

Спаборніцтва газэтчыкаў.

(Адказ на вылік газэты „Рабочий“).

...у я ўвечары па сьцежцы га-
...а саду. Цяплынь майская спа-
...ывы. Зоркі хітра пагдядаюць
...ін, месяц адшліфаваў серабры-
...длівамі сонную рэчку. Цьмя-
...ны ценяў адпачываюць на
...і траве.
...ы, ведаеце ідылія і млявая ці-
... І хочацца верыць, што ня
...схіліліся над вадою, а фантас-
... русалкі вышлі на бераг, каб
...на гутарэлі або распачаць
... вальсе...
...эй алеі пераходжу на другую,
...ў задуменьні лірычную цішыню.
...м... Якая выпадковасьць!
...ю знаёмы шэпт...
...Гэта яна... Бязумоўна. Гэта
...Нупрэеўна, актыўны сябра на-
...ясцкому.
...ым-жа і з кім яна гутарыць?
...ж дрэвамі, хаваючыся ў цень,
...ку бліжэй. Пачынаю разьбі-
...овы.
— Жандарам быў наш дырэктар.
...ў яго жандарскія, і голас—як
...дэйскага.
...ходжу яшчэ бліжэй. З чаго гэта,
...у яе такі шчыры шэпт і словы
... страшэнныя, — разарваныя
... От і кажу я табе: бандыт наш
...эар і годзе! Буржуй, самы са-
...ы! І чаравікі шаўровыя носіць,
...тук замежны. А ніхто ня ве-
...гага, ніхто ня зьбіраецца яго
...ць.
...ьнег сьнежаньскі, звалілася мне
...аву пачутая навіна. Анатоль Ста-
...віч?... Наш дырэктар? Буржуй?
...? Бандыт? Незразумела. Вар'ят
...ка сказаць! Больш ніхто!
...дамоў пануры і разьбіты. На-
...зансавала настрой. Усю істоту
...чорны жах.
...чаў я рабіць аналіз атрыманай
... Доўга думаў, абмяркоўваў з
...ноў і, урэшце, вырашыў:
...е можа быць. Варашыць можна
... Хто яго ведае, дырэктара! Мо'
...спраўды шкодны элемэнт, мо' ён
...ў крыві зялёны бандыт?
... і надумаўся напісаць вам—ня-
...ае ўся грамадзкасьць аб нашым
...ры. Якраз і чыстка надыходзе,
...ы камісіі патрэбен.
...я—партыец, але ўсётакі пад ле-
...адпішуся псэўданім „Беспартый-
...ўсё зручней і спакойней будзе“.
„...Старшынёй нашага райвыканко-
...ўляецца нехта К., самы ндобра-
...й і заўсёды варожы савецкай уладзе
...с. Ён заўсёды разьяжджае па
...ыроўках—то ў сельсаветы, то
...уговы або Усебеларускі зьезд
..., а працы і да гэтага часу ня
...Працаўнікі заграсьлі ў паперах.
...ратызм панує ва ўсёй установе.
... партыі на індустрыялізацыю
...ы не праводзіцца ў жыцьцё.
...самакрытыцы і паміну няма.
...рыдзеш да намесьніка райвыкан-
... пачынаеш паказваць памылкі і
...ы, дык ён і слухаць ня хоча.
...а надыходу ніхто ня ведае.
...ынальная палітыка разьвязваец-
...правільна. Прэзыдыум райвы-
...у патрабуе ад усіх супрацоўні-
...даньня беларускае мовы. А калі
...аў, што гэта буйная палітычная
...ка, ён назваў мяне вялікадзяр-
...м шавіністам. Ды наогул, усе
...канконаўцы антысэміты.
...эктывы партыі і савецкай ула-
...звыконваюцца. Кампаніі зрыва-
..., а пагэтаму, як нага хутчэй,
...ь чыстку нашага РВК.
...пішэце псэўданім „Праежджы“.
...У шэрагі нашых спаборніцтва [illegible] людзі, падобныя да

шахцінскіх шкоднікаў. Інжынэр С.—адзін з такіх. У яго няма нічога агульнага з працоўнымі. Хоць яму плацяць вялікія грошы, але ён карысьці не дае нікому.

Кожны дзень ён разьяжджае ў аўтамабілі, вечарамі ходзіць у тэатр ці на баль. Калі сустракае сваю знаёмую, то абавязкова цалуе руку і гаворыць кампліманты.

Такіх спэцаў нам ня трэба. Яны толькі падрываюць сацыялістычнае будаўніцтва. Ад маленькага і няпрыкметнага, яны дайдуць і да шахцінскага шкодніцтва.

Адпаведныя арганізацыі павінны зьвярнуць на гэта ўвагу і прыняць належныя меры“.

. . . .

... Таварышы А. Вінаградаў і Я. Ракаў далі неадкладную і практычна-карысную прапанову. Яны напісалі ліст у рэдакцыю газэты „Рабочий“, які мы лічым ня лішнім падаць цалкам. Яны пішуць:

«У сучасны момант органы КК РСІ праводзяць агляд савецкага апарату ў сувязі з чысткай.

У правядзеньні гэтага агляду вялікую ролю павінен адыграць друк; ён павінен арганізаваць ня толькі асьвятленьне на сваіх старонках тых або іншых матар'ялаў, але арганізаваць самае вышукваньне матар'ялаў, быць арганізатарам рабкораў, селькораў і працоўных мас вакол важнейшага пытаньня—палепшаньня якасьці працы нашага савецкага апарату.

Надаючы вялізнае значэньне ролі друку ў гэтай справе, мы лічым, што было-б мэтазгодна абвясьціць спаборніцтва цэнтральных, акруговых і мясцэвых газэт.

Няхай друк сваёй працай сам выйдзе на агляд, няхай пакажа, наколькі сваечасова ён рэагуе на важнейшыя палітычныя задачы, як ён змога арганізаваць масы і дапамагчы партыі і ўраду ў справе палепшаньня савецкага апарату».

Рэдакцыя газэты «Рабочий» выклік прыняла і, у сваю чаргу, выклікала на спаборніцтва ўсе газэты Беларусі. Рэдакцыйны калектыў «Савецкай Беларусі» таксама выклік прыняў. Трэба спадзявацца, што астатніх газэт чакаць ня прыдзецца.

Такім чынам, распачынаецца фарсіраваны наступ на канцэлярыі. Броніраваны наступ на ўсе катэгорыі „савецкай“ гнілі. Друк фронтам ідзе на барацьбу з актыўнымі і пасыўнымі „прызнавальнікамі“ дэ-юрэ савецкай улады. Разам з пераклічкай заводаў і фабрык газэтныя калёнкі будуць выкрываць чарнавыя савецкія ўстаноў.

Але... на старонкі газэт могуць трапіць і вышэйпрыведзеныя пэрлы „лёгкіх кавалераў“. Адны з іх „варожаць на двое“, другія чорнымі фарбамі накідваюць эскізы „варожых элемэнтаў“, трэція ў папалуну рукі шукаюць шахцінскага шкодніцтва.

Тыя, што трапілі „пад абстрэл“, зьбіраюць дакуманты, прыгавары, характарыстыкі. Усхваляваныя прыходзяць у рэдакцыі, чытаюць, даказваюць, патрабуюць. Газэтчык уважліва слухае „алвяру“, згаджаецца з усім, абяцае надрукаваць абвяржэньне, а потым, калі яшчэ не заглохнуць крокі „абвяргацеля“, кідае „чалавечы дакумант“ у глыбіню мора рэдакцыйных папер.

... Мы з энтузіязмам галасуем за спаборніцтва газэтных радкоў. Толькі без шэпту Куліны Нупрэеўны! Без „праежджых крытыканаў“! Без трапішынага лёду да абвяржэньня!

Толькі без гэтага!

Цім. Зарэчны.

ДЫРЭКТЫВЫ АБ ЗЬНІЖЭНЬНІ АДМІНІСТРАЦЫЙНА-ГАСПАДАРЧЫХ ВЫДАТКАЎ НА 20% НЯ ВЫКАНАНЫ.

Па шэрагу ўстаноў і прадпрыёмстваў ня былі прыняты меры да зьніжэньня адміністрацыйных выдаткаў (Эльвод, акркрэдсаюз, працкалектывы), а іншыя прымаліся ў „агульным парадку“ і скарачэньне ішло «паволі», г. зн. там, дзе відавочнасьць недазваляла разважаць.

— Нельга скарачаць штату, зьвычайная формула добрай часткі гаспадарнікаў і як вынік па шэрагу ўстаноў і прадпрыёмстваў утрымоўваюцца лішнія непатрэбныя штатныя адзінкі. Праверка паказала, што з боку адміністрацыі заўважаецца безкантрольная даверчывасьць у выдаткаваньні сродкаў.

Ня шкодзіць яшчэ раз напомніць працаўнікам бухгальтэрыі, што яны адказваюць нараўне з адміністрацыяй за няправільнае выдаткаваньне сродкаў.

Трэба адзначыць, што прафарганізацыі як у горадзе, так і асабліва на вёсцы амаль не займаліся пытаньнем зьніжэньня адміністрацыйна-гаспадарчых выдаткаў па ўстановах.

Што належыць да ячэек КПБ, то толькі некаторыя з іх ставілі асобна пытаньне аб 20 проц. зьніжэньні, у асноўным-жа заслухоўваліся даклады эканом. і вытворчых камісій.

Ячэйка Эльводу зусім не займалася пытаньнем, хаця справа там стаяла надзвычайна кепска. Ячэйкі шэрагу працкалектываў не рэагавалі на тое, што адміністрацыйна-упраўленчыя выдаткі надзвычайна шпарка расьлі. Трэба лічыць вялікім дэфэктам, што з боку партячэек і райкому ня была сканцэнтравана належная ўвага гэтай рабоце.

Якія вынікі маюцца?

Менсельпром зьнізіў адміністрацыйныя выдаткі на 12,7 проц., Эльвод на 7,7 проц. супроць дырэктывы на 25 пр. Ганбудтрэст на 7,1 проц. На нізавой сеці сел.-гасп. крэд. т-ваў замест зьніжэньня выдаткі павышаны на 16 пр. Па АВК дырэктыва ня выканана на 8,5 проц., на гарсавету—8,9 проц. і толькі па нізавой сеці спажыўтаварыстваў дырэктывы ня выканаы на 0,6 проц. Такім чынам па мясцовай прамысловасьці гор. Менску і па каапэрацыйных арганізацыях скарочана выдаткаў на 69.321 руб. Сума, якая па сутнасьці павінна была быць больш чым удвоеная.

Відавочным зьяўляецца, што пытаньне зьніжэньня адм. упр. выдаткаў з парадку дню зьнята быць ня можа і што „трохкутніку“ (адміністрацыя, парт. і прафячэйка), трэба больш займацца гэтым пытаньнем.

І. П—к.

Не дапушчаць кампрамэтацыі добрых працаўнікоў.

У чыстцы савецкага апарату можа быць забясьпечана пасьпяховасьць пры ўмовах, калі кожны працоўны аб'ектыўна з сьвядомасьцю рэвалюцыйнай мэтазгоднасьці падойдзе да ацэнкі і характарыстыкі апарату і асобных яго працаўнікоў; калі ўва ўсей падрыхтоўчай працы цень—падхалімства, падсіжваньне, кляўзы і інш. будуць выкарчаваны клясавым разуменьнем задач чысткі.

Між тым назіраюцца моманты нездаровыя ў падрыхтоўчай працы. Яны стварающа ня толькі чыноўным людам, але і асобнымі партыйцамі, якія таксама не разумеюць задач чысткі а можа і не жадаюць разумець.

Фактам можа быць апарат Бігосаўскага агента Совторгфлёту,—дзе працуючы член партыі Губельбанк у якасьці дэкларанта—карыстаючыся момантам—праз вядомыя яму шляхі стаў дзейнічаць супроць заг. агентствам—добрага і сумленнага працаўніка,—за тое, што апошні пры дакладзе аб рабоце агенцтва зазначыў, што Губельбанк не працуе, казённа адносіцца да абавязкаў, замест установы бывае на рынку і інш. Губельбанк у сваю чаргу рашыў адамсьціць загадчыку—паставіў пытаньне—ці ён, ці я. І вось па ўсіх інстанцыях лётаюць яго заявы.

Акрамя заяў Губельбанк вастанаўлівае супроць загадчыка такіх-жа працаўнікоў як і ён, арганізуе з іх „ударнікаў“—каб выжыць загадчыка і зьвіць яго з пасады. У яго кагал пападаюць супраўды тыя, хто павінен быць вычышчаны з апарату за іх паводзіны і адносіны, як Шварц, Заракоўскі, Батурын, Велічка і др. Такім чынам член партыі, замест таго, каб дапамагчы загадчыку падрыхтоўвацца да чысткі, заводзіць кляўзы, сплетні і падсіжваньне карысных савецкай уладзе працаўнікоў.

Л. Чырвоны.

ЛІСТ ДА БЫЛОГА НАМЕСЬНІКА СТАРШЫНІ АКРВЫКАНКОМУ.

Дарагі таварыш Ступакоў!

Хутка будзе два гады, як вы пакінулі Воршу, а памяць аб вас сярод вашых родных і знаёмых жыве і мацнее, бо вы заслужылі яе.

Часта ўспамінаюць вас родныя і знаёмыя, успамінаюць, ужываючы пры гэтым крэпкія слоўцы, якія толькі ёсьць у беларускай мове.

Вас памятаюць усе, а вось вы на ўсіх запамяталі. Вельмі так ня добра. Патрэбна помніць старых знаёмых і родных, бо ўсяк бывае; яны таксама могуць быць карыснымі. Але родныя і знаёмыя ня злуюць на вас. Яны пасылаюць вам свае нізенькія паклоны.

Першая кланяецца вам Навасільцава з дзеткамі. Калі вы памятаеце, Навасільцава, здаецца, калісьці была вашаю паважанаю жонкаю, а яе дзеткі—вашымі дзеткамі. Яны памятаюць вас таму, што да гэтага часу ня могуць атрымаць з вас аліманты, хоць іх і прысудзіў суд.

Яшчэ кланяецца вам той самы выканаўчы ліст, дадзены судом былой вашай жонцы на атрыманьне з вас алімэнтаў-дапамогі на выхаваньне вашых дзетак. Дзякуючы вам, гэты выканаўчы ліст да гэтага часу недзе блудзіць і ня можа знайсьці ні вас ні вашу жонку.

Кланяюцца вам і супрацоўнікі Аршанскага АВК. Яны памятаюць вас. Гэта з-за вас на іх долю вельмі часта выпадае лішняя праца капацца ў старых кнігах і справах, таго часу, калі вы былі тут, каб знайсьці даведку куды дзеўся выканаўчы ліст вашай жонкі, аб якім цяпер клапацяцца пракуроры. Супрацоўнікі кажуць, што гэты ліст вы яшчэ з першых дзён накіравалі да сваёй уласнай кішэні. Быць можа. Але-ж нажаль у вашай кішэні нельга атрымаць даведку.

Яшчэ кланяецца вам т. «Мітчэль»... Вы памятаеце яго?.. Не?.. Дазвольце напомніць. «Мітчэль»—гэта той самы аўтамабіль акрвыканкому, на якім вы ў 1927 годзе ехалі з Асінбуду. Вы былі тады ў вельмі вясёлым настроі, пасьля таго, як вы занадта многа выпілі «мінэральных вод». Вы пажадалі ўступіць у спаборніцтва з таварным цягнікам. Вам гэта не ўдалося, але нажаль, вы засталіся жывым і толькі бедны «Мітчэль» застаўся без галавы. Ён і цяпер яшчэ ляжыць у майстэрні і чакае вашай дапамогі, але замест гэтага плачуць дзяржаўныя грошыкі.

Кланяюцца вам таксама і супрацоўнікі Аршанскага ЦРК. Яны вас добра памятаюць і ня могуць забыцца. Памяць аб вас у ЦРК кожны год пераходзіць з адной рахункаводнай кнігі ў другую, і жыве без канца. А рахункаводы ЦРК ніяк ня прыдумаюць, што зрабіць з тымі 350 рублямі, на якія вы набралі ў ЦРК у доўг розных тавараў і ад'яжджаючы з Воршы запамяталі заплаціць. Часта глядзяць рахункаводы на гэтыя 350 руб., уздыхаюць і хутчэй лістаюць кнігу.

Можа адгукнецеся дзе вы?

Ваш знаёмы А. Калюжны.

Рабочы-вынаходца і інжынэр Кірылаў.

На шпалернай фабрыцы імя Вароўскага адбываецца пасяджэньне вытворчай камісіі. Вырашаецца пытаньне аб вызначэньні тэрміну рабочаму-вынаходну для прадстаўленьня праэкту па мэханізацыі самарэзкі пры друкарскіх машынах. Гэты-ж самы малады рабочы-вынаходца тав. Перальман, які падаў думку аб мэханізацыі самарэзкі гаворыць, што адпадае ўсякая ахвота працаваць па вынаходзтву, дзякуючы пасыўным адносінам з боку адміністрацыі і асабліва з боку інжынэрна-тэхнічных сіл трэсту. Для прыкладу прыводзіць такі факт.

Здарылася яму быць у інжынэра Кірылава, які працуе ў Белпапертрэсьце на справах апісаньня мадэлі мэханічнага крэсла для пакавальнага аддзяленьня. Мадэль зроблена, але сам тав. Перальман, ня маючы тэхнічнай адукацыі ня мог як сьлед зрабіць апісаньне, таму і парашыў быць у інжынэра Кірылава на тэхнічнай кансультацыі. Інжынэр Кірылаў, замест таго, каб даць правільнае тлумачэньне і дапамагчы маладому актыўнаму рабочаму-вынаходцу адсек з пляча: раз вы вынаходца, дык самі і рабіце апісаньне.

Вось як дапамагаюць іншы раз спэцыялісты рабочаму вынаходзтву.

Альфа.

Плачуць дзяржаўныя сродкі.

(Нароўль, Мазырскай акр.).

Адным з мерапрыемстваў, якое павінна весьці к перабудаваньню масы сялянскіх бядняцкіх і серадняцкіх гаспадарак, зьяўляецца кантрактацыя пасяўной плошчы. На кантрактацыю было ў гэту вясну зьвернута шмат увагі, але-ж на ўсюды, мабыць, добра працаўнікі ўцямілі сабе ролю кантрактацыі. Вось, напрыклад, Нараўлянскае с.-г. крэд. т-ва паказвае нам гнілы бок сваёй працы. Кантрактацыя колькасна як быццам і добра праведзена, а калі паглядзець на якасны бок, то тут справа вельмі дрэнна абстаіць.

10 мая было праведзена абсьледаваньне працы па кантрактацыі інспэктарам гандлю і выявілася вось што: аўса закантрактавана 140 гэктараў. Кантрактантам выдадзен аванс у 750 р. грашмі і 422 цэнт. гатунковага аўса на суму 4844 р., а ўсяго выдадзена на суму 5394 р.; у той час як 140 гэкт. павінны былі абыйсьціся па 15 р. гэктар, а ўсяго 2100 руб. Вось як скарыстаніся дзяржаўныя сродкі. Мабыць давалі гатунковы авёс нараўлянскія працаўнікі с.-г. т-ва ня толькі на пасеў, але-ж і на каня, каб падхарчаваць, бо 3 цэнтнэры на 1 гэктар плошчы высяваць толькі могуць у Нараўлян. крэд. т-ве.

Крэдытнае т-ва рабіла спробы высеваць на 1 гэкт. і па 42 пуды, дадаўшы яшчэ ў прыдатак 11 р. 25 к. грашыма. Гэты факт адбыўся па дагавору ад 28 красавіка з упаўн. грам. «Чырв. кветка».

Пабачым як з бульбаю. Гэктар кантрактаванай бульбы абышоўся 80 р. 93 к., замест 45 р. паложаных па інструкцыі. Усяго закантрактавана 35,5 гэкт. бульбы, а магчыма было закантрактаваць за тыя грошы, якія скарыстованы былі, яшчэ каля 30 гэктараў.

Бульбу зусім па новаму прабавалі сеяць нараўлянцы. Так, напрыклад, далі ўпаўн. в. Проўцэні на 1½ гэкт. 350 пуд. бульбы, упаўн. в. Набеда на 1,25 гэкт 250 пуд. бульбы. Вось дык вынікі кантрактацыі.

М. Алмазаў.

Трэба вычысьціць.

(Капаткевіцкі раён, Мазырскай акр.)

На тэрыторыі Лучыцкага сельсавету ёсьць партыйная ячэйка, у якой знаходзіцца горкі п'яніца, аб чым Лучыцкая ячэйка добра ведае, але чамусьці маўчыць. Мабыць таму, што гэты п'яніца зьяўляецца старшынёй праўленьня спажывецкага таварыства і здолеў замазаць гэтыя факты перад партыйцамі водпускам дэфіцытных тавараў (белай мукі і інш.).

Калі прывозяць белую муку, дык частку яе ён забірае сабе, а частку дае сваім кампаньёнам, а калі сяляне пытаюцца,—дзе ён дзеў муку, дык ён адказвае, што ў яго маюцца такія людзі, якія хварэюць страўнікам і ім чорнага хлеба нельга есьці, а вы можаце есьці чорны хлеб.

Пагэтаму частка партыйцаў Лучыцкай ячэйкі ня хоча чапаць п'яніцу—старшыню праўленьня [illegible] таварыства Тышкевіча Казіміра, бо ім нявыгадна будзе без яго і бяз белай мукі і іншых тавараў.

Тышкевіч Казімір ужо за п'янку мае суровую вымову, але ён не пакаяўся. Бывалі выпадкі, што старшыня каапэратыву езьдзіў на фэсты да варожых элемэнтаў савецкай улады, дзе за бутэлькай вялі антысэміцкія размовы. Варочаючыся з фэсту Тышкевіч быў ня ў поўнай прытомнасьці, губляў шапкі і таксама пісаў адвочныя квіт у лаўку, каб яму там заплацілі за паездку на фэст з каапэрацыйных грошай.

І яшчэ быў выпадак, калі Тышкевіч езьдзіў на раён і вярнуўшыся браў горкую і напіваўся разам з вазчыкам да таго, што білі бутэлькі і [illegible] на кошт каапэрацыі ўсе выдаткі.

Я лічу, што ня месца такім у партыі і [illegible] кампраметуюць сябе перад насельніцтвам.

Каляда Л.

А мо трэба каго вычысьціць?

(Аб галавацяпах з Белжылсаюзу).

Белжылсаюз 30 мінулага сакавіка разаслаў усім жылсаюзам і жактам г. Менску абежнік за подпісамі старшыні праўленьня Белжылсаюзу Левіна і юрысконсульта Алейніка аб высяленьні з жактаўскіх дамоў непрацоўнага элемэнту і аб ушчыльненьні жыхароў.

Пункт 3 гэтага абежніка прапануе жактам: „безадкладна разгарнуць энэргічную працу па ўшчыльненьні жыхароў, згодна пастановы СНК БССР за 15-IX—1927 г. да нормы плошчы на душу (цікава, што ў час антырэлігійнай прапаганды белжылсаюзаўцы клапоцяцца аб жылплошчы для «душы»), устаноўленую гарсаветамі і акрвыканкамамі,—па Менску яна вызначаецца ў 1,8 кв. саж. на душу“.

Белжылсаюзу прапануюць жактам пакідаць на „душу“ толькі 1,8 кв. саж. у той час як арт. 19 пастановы ЦВК і СНК БССР за 23 лютага г. г. аб аплаце жылых памяшканьняў у гарадох БССР вызначае норму плошчы на **чалавека** (заўважце т.т. з БЖС, не на „**душу**“, а на чалавека) у 9,1 кв. мэтра, г. зн. роўна ў 2 кв. саж. Дзіўныя галавацяпы сядзяць у БЖС. Яны зусім ня ведаюць законаў савецкай улады. Яны ня ведаюць, што ніякія пастановы гарсавету і акрвыканкомаў ня могуць зьмяніць пастаноў ЦВК і СНК. Тым больш дзіўна, што гэты абежнік падпісан юрысконсультам. Няўжо-ж БЖС ня можа знайсьці такога юрысконсульта, які сапраўды адпавядаў-бы свайму прызначэньню?

Уявіце цяпер сабе, колькі будзе паміж праўленьняў жактаў і жактаўскімі жыхарамі непаразуменьняў, недаваленьняў, склокі і судовых працэсаў, калі праўленцы сапраўды пачнуць выконваць тэтае патрабаваньне Белжылсаюзу ў спешным парадку, бо як вядома, жактаўскія жыхары куды лепш ведаюць жыльлёвыя законы за БЖС.

Трэба, каб пракуратура тэрмінова адмяніла 3 п. гэтага абежніка ў частцы, дзе гаворыцца, што на «душу» вызначана 1,8 кв. саж. і растлумачала-б старшыні і юрысконсульту БЖС, што пастановы гарсаветаў і акрвыканкомаў ня могуць касаваць пастаноў ЦВК і СНК і што жыльлёвая плошча вызначаецца не на „душу“, якая нават і па вучэньні царк[illegible] трабу жылплошчы на [illegible]лавека.

Вона.

Захоўваньне хлебных запасаў нездавальняючае.

Гэтымі днямі спэцыяльна створанай для гэтага камісіяй быў зроблен агляд хлебных складаў каапэрацыйных і дзяржаўных арганізацый і ўстаноў, з мэтаю высьвятленьня, як захоўваюцца гэтыя запасы і ці выконваюцца інструкцыі па захоўваньню хлебных запасаў.

Камісія аглядзела склады: Чыгуначнай каапэрацыі, Саюзхлеба, Дняпросаюзу, ЦРК і т. д. Вынікі гэтага агляду кажуць аб тым, што хлеб захоўваецца нездавальняюча і што інструкцыя наконт гэтага ня выконваецца. На ўсіх складах, як недахопы заўважана, што хлеб і іншыя прадукты складзены вельмі шчыльна, няма належных праходаў, мяшкі кладуцца да самай сьцяны і т. д. Чыгуначнае спажыўтаварыства захоўвае свае запасы хлеба ў складзе без памосту, на сырых і нізкіх па[illegible] захоўваньне і мыша.

На складзе Саюзхлеба няма прахадаў, мяшкі каля самай сьцяны, няма клапанаў для паветра, няма трубы для сьцякаючай вады і ў адным складзе праломана столь.

На складах Дняпросаюзу недастатковыя праходы паміж складзенымі мяшкоў хяба.

На складах Аршанскага ЦРК—усюды няма праходаў паміж складзеным хлебам, а калі праходы і ёсьць, дык яны завалены таварамі іншымі, на некаторых складах няма падтаварнікаў. На складзе хлебазаводу ЦРК—рассыпы, сьцены мокрыя і г. д. Дзякуючы таму, што запасы хлебапрадуктаў захоўваюцца кепска атрымалі 15 вагонаў круп з падвышанаю вільготнасьцю, вось чаму цяпер ставіцца пытаньне аб тым, каб Наркамгандлю даз[illegible] хутчэй гэтыя крупы.

(Ворша). А. Калюжны.

Р. Краус

„Про что поют нам петухи“.

„...[illegible] 1789 г.

(Взято в приключениях Андрея Болотова, описанные самим им для своих потомков) [illegible]

[illegible]

было до 30 кор, но ни в одном случае не было установлено наличности хозяина“.

Аднак, сусьлікі, як убачым далей, сыгралі не малую ролю. Імі займаліся, і вельмі ўпарта, амаль што да гэтага году, хоць ініцыятары гэтае справы з Беларусі паехалі ўжо.

У трэцім выпуску тых самых «Записок» на 268 старонцы праф. Сініцын ставіць глыбокадумна пытаньне: „**Про что поют нам петухи?**“

Далей ідуць шырокія разважаньні на гэтую тэму і апісаньне «**серии наблюдений, которая была сделана мною над простым деревенским петухом, настоящим плебеем среди породистых кур**».

Бясспрэчна, для навукі і гэтае пытаньне трэба высьвятліць. Мы можам толькі пашкадаваць, што пры высьвятленьні, „**какое биологическое значение имеют ночные концерты петухов**“, праф. Сініцыну вельмі перашкаджала тое, што „**в Минске почти в каждом доме держат кур**“, і што „**это обстоятельство между прочим, очень мешает правильной постановке наблюдения, так как не удается изолировать петуха от других петухов**». Шкадаваць трэба яшчэ і таго, што за пятухамі для праф. Сініцына, здаецца, езьдзіла з Менску спэцыяльная экспэдыцыя ў былы Ігуменскі павет.

У III, IV і V выпуску «Записок» ёсьць таксама падробныя дасьледаваньні пытаньня пра трохпалых і шматпалых сьвіней, якія належаць пяру сапраўднага вучонага. Зоотэхнічная станцыя Інстытуту вельмі цікавілася гэтым пытаньнем. З гэтых нарысаў мы даведаліся шмат чаго пра трохпалых сьвіней і нават пра тое, што самай старадаўняю крыніцаю, дзе ўпамінаецца пра такіх сьвіней, зьяўляецца адзін з твораў Арыстоцеля. Аднак, колькі мы ні шукалі

[illegible]

Пачалася сяўба ў Менскай акрузе.

АСНОЎНЫМІ ВІДАМІ НАСЕНЬНЯ АКРУГА ЗАБЯСЬПЕЧАНА.—СЛАБЫ ТЭМП РАЗГОРТВАНЬНЯ КАНТРАКТАЦЫІ.—ПАГРОЗА ЗРЫВУ ЗАКЛАДКІ НАСЕННАЙ БАЗЫ ЛУБІНУ Ў САЎГАСЕ НЕГАРЭЛАЕ.

Распачалася сяўба ярыны ва ўсіх раёнах акругі. Асноўных відаў насеньня—ячмень, аўса, сэрадэлі і лёну—хапае. Насеньня канюшыны, лубіну і вікі ў сярэднім ёсьць да 35 пр. патрэбы. Апошнія культуры пойдуць выключна на аднаўленьне насенных фондаў.

Але на гэтым шляху сустракаюцца прыкрыя зьявішчы: у саўгасе Негарэлае, дзе мяркуецца закладка насеннага лубіну, зараз адчуваецца затрымка ў цягавай сіле; ёсьць 1700 пуд. насеньня лубіну, але няма чым араць поле. 2 трактары, якія там працуюць, ня справяцца з гэтай задачай. Трактарысты малавопытныя, з гэтае прычыны трактары 2 дні зусім не працавалі. Тым часам лубін на насеньне трэба высяваць, як мага таней.

Слаба разгортваецца кантрактацыя. Плян кантрактацыі ў сярэднім выкананы па акрузе толькі на 35 проц. Гэта тлумачыцца тым, што мясцовыя с.-г. крэдытныя т-вы і сельсаветы мала зацікаўлены гэтай справай. Абсьледаваньне некаторых т-ваў паказала, што яны выяўляюць слабую актыўнасьць ня толькі ў галіне правядзеньня кантрактацыі і загатоўкі насеньня, але ёсьць выпадкі праступнай нядбайнасьці. Напрыкад, Койданаўскае с.-г. крэдытнае т-ва, якое абслугоўвае значны лік сельсаветаў, выканала плян кантрактацыі толькі на 32 проц. Другое крэдытнае т-ва Койданаўскага раёну—Путчынскае—не загатовіла ні каліва лубіну, не завезла ні каліва кармавых буракоў, у т-ве няма ніякага гароднага насеньня. І гэта робіцца ў той час, калі ў нас узяты курс на шырокае распаўсюджваньне каранькплодаў.

У галіне зернаачышчэньня акруга мае значныя посьпехі. Да 1 мая ў сярэднім плян зернаачышчэньня выканана на 113 проц., але ёсьць шэраг раёнаў, якія ачысьцяць да 80-85 проц. усяго яравога насеньня, якое трэба высеяць.

Неабходна адзначыць, што мерапрыёмствы па аграмінімуму ня ўсюды праводзяцца здавальняюча, ня ўсюды яшчэ закончаны выбары агра-ўпаўнаважаных.

Ёсьць посьпехі ў галіне зьбіраньня попелу. Да апошняга часу сабрана да 1600 тон гэтага карыснага ўгнаеньня.

Вялікія перашкоды сустракаюцца ў справе абсталяваных майстэрняў па рамонту інвэнтару. Сёлета арганізавана 29 такіх майстэрняў, але бяда ў тым, што няма жалеза, няма кавадлаў, мяхоў. Таксама дрэнна абстаіць справа з вапнаваньнем. Вызначаны 13 месц для ўстанаўленьня млынаў, але да гэтага часу ўстаноўлены толькі адзін млын.

Да апошняга часу ў акрузе арганізаваны 53 калгасы, на плошчы 500 гэкт. Кожны калгас у сярэднім займае каля 100 гэкт., што, бязумоўна, зьяўляецца недастатковым. Арганізавана 81 вытворчае каапэрацыйнае аб'яднаньне. Найбольш шпарка разгортваецца арганізацыя малочных аб'яднаньняў.

Лясныя распрацоўкі ў БССР і значэньне іх для сялян.

Лясы БССР, дзякуючы вельмі спрыяючым умовам транспарту як на замежны, так і на ўкраінскі рынак і існаваньню ў самой Беларусі моцнай дрэваапрацоўваючай прамысловасьці, заўсёды служылі крыніцай здавальненьня вялікага попыту на драўніну з боку розных лесазагатавіцельных арганізацый і ўстаноў ня толькі рэспубліканскага, але і саюзнага значэньня.

У выніку гэтага лясная гаспадарка Беларусі ў сучасны момант займае адно з першых месц ня толькі ў народна-гаспадарчым жыцьці нашай рэспублікі, але і ў яе бюджэце, даючы штогод дзяржаве каля 30.000.000 руб. лясных прыбыткаў, ці 50 проц. усіх непадатковых даходаў.

Ня меншую ролю ў беларускіх умовах адыгрывае лясная гаспадарка і ў бюджэце нашага селяніна.

Тут ня прыдзецца спыняцца на ўсіх тых выгадах, якія мае наш селянін непасрэдна ад лесу, як атрыманьне патрэбнай яму драўніны, паша скаціны і інш., а прыдзецца застанавіцца толькі на тым, якую карысьць прыносяць сялянству лясныя распрацоўкі.

А карысьць вялікая. Калі мы зьвернемся да лічбаў, дык убачым, што за 27-28 апэрацыйны год адзін толькі Лесбел распрацаваў—1.243.000 куб. м. лесаматар'ялаў, 1.197.000 к. м. дроў і вывез—1.289.000 к. м. лесаматар'ялаў і 1.192.000 к. м. дроў.

На лесараспрацоўках у яго працавала цэлая армія вясковага пралетарыяту: лесарубаў каля 1.500.000, возчыкаў каля—1.700.000 і сплаўшчыкаў 500.000, а ўсяго да 3.700.000 чалавекадзён, якім ён заплаціў за загатоўку 2.454.000 руб., за вывазку—5.175.000 руб. і сплаў—1.140.000 р., а ўсяго—8.769.000 руб.

Другім буйным лесазагатоўцам у БССР зьяўляецца Лесзаг Наркамзему, які ў 27-28 г. распрацаваў: 850.000 к. м. лесаматар'ялаў, 910.000 к. м. дроў і вывез 595.000 к. м. лесаматар'ялаў і 615.000 к. м. дроў.

Па гэтай апэрацыі ён заплаціў лесарубам 1.056.000 руб., возчыкам—4.500.000 руб. і сплаўшчыкам—300.000 руб., а ўсяго—5.856.000 руб.

Астатнія лесазагатоўцы ў Беларусі—Фанэра-Дзьвіналес, Украіналес, НК. Шл. Зн., Каапэрацыя і інш.—у тым-жа апэрацыйным годзе распрацавалі і вывезьлі каля 660.000 куб. м. лесаматар'ялаў, 1.240.000 куб. м. дроў, за што таксама заплацілі сялянству каля 5.600.000 руб.

Такім чынам, усяго сялянства зарабіла на лесараспрацоўках у Беларусі толькі за 27-28 апэрацыйны год каля 20.225.000 руб.,—ці ў два разы больш, чым **увесь с.-г. падатак за гэты год.**

У сярэднім на 1 сялянскі двор гэты заработак складае каля 25 р., а калі палічыць, што ў работах па лесараспрацоўках прымае ўдзел, галоўным чынам, беднейшае насельніцтва, дык сярэдняя сума заработку, што прыпадае на 1 сялянскі двор, яшчэ павялічыцца.

У 28-29 апэр. годзе, у зьвязку з пашырэньнем праграмы лесазагатовак для патрэб будаўніцтва і экспарту супроць 27-28 г. прыблізна на 15 проц., агульная сума заработку сялянства ўжо дасягае 23.000.000 руб., што таксама перавышае с.-гаспадарак за гэты год больш, чым у два разы.

Адсюль вынік, што ў умовах Беларусі, з яе аграрнай перанаселенасьцю і малазямельлем, лясныя распрацоўкі будуць адыгрываць значную ролю ў гаспадарчым жыцьці нашага селяніна, даючы яму магчымасьць пакрываць тыя ці іншыя недахопы ў сваім бюджэце.

Але роля лясных распрацовак не абмяжоўваецца толькі аднымі эканамічнымі фактарамі ўзьняцьця індывідуальных сялянскіх гаспадарак, а яны павінны будуць адыграць значную ролю і ў палітычным жыцьці вёскі.

Бо вакол лясных распрацовак будуць яднацца арцелі лесарубаў, возчыкаў, сплаўшчыкаў і інш., што дасьць магчымасьць утварыць на вёсцы моцнае ядро таго пралетарыяту, які дапаможа павесьці нашу адсталую забітую вёску па шляху сацыялістычнага будаўніцтва.

Ул. Ждановіч.

З лістоў рабселькораў

Селькоры — удзельнікі чысткі.

28 красавіка адбыўся агульны сход рабселькораў Рагачоўскага раёну. Разам з іншымі пытаньнямі сход заслухаў інфармацыю аб чыстцы партыі і савецкага апарату. Па пытаньню чысткі рабіў даклад сакратар РК КП(б)Б тав. Мазур. Па папярэдніх выніках у Рагачоўскім раёне ўжо вычысьцілі 32 чужых людзей з каапэрацыйных арганізацый. Намечана чыстка Ціхінскага лясьніцтва, у якім ёсьць лясьнікі-кулакі і рахункавод былы жандар, які спадзяецца вызваліць расейскі „народ" і чыстка працякала пры актыўным удзеле селькораў раёну.

На нарадзе таксама выявіліся выпадкі скажэньня селькораўскімі гурткамі клясавай лініі, што выцякае як з прысутнасьці ў шэрагах селькораў чуждых, таксама і слабога кіраўніцтва партячэйкі.

Нарада ўхваліла прыняць актыўны ўдзел у чыстцы партыі і савецкага апарату. **Я. Крушына.**

КАЛЕКТЫЎ ДАЕ СЯЛЯНАМ ПРЫКЛАД.

Улетку 1928 году ў вёсцы Бацэнькі ўтварыўся калектыў, у які запісалася 10 гаспадароў. У першы год сяляне перайшлі на шматпольле, купілі малатарню, вейлку, жнейку і іншыя с. г. машыны. Будынкі перанесьлі на новае месца. Разам з гэтым калектыўцы вызначылі плошчу ў 6 гэктараў і пасадзілі 500 фруктовых дрэў: яблынь, груш і інш.

Калектыўцы здаволены тым, што ўступілі ў калектыў. Суседзі сяляне бяруць прыклад з калектыву як апрацоўваць гаспадарку. Узімку, калі было мала працы, калектыўцы сабралі 10 руб. і выпісалі газэты. Сяляне суседзі прыходзяць зараз у калектыў чытаць газэты. **А. Б.**

ТРУК ЛІЎШЫЦА.

У красавіку месяцы сябр праўленьня Калінкавіцкага спажывецкага таварыства т. Ліўшыц рабіў справаздачу аб працы т-ва у вёсцы Антонаўцы. Па справаздачы выступала шмат сялян-пайшчыкаў і паказвалі недахопы, як неправідловая раздача хлеба, грубыя адносіны з боку прадаўцоў да пайшчыкаў і інш.

Замест простага адказу на пытаньне і падагульваньне крытычных выступленьняў, Ліўшыц раскрычаўся, абазваў усіх выступаючых сумазбродамі, дурнямі і г.д. Гэтакія трукі паважаны Ліўшыц паўтарыў і ў іншых вёсках, дзе рабіў справаздачу.

Ці нельга прымусіць „паважанага" Ліўшыца адмовіцца ад сваіх трукаў, навучыцца гаварыць толкам з сялянамі і пакахаць самакрытыку. **Комсамолец.**

КНІЖКУ—У МАСЫ.

Магілеў, 8-V. Аддзяленьне Белдзяржвыдавецтва, магілеўскі сялянскі каапэратыў „Чырвоны Ратай" і пошта разам з агенцтвам «Правда» і «Известий» пабудавалі на бульвары свае кіёскі, у якіх даволі жвава праходзіць продаж кніг па зьніжанай цане. Мясцовы цэрабкоп у кампаніі ня ўдзельнічае, бо ня мае пакуль-што сваёй кніжнай крамы.

Нажаль, у правінцыі кніжны гандаль па зьніжаных цэнах працягваецца ўсяго адзін тыдзень (з 5 да 12 мая).

РАСПАЎСЮДЖВАЕМ КНІГУ.

ГЛУСК, 5-5. У Глускім раёне некалькі месяцаў практыкуецца новы мэтад распаўсюджваньня сярод сялянства масавай агульна-даступнай таннай кнігі: кніга прадаецца непасрэдна праз кнiганошаў, лістаносцаў і вучняў. За апошні час распаўсюджана танных кніжак, напісаных на тэмы паляпшэньня сельскай гаспадаркі ва ўсіх яе выглядах, больш як на 600 руб. Праца працягваецца.

ЛЕПШЫЯ.

Магілеў, 8-V. Акруговая конкурсная камісія зрабіла папярэднюю пастанову аб прэміраваньні наступных сельсаветаў: Дубровіцкага (Клімавіцкі раён), Доўскага (Журавіцкі раён), Сухарэўскага (Лупалаўскі раён), Пячэрскага (Касьцюковіцкі раён), Нова-Ельнянскага (Чырвонапольскі раён), Ядрона-Слабодзкага (Чачэвіцкі раён). Акрамя таго пастаноўлена адзначыць добрую працу Галіцка-Мыскага латыскага сельсавету, Гіжанскага, Чарнянскага і Навасёлкаўскага.

Прэміруюцца сельсаветы за добрую працу ў галіне калектывізацыі, гаспадарчага будаўніцтва, сувязі з масамі, уцягненьня актыву.

Наогул, конкурс ня даў поўнага агляду работы саветаў па акрузе. Усяго паступіла на конкурс 25 карэспандэнцый аб працы саветаў, дый то большасьць іх дадзена раённымі камісіямі садзейнічаньня правядзеньню конкурсу.

Аб працы сэкцый гарсаветаў паступіла толькі 2 карэспандэнцыі, і пытаньне аб прэміраваньні пакінута адкрытым.

ДЗЕ-Ж НАГЛЯД ЗА АНТЫСАНІТАРНАСЬЦЮ?

Слуцкае аддзяленьне Сельсаюзу пабудавала пры элеватары склад для мяса дзе замест полу быў пясок. Узімку з пяском было добра, таму што пясок быў замерзшы і мяса ня пэцкалася, а цяпер.. Мяса ў пылі, гразі, страшна яго людзям даць. У апошнія часы ніхто з людзей гэтага мяса не бярэ. Сельсаюз гоніць яго на каўбасную.

Трэба, каб загадчык Сельсаюзу зацікавіўся, чым ён забясьпечвае каўбасную. У прыватнасьці-ж трэба прызадумацца прыехаўшаму з Бабруйску т. Плоткіну, які стараецца ўсё гнілое збыць на каўбасную, а ня думае аб тым, што гэтым гнілым прадуктам ён корміць людзей. **Абураны.**

САМААБКЛАДАНЬНЕ ЗАГІНУЛА.

З наступленьнем вясны нельга прайсьці і праехаць праз вёску Старая-буда. Чэбатоўскага сельсавету Увараўскага раёну. Мост на рэчцы „Крапіеня" паламаўся і быў выпадак, калі селянін з канём папаў пад мост. У 1928-29 было праведзена самаабкладаньне на пачынку маста і дарогі, але грошы кудысьці загінулі.

Чэбатоўскі сельсавет, адкажы куды дзеліся сродкі і калі пачнецца рамонт? **Карлоўскі.**

КРЭДЫТУЕ ЎСІХ.

Дамінавіцкае сельска-гаспадарчае крэдытнае т-ва вельмі „добра" разьмяркоўвае крэдыты, асабліва доўгатэрміновыя. Вось напрыклад Пашковіч Б, уладар млыну і моцны гаспадар, які плоціць каля 200 рублёў падатку атрымаў у т-ве доўгатэрміновы крэдыт.

Неабходна спыніць гэтакае крэдытаваньне і спагнаць з Пашковіча пазыку. **Ведаючы.**

ГІНЕ ТОРФ.

Баеўскае тарфяное таварыства ў 1928 годзе загатовіла шмат торфу. Палова гэтага торфу ня была прададзена і пакінута на балоце. Торф ляжаў там бяз усялякага нагляду цэлую зіму. Між тым, калі-б добра пастарацца яго можна было прадаць. Увесну увесь торф аказаўся залітым вадою і частка загінула, а таварыства ніякіх мер ня прымае. **Зоркі.**

ЦІ ПАВІННЫ ЯНЫ БЫЦЬ СЯБРАМІ ПРАФСАЮЗУ.

Камуністычная партыя досыць востра паставіла пытаньне аб дапамозе прафсаюзамі вёсцы ў яе культурным і гаспадарчым будаўніцтве. Але у прафсаюзе таксама ёсьць шкоднікі, якія перашкаджаюць усялякай працу. Вось прыклады: Цярэшчанка Кандрат, сын заможніка селяніна, Машкар Прохар і Міхаесь зьяўляюцца сябрамі прафсаюзу будаўнікоў рабачкому станцыі Орша. Калі у Новатулінскім сельсавеце праводзіліся сходы аб перадачы царквы пад сямёхгодку, дык заможнікі паўсталі на дыбы, а Машкары ім у гэтым дапамагалі. Ад Машкароў не адстае: Цярэшчанка, які заўсёды разам з кулакамі імкнецца зрываць кампаніі.

Рабочком, ці патрэбны такія шкоднікі ў шэрагах прафсаюзу? **Вока.**

Галоўлітбел 595.

Савецкую кнігу—у шырокія працоўныя масы

19 МАЯ АДЧЫНЯЕЦЦА ЎСЕБЕЛАРУСКАЯ КНІЖНАЯ ВЫСТАЎКА.—У ГЭТЫ-Ж ДЗЕНЬ У МЕНСКУ АДЧЫНЯЕЦЦА КНІЖНЫ БАЗАР.—ТРЭБА ДОБРА ПАДРЫХТАВАЦЦА ДА КНІЖНАГА КАРНАВАЛУ.

[illegible]

БІБЛІЯГРАФІЯ.

КОНАН-ДОЙЛЬ. ГЛЫБІНЯ МАРАКОТА. Апрацаваў К. Гарабурда. Белдзяржвыдавецтва. Менск—1928. Стар. 122. Цана 45 кап. Тыраж—5000 экз.

Памянёная кніжка ўваходзіць у сэрыю кніжак так званай „Бібліятэкі школьніка". Ідэю выданьня „Бібліятэкі школьніка" па розных галінах жыцьця трэба толькі вітаць, бо наша школьная моладзь любіць чытаць кніжкі сур'ёзнага зьместу, шукае іх і, не знайшоўшы, накідваецца на ўсякую кніжку, часам нават шкодную па сваім зьмесьце, ці ў лепшым выпадку такую, якая нічога не дае „ні розуму, ні сэрцу". Сюжэт „Глыбіні Маракота" пабудован на некаторых зьвестках старажытных гісторыкаў аб тым, што на захад ад Эўропы і Афрыкі, у межах сучаснага Атлянтыцкага акіяну ў вельмі даўныя часы існавала сухазем'е, на якім жылі людзі з досыць высокай культурай.

Ад дзеяньня вулькагічных сіл паверхня зямной кары і марскога дна зьмянілася і сухазем'е „Атлянтыда" апынулася пад вадою.

Ангельскі акіянаграф Маракот сабраў экспэдыцыю дзеля вывучэньня глыбінь Атлянтыцкага акіяну. Экспэдыцыя мела ўсе патрэбныя прылады, каб апусьціцца на самую вялікую глыбіню, і, між іншым, моцную шкляную скрынку, у якой і пачалі апускацца на дно Маракот і два яго падарожнікі. Яны дасягнулі сваёй меты, аднак нейкае ракападобнае вялікае морскае страшыдла перарэзала сталёвы канат, на якім трымалася шкляная скрынка, і падняцца на паверхню вады ўжо было не магчыма. Сьмелым дасьледчыкам пагражала сьмерць. Выратавалі іх падводныя людзі, якія жылі ў вялізарным будынку недалёка ад месца спуску Маракота. Доўгі час Маракот і яго таварышы жылі ў падводных людзей, а потым ім удалося зьвязацца з Лёнданам, адкуль у хуткім часе выплыла ратунковая экспэдыцыя, і яны чудоўным спосабам выратаваліся.

Зразумела, што мы тут перадаём фабулу толькі ў самым скарочаным выглядзе. Калі казка чытаецца, яна выглядае куды цікавей.

Для нашай школьнай моладзі падобныя кніжкі з напоўфантастычным прыродазнаўчым (у даным выпадку—акіянаграфічным) сюжэтам, пабудаваным пры гэтым на досыць імглістых зьвестках старажытных гісторыкаў, маюць свой інтарэс: яны ўзбуджаюць пытлівасьць розуму і фантазію маладога дасьледчыка і накіроўваюць яго розум і фантазію ў здаровы бок досьледаў і ведаў.

Мова перакладу добрая, што значна павялічвае ахвоту чытаць гэтую кніжку.

Цана кніжкі (45 кап.) робіць яе даступным для маладога чытача.

П. Т.

К. ГАРАБУРДА. СУСЬВЕТ І ЗЯМЛЯ. Падручнік для 4-га году навучаньня. Белдзяржвыдавецтва. Менск—1929. Стар. 83. Цана—40 кап. Тыраж—25 тыс. экз.

„Навуковым мэтадкомам пры НКА Беларусі кніга дапушчана ў якасьці падручніка для 4-га году навучаньня школы 1-га канцэнтру" — так зазначаецца на першай старонцы кніжкі, але ўжо на 3-й старонцы—у прадмове—сам аўтар кніжкі па-пракурорску сурова кажа аб ёй так:

„Даны падручнік—праца кампіляцыйнага характару. Пісаўся ён вельмі сьпешна і таму, зразумела, мае шмат хібаў, якія можна выправіць толькі ў практычнай рабоце. Усе заўвагі настаўнікаў-практыкаў аўтар прымае з вялікай падзякай".

Як сабе хочаце, але параўноўваючы водзывы на кніжку мэтадкому і самога аўтара, у галаве ўзьнікае пытаньне, чаму мэтадком дапушчае ў школы падручнікі, якія „пішуцца сьпешна і маюць шмат хібаў".

З гэтага трэба было-б зрабіць наступныя вывады:

1) Ня трэба пісаць падручнікаў сьпешна, каб у іх не аказалася шмат хібаў;

2) Мэтадкому трэба было-б самому даручыць апрацоўку падручнікаў спэцыялістам-практыкам, а не чакаць, пакуль хто-небудзь сам возьмецца за гэтую справу.

3) Мэтадкому трэба было-б наогул ўнесьці ў справу выданьня новых падручнікаў некаторую праграмавасьць і плянавасьць і не прапушчаць падручнікаў, якія маюць шмат хібаў.

Яшчэ некалькі заўваг аб падручніку.

У падручніку шмат малюнкаў, якія часам выкананы вельмі дрэнна і разабраць, што намалёвана, бывае проста немагчыма, асабліва вучню.

У тэрміналёгіі на малюнках сустракаюцца зданьня ўжо ў архіў назвы, як; „канцавосьсе замест „полюс", „роўнік" замест „экватар". У тэксьце падручніка толькі ў адным яго месцы (стар. 24) гаворыцца, што „тое месца на зямлі, якое пры яго вярчэньні ня робіць ніякіх кругоў, г. ё. застаецца нібы на месцы, называецца полюсам, або канцавосьсем". У далейшым, аднак, ужываецца стары тэрмін „канцавосьсе".

Падручнік выдан на найгоршай паперы, якая зусім не прыгодна для падручнікаў наогул, а асабліва для такіх, дзе ёсьць шмат малюнкаў, бо яны вельмі дрэнна адбіваюцца на такой паперы.

М. Л—н.

ХРОНІКА

ПАГРОЗА ЗРЫВУ ВАПНАВАНЬНЯ ГЛЕБЫ.

Водлуг пляну Наркамзему, да мая мелася ўстанавіць 16 млыноў па размолу вапны, а да чэрвеня—ўсе 63 млыны. Пакуль што арганізавана толькі 5 млыноў, з чаго відаць, што кампанія падрыхтоўкі вапны разгортваецца вельмі павольна.

Да гэтага часу таксама мала што зроблена ў галіне размолу вапнавых адпадаў фабрыкі паперы ў Добрушы. Згодна пастановы Белпапертрэсту, да 1 чэрвеня павінна быць падрыхтавана ў Добрушы 720 тон вапны, а да 1 верасьня—3600 тон.

Да ўсяго гэтага трэба дадаць, што на справу вапнаваньня патрабуецца зараз 507000 руб. крэдытаў, якіх [illegible] зьвязку з гэтым трэба ўзьн[illegible] аб адшуканьні гэтых сродкаў.

Зараз прымаюцца захады [illegible] тоўкі пэрсаналу па вапнава[illegible] 15 чэрвеня арганізуюцца курс[illegible] комаў, якія працягнуцца кала[illegible] На курсах будзе навучацца [illegible] номаў.

Што-ж датычыцца раёнаў [illegible] ня, дык найбольш актыўна [illegible] дзіцца праца ў Менскай, [illegible] Бабруйскай акругах. Апошнае [illegible] гэтай справе займае Мазырская [illegible]

Становішча азімых пасеваў здавальняюча[illegible]

Паводле вестак ЦСУ, становішча азімых пасеваў на 1 мая ў паўднёвых акругах БССР зусім здавальняючае. Што датычыцца паўночных акруг, дык на 1-га мая далёка ня ўсюды пасевы вышлі з-пад сьнегу. Але згодна вестак, якія ёсьць у ЦСУ, і па гэтых акругах ст[illegible] азімых пасеваў здава[illegible] Канчаткова ацаніць ст[illegible] пасеваў можна будзе як 18 мая, калі будуць ны весткі ад акруговых ных камісій.

11993 руб. на паляпшаньне быту рабочы[illegible]

ЦП саюзу дрэваапрацоўчнікаў з фонду паляпшаньня быту рабочых разьмеркавала паміж фабкомамі 11993 р. на розныя мерапрыёмствы. Так, адпушчаны сродкі на арганізацыю дзіцячых ясьляў, пляцовак, на паляпшаньне грамадзкага ка[illegible] З агульнай сумы 4000 руб. ад[illegible] санітарна-культурную дапамогу [illegible] сылку рабочых у дамы адпачы[illegible]

Гарадзкі сад перадаецца прафсаюзам.

Нашаму супрацоўніку ў Культаддзеле ЦСПСБ паведамілі, што гарадзкі сад поўнасьцю перададзен прафсаюзам.

У садзе мяркуецца пабудаваць сцэну (эстраду) з лавамі на 2-3 тысячы гледачоў, пабудаваць сталоўку з прапускной здольнасьцю ў 400-500 абедаў штодзень. Будзе пабудавана таксама чытальня, новы цір і розныя пляцоўкі для гульняў як для дарослых, так і для дзяцей.

Пераабсталяваньне саду бу[illegible] ваць 60-70 тысяч рублёў. Уся пераабсталяваньні затрымліваюц[illegible] дахопу сродкаў. Культаддзел п[illegible] меры, каб адшукаць патрэбныя [illegible]

Адчыненьне саду адбудзецца [illegible] Летні-ж тэатр саду „Прафінтэ[illegible] нецца 21 мая гастролямі балет[illegible] скага Экспэрымэнтальнага тэатр[illegible] пастаўлены балеты „Красный [illegible] бединое озеро" і інш.

Рабочых—у дамы адпачынку.

ЦП саюзу швэйнікаў атрымала для менскіх прадпрыёмстваў 90 бясплатных месцаў у доме адпачынку.

З агульнай колькасьці 70 месц дадзена фабкому фабрыкі „Меншвэй", 3 месцы для беспрацоўных членаў саюзу швэйнікаў, а рэшта—для рабочых прыватных прадпрыёмстваў і працкалектываў.

Новае будаўніцтва ў саўгасах.

Белсельтрэст сёлета ў савецкіх гаспадарках будуе 21 новы дом пад кватэры. Апрача таго, на капітальны рамонт будынкаў у 77 саўгасах сёлета будзе затрачана 156 тысяч рублёў.

Дадатковае разьмеркаваньне крэдытаў.

Белсельбанк адпусьціў акрсельбанкам з рахунку агульных сродкаў дадаткова 250 тысяч рублёў: на расьсяле[illegible] сасаў—200 тысяч рублёў і на [illegible] лае будаўніцтва—50 тысяч руб[illegible]

Падрыхтоўка да л[illegible] сэзону.

На абсталяваньне летняга са[illegible] юзу камунальнікаў адпусьціла [illegible] Сад прыводзіцца ў парадак, 25 [illegible] адчыніцца летні сэзон. У садзе [illegible] адчыніць летнюю дашкольную [illegible] на 30 дзяцей.

Адчыненьне саду а[illegible] нікаў.

18 мая адбудзецца адчыненьне саду саюзу працаўнікоў асьвет[illegible] будзе перанесена ўся масавая [illegible] летняя праца. У садзе абсталёв[illegible] спортпляцоўкі для розных [illegible] 20 мая ў садзе асьветнікаў ад[illegible] летняя пляцоўка для дзяцей [illegible] юзу працасьветы.

Паглыбляем ваенізацыю сярод вучняў.

Аб тым, як працуюць гурткі вайсковых ведаў у Чэрвенскай беларускай сямігодцы, ужо друкавалася ў газэце, дзе было адзначана, што праца пастаўлена добра, і вучні ахвотна наведваюць гэтыя гурткі.

Але на гэтым застанавіцца нельга, і трэба яшчэ больш узмацніць працу, больш зрабіць яе сыстэмнай.

Зараз наша сямігодка ўзялася за ўзмацненьне працы. Школьны савет ухваліў правесьці перарэгістрацыю наведваючых гурткі і ўцягнуць у іх новых членаў, перагледзець праграму, дапасоўваючы яе да кожнае гру[illegible] сы, пачынаючы з 4-й, арга[illegible] некалькі санітарных гурткоў [illegible] няў, куды для кіраўніцтва [illegible] доктара, увязаць фізычнае вы[illegible] з ваенізацыяй і правесьці нека[illegible] тычных занялкаў. Каб па[illegible] сродкі гурткоў і набыць пры[illegible] ціру. Члены рыхтуюцца да па[illegible] спэктаклю і лекцый.

Насьля ажыцьцяўленьня гэт[illegible] рапрыёмстваў праца, бязумоўна, [illegible] ніцца.

У. Дзямян[illegible]

Справачны аддзел

Катыроўка пазык на 15 мая 1929 г.

	Пакуп.	Прад.
1-я 6 проц. залат. выйгр. пазыка	4.91	—
2-я 6 проц. залат. выйгр. пазыка	5.00	—
Бяспроц. залат. выйгр. пазыка 1926 г.	124,75	126.75
10 проц. дзярж. выйгр. пазыка 1927 г.	25.61	25.71
6 проц. дзярж. выйгрыш. пазыка індустр.	25.56,5	25.66,5

3-я сялянск. выйгр. пазыка 1927 г.	5.03,5
12 проц. дзярж. унутр. пазыка 1927 г.	105.45
2-я 6 проц. паз. проц. вып.	26.30
Пазыка індустр. басар. вып.	25.54
11 проц. дзярж. рэнт. пазыка 1928 г.	102.21
Дзярж. пазыка 29 г.	98.95

Апавяшчэньні.

Вайсковы габінэт БДУ.

Дадатковы мэдыцынскі агляд студэнтаў I, II і III курсаў 1901 г. і малодшых, прызначаецца 15 і 16 мая г. г. ад 9 гадзіны раніцы ў вайсковым габінэце.

Агляд павінны прайсьці студэнты, якія атрымалі адтэрмінаваньне да „вясны" і якія не прайшлі мэдкамісіі.

ДОМ АСЬВЕТЫ.

З 20 мая г. г. адчыняецца дзіця[illegible] цоўка для дзяцей сяброў саюзу. [illegible] доме штодня (11—2 і 6—9 г.) да [illegible] Раздаюцца білеты на адчыненьн[illegible] (субота, 18 мая).

Адказны рэдактар М. КУДЗЕ[illegible]

ТЭАТР-КІНО

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ТЭАТР.

СЕРАДА, 15 МАЯ

Прэлетстуду

Кастусь Каліноўскі.

Пачатак а 8 гадзіне ўвечары.

КІНО-САД «ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА» Савецкая № 71.	ХУТКА АДКРЫЦЬЦЕ. На экране сусьветны амэрыканскі фільм. Сачыце за афішамі.
КІНО-ТЭАТР «КУЛЬТУРА».	ЧАЦЬВЕР 16 МАЯ „Вясёлая канарка"
КІНО «ІНТЭРНАЦЫЯНАЛ».	З аўторка 14 мая ПРЭМ'ЕРА! КІНОРЭВ'Ю „Шкляное вока"
КІНО ПРАЛЕТАРЫ	„Зьвінігара" ПАЧАТАК а 7 г. 15 хв. Каса з 6 гадзін
1-ы ДЗІЦЯЧЫ КІНО-ТЭАТР «ЮНЫ ПІАНЭР»	„Стэнлей у нетрах Афрыкі" АПОШНЯЯ 4 СЭРЫЯ У 9 ЧАСТКАХ. Пачатак а 3 гадзіне.

ДА ВЕДАМА ПАДПІСЧЫКАЎ НА ТВОРЫ ЛЕНІНА НА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ па гор. Менску.

Белдзяржвыдавецтва даводзіць да агульнага ведама падпісчыкаў на творы Леніна на белмове па г. Менску, **што яны змогуць атрымаць вышаўшы з друку III том твораў ЛЕНІНА** *штодзенна з 9 да 4 гадз. дню,* за выключэньнем дзён адпачынку, у памяшканьні бюро падпіскі КНІГА—ПОШТАЙ, плац Волі, д. № 5 у панадворку.

БЮРО ПАДПІСКІ.

ПАТРАБУЕЦЦА для працы ў рэдакцыі газ. „САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ" **машыністка-перакладчыца,** якая павінна добра ведаць беларускую мову. З прапановамі зьвярнуцца ў кантору рэдакцыі—(МЕНСК, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса).

Гр. Дуракоў Гардзей Ефімавіч, паходзіць з в. Мітрафанаўкі, Фе[illegible] скага кантону АССР Немцаў Па[illegible] зьмяняе прозьвішча Дуракоў на [illegible] вішча Пятроў і імя Гардзей на Пётр.

Гр. Дуракоў Гардзей у сучасны мамант знаходзіцца ў шэраг РККА [illegible] стр. палку, у якасьці пом. ком. [illegible] да. (Лепельскі р-н Полацкай акр.)

Асоб, якія маюць пратэсты су[illegible] зьмены прозьвішча і імя Дуракова, просьба паведаміць П[illegible] кі ЗАГС паказаўшы сваей імя, па бацьку, прозьвішча і мейсца[illegible] джэньне.

Гр. АБУХОВІЧ Пётр Данатавіч, які ходзіць з в. Забалотнікі, Альбрэх[illegible] скага с-с, Расонскага раёну [illegible] імя ПЁТР на АНТОН, памянёны [illegible] АБУХОВІЧ у сучасны момант пра[illegible] вае у в. Верацігі, Дзьмітроўс[illegible] с-с. Расонскага раёну.

Асобы, якія маюць пратэнзіі суп[illegible] зьмены гр. АБУХОВІЧА, просьба [illegible] даміць Полацкі ЗАГС. паказаўшы [illegible] імя, імя па бацьку, прозьвішча і м[illegible] жыхарства.

Гр. Старавойтаў Фядос Сьцяпан[illegible] які паходзіць з гр-н Рагачоўскага р[illegible] Бабруйскай акругі, зьмяняе сваё [illegible] Фядос на Фёдар. Асоб, якія ма[illegible] пратэсты супроць замены імя, прос[illegible] паведаміць у гэтым у Бабруйскі [illegible] ловы ЗАГС, паказаўшы сваё імя, па ба[illegible]у, прозьвішча і месца жы[illegible] ства.

Менск, дзяржаўная друкарня.